cupore

Valtionosuusteattereiden talouden ja toiminnan kehitys 1992-2010

Vilja Ruokolainen

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

Cuporen verkkojulkaisuja 13 / 2012

Cuporen verkkojulkaisuja 13
Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö

©Kirjoittaja ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

ISBN 978-952-5573-40-4
ISSN 1796-9263

Helsinki 2012

SISÄLTÖ

Tiivistelmä 6

1 Johdanto 7
1.1 Tausta 7
1.2 Valtionosuus, harkinnanvarainen valtionavustus ja henkilötyövuosi 8
1.3 Teatteritilastot aineistona 9
1.4 Tilastot pitkän aikavälin tarkastelussa 10

2 Teatterikentän muotoutuminen ja valtionosuuslainsäädäntö 11
2.1 Teatterikentän historia lyhyesti ja nykyinen tilanne 11
2.2 Valtionosuuslainsäädäntö 14
2.3 Henkilötyövuosi, sen laskenta ja yksikköhinta 15
2.4 Aikaisempia tutkimuksia ja selvityksiä 17

3 Tulorakenne 20
3.1 Tulorakenne 1992–2010 20
3.2 Tulot reaalimääräisinä 30
3.3 Yhteenvetoa teattereiden tuloista 37

4 Menorakenne 38
4.1 Menorakenne 1992–2010 38
4.2 Menot reaalimääräisinä 41
4.3 Yhteenvetoa teattereiden menoista 44

5 Kunnallistamisen ja yksityistämisen vaikutukset esimerkkiteattereissa 46
5.1 Imatran teatteri / Teatteri Imatra 46
5.2 Joensuun kaupunginteatteri 48
5.3 Jyväskylän kaupunginteatteri 49
5.4 Yhteenvetoa esimerkkiteattereista 51

6 Henkilöstötilastot 52
6.1 Tilapäiset ja vakituiset henkilötyövuodet 52
6.2 Työntekijöiden lukumäärä 54
6.3 Yhteenvetoa henkilöstöstä 55

7 Toimintatilastot 56
7.1 Tavoitteita teattereiden toiminnalle 56
7.2 Tilastotietoja toiminnasta 57
7.3 Tilastotietoja katsojamääristä 58
7.4 Yhteenvetoa toiminnasta 60

8 Yhteenvetoa ja pohdintaa 61

Lähteet 66
Liite 1. Työpaperissa käytettyjä tilastotietoja, ei indeksikorotusta 68
Liite 2. Työpaperissa käytettyjä tilastotietoja, indeksikorotus JMHI 1985=100 77
Liite 3. Henkilöstö- ja toimintatilastot 84

Kuviot

Kuvio 1. VOS-teattereiden ja toiminta-avustusta saavien teattereiden lukumäärä ja alueellinen jakautuminen. 13

Kuvio 2. Tulorakenne valtionosuusteattereissa. 22

Kuvio 3. Suurten teattereiden tulorakenne. 23

Kuvio 4. Ryhmä- ja pienteattereiden tulorakenne. 23

Kuvio 5. Tanssiteattereiden tulorakenne. 24

Kuvio 6. Täyskunnallisten teattereiden tulorakenne. 24

Kuvio 7. Ei-kunnallisten suurten ja keskisuurten teattereiden tulorakenne. 25

Kuvio 8. Täyskunnallisten teattereiden tulorakenne, kunnan rahoituksesta ei vähennetty kiinteistömenoja. 25

Kuvio 9. Tulorakenne alle 40 000 asukkaan kaupunkien ylläpitämissä teattereissa. 50

Kuvio 10. Tulorakenne teattereissa, joiden ylläpitäjäkaupungeissa on 40 000 - 59 999 asukasta. 26

Kuvio 11. Tulorakenne teattereissa, joiden ylläpitäjäkaupungeissa on yli 100 000 asukasta. 27

Kuvio 12. Helsingissä sijaitsevien teattereiden tulorakenne. 28

Kuvio 13. Muissa suurissa kaupungeissa sijaitsevien teattereiden tulorakenne. 28

Kuvio 14. Ruotsinkielisten teattereiden tulorakenne mukaan lukien muut avustukset. 29

Kuvio 15. Ruotsinkielisten teattereiden tulot vuoden 2010 arvossa (JMHI, 1985=100). 29

Kuvio 16. Tanssiteattereiden tulorakenne mukaan lukien muut avustukset. 30

Kuvio 17. Kaikkien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100).
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 31

Kuvio 18. Kaikkien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100), kumuloituva.
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 31

Kuvio 19. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100).
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 32

Kuvio 20. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100).
Kunnan rahoituksesta ei vähennetty kiinteistömenoja. 32

Kuvio 21. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100), kumuloituva.
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 33

Kuvio 22. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100), kumuloituva.
Kunnan rahoituksesta ei vähennetty kiinteistömenoja. 33

Kuvio 23. Ryhmä- ja pienteattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100).
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 34

Kuvio 24. Ryhmä- ja pienteattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100), kumuloituva.
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 34

Kuvio 25. Helsingissä sijaitsevien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100).
Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 35

Kuvio 26. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (poislukien Helsinki) sijaitsevien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 36

Kuvio 27. 60 000-99 999 asukkaan kaupungeissa sijaitsevien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot. 36

Kuvio 28. Suurten teattereiden menorakenne. 38

Kuvio 29. Pien- ja ryhmäteattereiden menorakenne 39

Kuvio 30. Täyskunnallisten teattereiden menorakenne. 39

Kuvio 31. Ei-kunnallisten suurten ja keskisuurten teattereiden menorakenne. 40

Kuvio 32. Menorakenne teattereissa, joiden ylläpitäjäkaupungeissa on 40 000 – 59 999 asukasta. 40

Kuvio 33. Helsingissä sijaitsevien teattereiden menorakenne (poislukien Helsingin Kaupunginteatteri). 41
Kuvio 34. Keskisuurten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). 41
Kuvio 35. Keskisuurten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100), kumuloituva. 41
Kuvio 36. Tanssiteattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). 42
Kuvio 37. Tanssiteattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100), kumuloituva. 43
Kuvio 38. Kunnallisten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). 43
Kuvio 39. Ei-kunnallisten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). 44
Kuvio 40. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa sijaitsevien teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). 44
Kuvio 41. Teatteri Imatran tulorakenne. 46
Kuvio 42. Teatteri Imatran menorakenne. 47
Kuvio 43. Joensuun kaupunginteatterin tulorakenne. 48
Kuvio 44. Joensuun kaupunginteatterin menorakenne. 49
Kuvio 45. Jyväskylän kaupunginteatterin tulorakenne. 50
Kuvio 46. Jyväskylän kaupunginteatterin menorakenne. 51
Kuvio 47. Henkilötyövuosien kehitys teattereissa, kumuloituva. 52
Kuvio 48. Tilapäisten ja vakinaisten henkilötyövuosien suhteellinen kehitys teattereissa. 53
Kuvio 49. Tilapäisten ja vakinaisten henkilötyövuosien suhteellinen kehitys keskisuurissa teattereissa. 53
Kuvio 50. Tilapäisten ja vakinaisten henkilötyövuosien suhteellinen kehitys ryhmä- ja pienteattereissa. 54
Kuvio 51. Eri työtä tekevien henkilöiden lukumäärä teattereissa. 54
Kuvio 52. Eri työtä tekevien henkilöiden lukumäärä teattereissa, kumuloituva. 55
Kuvio 53. Omien esitysten esityskertojen määrä erikokoisissa teattereissa. 57
Kuvio 54. Omien esitysten esityskertojen määrä, kumuloituva. 58
Kuvio 55. Teattereiden omiin esityksiin myydyt liput. 59
Kuvio 56. Teattereiden omiin esityksiin myydyt liput, kumuloituva. 59

Taulukot

Taulukko 1. Valtionosuusteatterit vuonna 2010. 12
Taulukko 2. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksien euromääräinen kasvu. 17
Taulukko 3. Henkilötyövuosien yksikköhinnat vuonna 1993 sekä 2007–2010, €. 17
Taulukko 4. Tulot vuosina 1993 ja 2010 valtionosuutta saavissa teattereissa, milj. € vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). Kunnan rahoituksessa käytetty lukua, josta ei vähennetty kiinteistömenoja. 21
Taulukko 5. Tulot vuosina 1993 ja 2010 valtionosuutta saavissa teattereissa, milj. € vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). Kunnan rahoituksessa käytetty lukua, josta vähennetty kiinteistömenot. 21
Taulukko 6. Imatran teatterin tulot (€) yksityistämisen ja kunnallistamisen vuosina ja niitä edeltävinä vuosina. 47
Taulukko 7. Joensuun kaupunginteatterin tulot yksityistämisen vuonna ja sitä edeltävänä vuonna. 49
Taulukko 8. Jyväskylän kaupunginteatterin tulot kunnallistamisen vuonna ja sitä edeltävänä vuonna. 50
Taulukko 9. Jyväskylän kaupunginteatterin tulot siten, että kunnan rahoituksesta on vähennetty kiinteistömenot. 50

Tiivistelmä

Työpaperin tehtävänä on tarkastella, millä lailla valtionosuutta saavien teattereiden tulot, menot ja toiminnan avainluvut ovat kehittyneet vuosina 1992–2010. Tarkasteluajanjakso on valittu siksi, että vuonna 1993 astui voimaan teatteri- ja orkesterilaki, jonka perusteella teattereille ryhdyttiin myöntämään valtionosuutta. Vuosina 2008–2010 taas toteutettiin uudistus, jossa valtionosuuden perustana olevaa henkilötyövuoden hintaa korjattiin nykyistä kustannustasoa vastaavaksi. Tämä uudistus toi teattereille merkittävän korotuksen valtion tukeen, samoin kuin lain voimaan tulo vuonna 1993. Vuosi 1992 on mukana vertailukohtana teatteri- ja orkesterilakia edeltävästä ajasta. Aineistona käytetään teatteritilastoista saatuja pitkän aikavälin tilastotietoja.

Teattereissa valtionosuus ja –avustus on kattanut tuloista keskimäärin noin 30 % vuodesta 1993 lähtien, ja osuus nousee viimeisimmän valtionosuusuudistuksen myötä noin 40 %:iin. Tästä poikkeuksena ovat tanssiteatterit, joissa valtionosuus ja –avustus on kattanut lähes koko tarkastelukauden ajan keskimäärin 50 % tuloista, vuonna 2010 noin 60 %. Kunnan rahoituksen osuus tuloista on pienentynyt tarkastelukaudella noin 25 %:iin kaikissa teattereissa yhteensä, kun käytetään kunnan rahoituksesta lukua, josta on vähennetty kiinteistömenot. Tanssiteattereissa ja pien- ja ryhmäteattereissa, jotka ovat kaikki ei-kunnallisia, kunnan rahoitus vaihtelee tarkastelukaudella keskimäärin 10 % ja 20 % välillä. Myös henkilötyövuosiltaan suurissa teattereissa (yli 70 htv:ta) kunnan rahoituksen osuus jää keskimäärin noin 20 %:iin. Kunnan rahoituksen osuus on suurin täyskunnallisissa laitoksissa, tarkastelukauden joinakin vuosina keskimäärin noin 50 %.

Omien tulojen osuus on suurimmillaan pien- ja ryhmäteattereissa keskimäärin yli 50 % tuloista 2000-luvun loppupuolella, sekä Helsingissä sijaitsevissa VOS-teattereissa. Kunnallisissa teattereissa omien tulojen osuus jää keskimäärin noin 25 %:iin, kun vertailuryhmässä ei-kunnallisissa suurissa ja keskisuurissa teattereissa omien tulojen osuus on lähes koko tarkastelukauden 30–40 %. Kaikki tulot yhteensä ovat nousseet tarkastelukautena vajaasta 120 milj. eurosta reiluun 140 milj. euroon, noin 20 %.

Teattereiden menorakenne kokonaisuutena on tarkastelukaudella pysynyt melko samanlaisena. Henkilöstömenot ovat keskimäärin noin 60–70 % teattereiden menoista, kiinteistömenot ja muut menot kumpikin keskimäärin vajaa 20 %. Vakinaisen henkilöstön henkilötyövuodet ovat lisääntyneet vajaassa kahdessakymmenessä vuodessa noin 0,5 %, tilapäisen henkilöstön laskennalliset henkilötyövuodet noin 40 %. Teattereissa näkyy erityisen selvästi työsuhteiden kehitys kohti määräaikaisia työsuhteita. Teattereiden menoja tarkasteltaessa huomiota kiinnittää se, että vuoden 2010 rahan arvoon muunnettuna henkilöstömenojen, kiinteistömenojen ja toimintamenojen kehitys on ollut erittäin tasaista. Tässä kehityksessä on suuri ero museoihin, joissa kaikki muut menot paitsi kokoelmahankintamenot ovat olleet melko voimakkaassa nousussa tarkastelukautena. Myös orkestereissa henkilöstömenot ovat nousseet voimakkaammin kuin teattereissa.

Omien esityskertojen määrä on tarkastelukautena vähentynyt keskisuurissa teattereissa ja lisääntynyt tanssiteattereissa. Myytyjen lippujen määrä on 2000-luvun lopussa suurempi kuin 1990-luvun alussa, vaikka vuosittaista vaihtelua esiintyy.

1 Johdanto

Valtionosuusteattereita koskeva tarkastelu on osa kolmen työpaperin sarjaa, muiden tarkastelukohteiden ollessa orkesterit ja museot. Tässä johdantoluvussa kuvataan kaikille työpapereille yhteistä taustaa ja käsitteitä sekä käydään läpi teatteritilastoja aineistona. Kirjoittaja esittää suuret kiitokset Teatterin tiedotuskeskuksen Titta Yliselle ja Hanna Helavuorelle tilastojen luovuttamisesta käyttöön sekä arvokkaista kommenteista työpaperiin, Ilkka Heiskasta ja Lasse Oulasvirtaa teatteri- ja museotyöpapereiden kommentoinnista sekä Cuporen henkilökuntaa rakentavasta kommentoinnista.

1.1 Tausta

Valtionosuutta saavia teattereita, museoita ja orkestereita koskevat työpaperit ovat osa Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporen hanketta, jossa arvioidaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta taide- ja kulttuurilaitosten määrärahojen lisäyksen vaikuttavuutta. Hankkeessa arvioidaan vuosina 2008–2010 tehtyä valtionosuusuudistusta, jonka seurauksena museoiden, orkestereiden ja teattereiden valtionosuuksia kasvatettiin portaittain nykyistä kustannustasoa vastaavaksi. Hankkeen varsinainen, Hilppa Sorjosen ja Minna Ruusuvirran tekemä syventävä analyysi perustuu tilinpäätöstietoihin ja toimintakertomuksiin vuosilta 2006–2010, kun taas käsillä olevat kolme työpaperia tarjoavat tarkastelun pohjaksi pitkän aikavälin tilastotietoihin perustuvan kuvauksen.

Muita näkökulmia valtionosuutta saavien teattereiden, museoiden ja orkestereiden toimintaan ja talouteen voidaan löytää myös kahdesta muusta tuoreesta raportista tai tutkimuksesta, jossa allekirjoittanut on ollut mukana. Jyväskylän yliopistossa yhteistyössä professori Anita Kankaan kanssa toteutettu tutkimus ”Toimintamalli muutoksessa – tutkimus kuntien kulttuuripalveluista” (2012) sekä Kuntaliiton ja Cuporen yhteistutkimus ”Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa. Kulttuuritoiminnan kustannukset 25 kaupungissa vuonna 2010" (2012) valottavat valtionosuuslaitoksien asemaa ja rahoitusta kunnan näkökulmasta.

Museoita, teattereita ja orkestereita tarkastelevilla työpapereilla on sama tutkimuskysymys:

> millä tavalla valtionosuutta saavien laitosten tulot, menot ja toiminnan
> avainluvut ovat kehittyneet vuosina 1992 – 2010?

Työpapereiden perusta on tilastotiedoissa, joita Teatterin tiedotuskeskus, Suomen Sinfoniaorkesterit ry ja Museovirasto ovat keränneet, ja kiitän tässä erittäin paljon näitä tahoja tilastotiedon luovuttamisesta tutkimuskäyttöön. Toisaalta työpapereissa ei juurikaan käytetä muita tilastolähteitä, joten niitä koskevat samat rajoitukset ja määritelmät kuin kutakin tilastomateriaalia. Nämä määritelmät käydään läpi kussakin työpaperissa. Työpaperit tarkastelevat pääasiassa numeerista tietoa. Tästä syystä on tärkeä painottaa, että ne eivät ole kattava tarkastelu valtionosuutta saavien laitosten toiminnasta. Työpapereissa vältetään toistamasta tilastotietoja, jotka ovat jo saatavilla muista lähteistä. Tavoitteena on esitellä olemassa oleva tieto pitkällä aikajanalla, sillä tähän ei ole useinkaan mahdollisuuksia vuosittaisissa teattereita, orkestereita ja museoita koskevissa tilastojulkaisuissa. Tarkastelun pitkä aikajänne tuo myös rajoituksensa päätelmien tekoon: tilastotietojen pohjalta on mahdotonta jäljittää kaikkia toimintaan tai talouteen vaikuttavia tekijöitä.

Pohjarakenne sekä osa tekstistä luvuissa 1 ja 2 on kaikissa kolmessa työpaperissa sama. Mahdollisuus vertailuun riippuu kuitenkin tilastotiedon samankaltaisuudesta tai eriävyydestä – ovatko teattereita, orkestereita ja museoita koskevissa tilastoissa käytetyt määritelmät yhteneviä, vai sisältävätkö samat taloutta koskevat tiedot eri tilastoissa eri asioita. Lisäksi vertaileminen ei ole ainakaan toiminnan osalta järkevää orkesteritoiminnan, teatteri-

toiminnan ja museotoiminnan erilaisuuden vuoksi. Joitain vertailuja työpapereiden välillä kuitenkin tehdään pohdintaluvuissa. Tällöin kysymyksessä ovat erityisesti eri tulolajien (valtionosuuden, kunnan rahoituksen ja omien tulojen) osuudet organisaatioiden tuloista, menojen kehitys ja näissä asioissa näkyvät kehityslinjat ja vaihtelut.

1.2 Valtionosuus, harkinnanvarainen valtionavustus ja henkilötyövuosi

Valtionosuudet muodostavat järjestelmän, jolla pyritään takaamaan kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen tuotanto koko maassa niin, että kaikki kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Valtionosuudet toimivat kuntien tulojen tasaajana, ja ovat myös valtiolle mahdollisuus ohjata kuntien toimintaa. Valtionosuudet jaetaan karkeasti tehtäväkohtaisiin ja yleisiin. Kulttuurilaitoksille myönnettävät valtionosuudet ovat laskennallisilla perusteilla määriteltyjä tehtäväkohtaisia tukia, joiden lopullinen kohdentaminen on tuen saajan päätösvallassa. (Lehtonen ym. 2008, 9-11)

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä on osa kuntien valtionosuusjärjestelmää. Kunnille maksetaan opetus- ja kulttuuripalvelujen järjestämisestä aiheutuviin käyttökustannuksiin valtionosuuksia laissa säädettyjen laskennallisten perusteiden mukaan. Rahoituksen käyttö ei ole sidottu tiettyyn tarkoitukseen. Rahoituksen käytöstä ei tehdä selvityksiä eikä tilityksiä. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmässä rahoitusta voidaan myöntää myös kuntayhtymille ja yksityisille toiminnan järjestäjille. (www.minedu.fi, 6.5.2012)

Museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuudet eivät ole osa nykyistä valtiovarainministeriön hallinnoimaa ns. yhden putken valtionosuutta, vaan ne päätetään ja maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Valtionosuus maksetaan suoraan toiminnan järjestäjälle. Kulttuurilaitoksille myönnettyä valtionosuutta saavat siis kuntien lisäksi myös kuntayhtymät, yksityiset yhteisöt ja säätiöt. Teatterin, orkesterin ja museon ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta mainituista toiminnoista aiheutuviin käyttökustannuksiin (tietyin poikkeuksin) 37 prosenttia euromäärästä, joka saadaan, kun ylläpitäjälle museota, teatteria ja orkesteria varten vahvistettu laskennallinen henkilötyövuosien määrä kerrotaan henkilötyövuotta kohden asianomaista toimintaa varten määrätyllä yksikköhinnalla. (He 174/2009)

Valtionosuuksien lisäksi museot, teatterit ja orkesterit voivat saada **harkinnanvaraista valtionavustusta**. Sitä voidaan erityisistä perusteista myöntää valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäville teattereille tai orkestereille (730/1992, 6 a § 2 mom.). Tällainen erityinen peruste voi olla esimerkiksi teatterin tai orkesterin toiminnan erikoisluonne kuten valtakunnallinen tanssi- tai nukketeatteritoiminta, valtakunnallinen lastenteatteri tai -orkesteritoiminta tai muu valtakunnallisesti merkittävä teatteri- tai orkesteritoiminta taikka alueellinen teatteri- tai orkesteritoiminta. Lisäksi harkinnanvaraista valtionavustusta voidaan myöntää teattereiden ja orkestereiden kehittämishankkeisiin. (www.minedu.fi, 23.1.2012 sekä teatteri- ja orkesterilaki 730/1992) Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää museoille harkinnanvaraista valtionavustusta erikoismuseoiden erityistehtävien hoitamista varten sekä museoiden perustamishankkeisiin (museolaki 729/1992).

Henkilötyövuosi on tärkeä käsite sekä valtionosuusjärjestelmän että muun tilastoinnin kannalta, mutta sen laskemiseksi on useita eri tapoja, jotka antavat luonnollisesti erilaisia tuloksia. Henkilötyövuosi kuvaa sitä, kuinka paljon yhteisössä tehdään töitä, kun kaikki tehty työ muutetaan yhden henkilön kokoaikaiseksi työpanokseksi. Tilastokeskuksen määritelmän mukaan henkilötyövuosi lasketaan siten, että yrityksen (yhteisön) kaikki palkatut tunnit (säännöllinen työaika+ylityötunnit) jaetaan yrityksen (yhteisön) kokoaikaisten palkansaajien keskimääräisillä palkatuilla tunneilla vuodessa (http://www.stat.fi/meta/kas/henkilotyovuosi.html, luettu 16.8.2012). Opetushallituksella on oma ohjeensa, joka esitellään luvussa 2.3, ja joka perustuu maksettuihin palkkoihin. Valtionosuutta saavat laitokset ilmoittavat opetushallitukselle tämän ohjeen mukaisesti lasketut **toteutuneet henkilötyövuodet** vuosittain. Valtio vahvistaa talousarvionsa puitteissa **laskennalliset henkilötyövuodet**, joiden mukaan VOS-laitokset saavat valtionosuuden. Jotkut tahot, joissa vapaaehtoistyön määrä on merkittävät, saattavat laskea henkilötyövuosiinsa myös vapaaehtoistyön osuuden.

1.3 Teatteritilastot aineistona

Teatterialalla tilastointia on pitkäkestoisimmin tehnyt Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto, perustamisvuodestaan 1944 lähtien. Tilastointia kehitettiin 1970–1980 –luvuilla, ja vuonna 1985 ilmestyi liiton ensimmäinen tilastollinen vuosikirja. Tilastollisissa vuosikirjoissa käsiteltiin aluksi säännöllisesti toimivia ammattiteattereita, joilla oli päätoimista kokovuotista ammatillista henkilökuntaa sekä säännöllistä esitystoimintaa. Tilastoissa olivat mukana jo tuolloin teattereiden tulo- ja menorakenne, henkilöstötilastot, esitys- ja katsojatilastot sekä mm. lippua tai asukasta kohden laskettuja tunnuslukuja. Vakiotilastojen lisäksi 1980-luvun tilastoissa oli katsauksia erilaisista erityisaiheista, kuten läänikohtaisia tarkasteluja, alueteatteritoiminnan esittelyä ja teatterin henkilöstöön ja palkkaukseen keskittyvä katsaus. (Teatteritilastot 1985–1990)

1990-luvulla, valmistellakseen tulevaa teatteri- ja orkesterilakia, Teatteritilastot vaihtoi henkilöstötilastointinsa henkilötyövuosien tilastointiin. Vuoden 1993 tilastoinnissa eroteltiin valtionosuuden piiriin päässeet teatterit ja muut teatterit useiden taulukoiden osalta. Vuonna 1994 Teatteritilastojen ylläpitäjäksi tuli Teatterin tiedotuskeskus ry, joka muodostettiin organisaatiouudistuksessa Teatterijärjestöjen keskusliiton ja Kansainvälisen teatteriinstituutin ITI:n ja Pohjoismaisen teatteriunioni PTU:n Suomen keskuksen välillä. Tilastointi noudatti kuitenkin aikaisempaa mallia pienin muutoksin. (Teatteritilastot 1990–1994)

Teattereiden talouden tilastointi on haasteellista erityisesti johtuen erilaisista organisoitumismuodoista. Kuten Heikki Helin toteaa (2004, 1), kunnan omana hallintokunta toimivan laitoksen valtionosuudet kirjataan kunnan kirjanpidossa osaksi yleisiä valtionosuuksia, eivätkä ne näy teatterin luvuissa. Kunnan asiakirjoista käyvät ilmi yleensä vain nettokustannukset, jotka taas eivät ole vertailukelpoiset yksityisten laitosten lukujen kanssa. Myös kiinteistökustannuksissa ja niiden merkitsemisessä on omistuspohjasta johtuvia eroja.

Teatteritilastoissa tiedon saannin ongelmat ovat osittain ratkenneet siksi, että taloustiedot kysytään teattereilta itseltään. Täyskunnallisissa teattereissa tietty erittelemättömyys kuitenkin jatkuu, sillä kaupungin rahoitus ja valtionosuus tulevat samasta lähteestä, ja näiden yhteissumma tiedetään. Sitä, mikä on valtionosuutta ja mikä kaupungin omaa rahoitusta tästä yhteissummasta ei varsinaisesti ole eritelty, ja kunnan kannalta tällä asialla ei kenties olekaan merkitystä. Erityisesti vuosien 2008–2010 valtionosuuden uudistuksessa opetus- ja kulttuuriministeriö on kuitenkin pyrkinyt seuraamaan sitä, kohdentuuko korotus täysimääräisenä teatteri- ja orkesteritoimintaan, ja tämä on aiheuttanut tarpeen eritellä lukuja (Opetusministeriö 2009, 2010). Teatteritilastoissa täyskunnallisten valtionosuusteattereiden valtionosuus merkitään aina ministeriön myönnön suuruiseksi, joten jos kunnan rahoitus täyskunnalliselle teatterille on pienentynyt, Teatteritilastoissa tämä vähennys näkyy aina kunnan rahoitusosuudessa.

Teatteritilastojen käytäntönä on ollut yhdistää teattereiden valtionosuus ja valtion harkinnanvaraiset avustukset yhdeksi summaksi. Näin ollen valtion rahoitus ilmaistaan näiden kahden avustuksen yhteissummana, taulukoissa ei ole nähtävillä pelkästään valtionosuutta. Tämä käytäntö johtunee siitä, että huolimatta harkinnanvaraisesta luonteestaan teatteri- ja orkesterilain perusteella alue-, tanssi- ja nukketeatteritoimintaan myönnetyt avustukset ovat melko pysyvä avustuslähde tietyille teattereille. Teatteritilastoista käyvät ilmi myös Suomen Kansallisteatterin ja Kansallisoopperan tiedot, mutta tässä työpaperissa on keskitytty pelkästään valtionosuutta saaviin teattereihin. Teatterit ovat mukana tämän työpaperin tiedoissa aina siitä vuodesta lähtien, kun niille on myönnetty valtionosuutta.

Työpaperin omia tuloja kuvaavissa taulukoissa eivät pääosin ole mukana muut avustukset (esimerkiksi yksityisiltä rahastoilta saadut), sillä ne vaihtelevat eri vuosina erittäin runsaasti, ja osalla teattereista ei ole muita avustuksia lainkaan. Tällaisina työpaperin taulukot ovat vertailukelpoisia Teatteritilastoissa esitettyihin taulukoihin.

Kiinteistömenot ovat hankalin menoluokka tarkastella, sillä ne näkyvät eri kohdassa tilinpäätöstä riippuen teatterin organisaatiomuodosta. Yksityiset teatterit yleensä maksavat tilavuokraa kunnille tai muille tahoille, mutta kunnallisten tilojen kiinteistömenot voivat olla myös poistoissa. Toisaalta kunta voi avustaa yksityistä teatteria

antamalla ilmaista tai hyvin halpaa tilaa sen käyttöön, jolloin sekä kiinteistömenot että kunnan rahoituksen merkittävä osa jää näkymättömiin tilinpäätöksessä. Kiinteistömenojen korotukseen liittyy myös kunnan mahdollisuus hyötyä yksityistenkin teattereiden talouden parantumisesta esimerkiksi valtionosuuden noustessa. (Katso esim. Teatteritilastot 2010, 28)

Teatteritilastot ratkaisi tämän asian siirtämällä kunnallisten teattereiden kiinteistöihin liittyvät poistot osaksi kiinteistömenoja omissa tilastoissaan. Vuosi 1993 toi muutoksia kunnallisten laitosten kiinteistömenojen tilastointiin, ja uudesta tilinpäätöstavasta johtuen kunnallisten teattereiden kiinteistömenot kasvoivat 19,3 % (noin 22 milj. markkaa, 3,7 milj. €) vuodesta 1992, muilla kiinteillä teattereilla vain vähän. Samanaikaisesti poistot ja varausten muutokset vähenivät 15 miljoonaa markkaa (2,5 milj. €). Tästä syystä vuoden Teatteritilaston 1993 luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien vuosien lukujen kanssa kiinteistömenojen osalta. (Teatteritilastot 1993, 23 sekä Helin 2002, 9) Tässä työpaperissa käytetyissä tilastoissa vuosien 1991 ja 1992 tilastotiedot on kuitenkin korjattu vertailukelpoisiksi vuoden 1993 kanssa. Teatteritilastojen käyttämä toinen vertailukelpoisuutta parantava menetelmä, joka eroaa täysin museoiden ja orkestereiden tilastoinnista, on vähentää teattereiden ilmoittamat kiinteistömenot kunnan rahoituksesta. Näin kunnan rahoituksesta tulee kaikkien teattereiden kohdalla esiin varsinaiseen toimintaan käytössä oleva rahoitus. Teatteritilastoissa ei tilastoida henkilötyövuosiin lainkaan kiinteistötyöntekijöiden henkilötyövuosia, sillä ne eivät ole valtionosuuden peruste.

Käytössä olleessa raakadatassa on vertailun vuoksi tilastot myös vuodelta 1992, eli teatteri- ja orkesterilain voimaantuloa edeltävältä vuodelta. Niitä on käytetty myös tämän työpaperin materiaalina, sillä ne kertovat erityisesti tulojen osalta kunnan ja valtion rahoitussuhteen muutoksesta. Vuoden 1992 tilastoluvut koskevat samoja teattereita, kuin jotka on tilastoitu vuonna 1993 valtionosuutta saavina. Teatteritilastot ovat vuosien kesken hyvin vertailukelpoisia, sillä muutokset siinä, mitkä teatterit saavat valtionosuutta, ovat pieniä. Tämän työpaperin tilastotarkastelut on tehty kunakin vuonna valtionosuuden piirissä olevista teattereista, joten niiden kokoonpano vaihtelee samalla lailla kuin lain piirissä olevien joukko.

1.4 Tilastot pitkän aikavälin tarkastelussa

Työpapereiden ydin on teattereista, museoista ja orkestereista kerättyjen tilastoaineistojen deskriptiivinen tarkastelu. Teatteritilasto-julkaisut ovat esitelleetkin pitkän aikavälin kehityskaaria teattereiden taloudesta ja toiminnasta, joten teattereiden osalta työpaperin panos on teattereiden erilaisissa ryhmittelyissä sekä rahasummien indeksoimisessa vuoden 2010 rahan arvoon, jolloin talouden kehityksestä saadaan nykyhetkeen vertautuva kuva. Museoiden ja orkestereiden osalta tilastojen pitkän aikavälin tarkastelu on ollut ennen näitä työpapereita vähäistä. Materiaalia ei testata tilastollisesti.

Työpaperi esittelee ensin lyhyesti teatterilaitoskentän ja siihen liittyvän lainsäädännön muotoutumisen. Luvussa 3 tarkastellaan teattereiden tuloja ja luvussa 4 menoja. Luku 5 esittelee kolmen esimerkkiteatterin talouden kehitystä. Loput luvut tarkastelevat lyhyesti teattereiden toiminnan tunnuslukuja. Liitteistä löytyvät numerotaulukot kaikista tässä työpaperissa esitellyistä kuvioista.

2 Teatterikentän muotoutuminen ja valtionosuuslainsäädäntö

Tässä luvussa käydään läpi sitä, millä tavalla maamme teatterikenttä on kehittynyt, ja todetaan perustietoja kuten lukumäärä, järjestäytymismuoto ja sijainti tämänhetkisten valtionosuutta saavien teattereiden osalta. Lisäksi tarkastellaan hieman tarkemmin teattereita koskevaa valtionosuuslainsäädäntöä, henkilötyövuosien laskentaa ja niille määriteltyä hintaa. Lopuksi kerätään yhteen aikaisempaa, erityisesti 1990-lukua ja teatteri- ja orkesterilain alkuvuosia koskevaa tutkimusta.

2.1 Teatterikentän historia lyhyesti ja nykyinen tilanne

Nykyisten kaupunginteattereiden edeltäjiä perustettiin Suomeen jo 1800-luvun lopulla, ja kunnallista tukea tai sen esivaihetta, kunnallisten alkoholiyhtiöiden avustuksia annettiin teattereille ennen itsenäisyyden aikaa. Maailmansotien välissä teatterikenttä jakautui niin, että monissa kaupungeissa toimi rinnakkain porvarillinen teatteri ja työväenteatteri, jotka molemmat kilpailivat sekä kunnan että valtion tuista. Teattereiden kunnallistuminen vaati tämän kaksoisteatterijärjestelmän purkamista. (Sallanen 2009, 21–23)

Ensimmäinen yksityisten teattereiden kunnallistumisbuumi oli 1940- ja 1950-lukujen taitteessa. Täyskunnallisten teatterien johtoon asetettiin luottamusmiespohjaiset teatterilautakunnat. Osa kunnallisista teattereista perustettiin osakeyhtiömuotoisina, joissa kaupunki omisti suurimman osan osakkeista, ja hallituksen näin ollen nimitti suurimmalta osin kaupunki. Täyskunnallisten teattereiden asema koettiin turvatummaksi, sillä osakeyhtiömuotoisissa teattereissa kaupunki ei samalla tavalla ollut vastuussa teatterin rahoituksesta, vaan antoi sille entiseen malliin vuosittaisen avustuksen. Myöskään kunnallisten teattereiden asema ei ollut täysin turvattu, vaan niiden menojen kasvaessa kuntien edustajat pohtivat niidenkin toiminnan supistamista. Kunnilla oli myös paljon vaatimuksia teatterin ohjelmiston laadun ja saavutettavuuden suhteen. 1970- ja 1980-luvuilla käytiin useita ”teatterikriisejä”, jotka usein koskivat teatterin ohjelmiston taiteellista päätösvaltaa. Vaikka tuohon mennessä kehittyneessä kunnallisen teatterin hallintojärjestelmässä oli monia epäkohtia, koettiin teatteri vahvasti julkiseksi palveluksi ja näin ollen kunnallistuminen jatkui. (Sallanen 2009, 315–318)

Kaupungit olivat vuosina 1940–1980 teatterien merkittävimpiä tukijoita. Yksityiset teatterit olivat yhtä riippuvaisia kunnan rahoituksesta kuin kunnallisetkin, mutta niiden saama tuki oli vähäisempää ja epävarmempaa. ”Puolikunnallisten” teattereiden (kuntien omistaminen osakeyhtiöiden) asema ei ollut juuri yksityistä teatteria vakaampi. Vielä vuonna 1950 Sallasen tutkimuksen kohteena olevien teattereiden omat tulot kattoivat noin kolmasosan niiden menoista, kun vuoteen 1980 mennessä kunnan rahoitus oli merkittävästi noussut ja omat tulot kattoivat enää alle viidesosan menoista. Kaupungin rahoituksen kasvu näkyi myös yksityisten teattereiden tuloissa. (Sallanen 2009, 321–324)

Valtion tuen osalta vuonna 1965 voimaan tullut arpajaislaki mahdollisti näyttämötaiteen ja teattereiden tukemisen veikkausvoittovaroista. Tämä johti useiden ammattiteatteriryhmien perustamiseen eri puolelle maata. (Opetusministeriö 2003, 10) Tuki oli harkinnanvaraista, mutta säännöllistä ja kuntien vahvan tuen kanssa 1960- ja 70-luvuilla mahdollisti kaupunginteatteri-instituutioiden ja ammattilaisryhmien toiminnan vakiintumisen ja investoinnit myös teatterirakennuksiin ympäri maata (Mäkelä 1997, 24).

Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992) tuli voimaan vuoden 1993 alusta. Opetusministeriö valitsi valtionosuutta saavien teattereiden joukkoon 53 teatteria. Mukana oli suurin osa 1960–70 –luvuilla perustetuista ammattiteattereista, ja lisäksi joitain teatteriryhmiä, tanssiteattereita ja lastenteattereita. (Opetusministeriö 2003, 10) Vuonna 2010 valtionosuutta saa 57 teatteria, joista suuria teattereita ja keskisuuria teattereita on yhteensä 32. Teatteriryhmiä ja pienteattereita lain piirissä on 15 ja tanssiteattereita kymmenen (Teatteritilastot 2010). Muutama teatteri on

lopettanut toimintansa tai sulautunut toiseen teatteriin, ja joitakin uusia teattereita on otettu mukaan järjestelmään, mutta suurelta osin valtionosuutta saavat teatterit ovat pysyneet samoina lähes kaksikymmentä vuotta. Suomen Kansallisteatteri jäi VOS-järjestelmän ulkopuolelle, sillä sen asema oli jo aikaisemmin turvattu asetuksella.

Kuten yllä todettiin, valtionosuutta saavien teattereiden omistus on voitu järjestää usealla eri tavalla. Yksi vaihtoehto on teatterin sijainti osana kunnan organisaatiota, nykyisin usein erillisenä nettobudjetoituna yksikkönä. Tämän lisäksi teatteri voi olla yhdistyksen tai säätiön ylläpitämä tai osakeyhtiömuotoinen. Ilkka Heiskasen tutkimus vuodelta 2001 käsitteli esimerkiksi sitä, millä tavalla erilailla organisoituneet instituutiot reagoivat 1990-luvulla tapahtuneisiin muutoksiin, taloudelliseen lamaan ja valtionosuusjärjestelmän käyttöönottoon. Hän totesi kyselytutkimukseensa pohjaten, että niistä taideinstituutioista (museot, teatterit, orkesterit), jotka kokivat selvinneensä hyvin tai jopa menestyneensä 1990-luvun alkupuolella, suurin osa oli yksityisiä. Heiskasen yksi oletus olikin, että kunnallisten teattereiden on vaikeampi tehdä muutoksia sopeutuakseen toimintaympäristön muutoksiin kuin yksityisten. (Heiskanen 2001)

Teatterikentällä on tapahtunut sekä yksityistämistä että kunnallistamista, esimerkiksi Imatran teatteri kunnallistettiin vuonna 1984, yksityistettiin vuonna 1998 ja kunnallistettiin taas vuonna 2007 (www.teatteri-imatra.fi, 19.11.2010), Jyväskylän kaupunginteatteri kunnallistettiin vuonna 2001 ja Joensuun kaupunginteatteri yksityistettiin vuonna 1996 (Teatteritilastot). Oikeudellinen muoto itsenäisenä toimijana ei estä asemaa ”kaupunginteatterina”.

Muutoksia kunnallisuuden ja yksityisyyden välillä on perusteltu usealla eri tavalla, ja kehityskulut ovat aina riippuneet kunkin kunnan historiasta ja muista rakenteista. Kunnallisen teatterin on voinut olla vaikea saada käyttöönsä kunnan saamasta valtionosuusköntästä sille kuuluvaa rahoitusosuutta, ja kuntien säästötoimet ovat koskeneet usein täysimääräisinä myös teattereita. Yksityiset teatterit saavat valtionosuuden itselleen, mutta toisaalta ne saattavat joutua maksamaan suurempaa hintaa kunnan palvelujen ja infrastruktuurin käytöstä. (Kanerva & Ruusuvirta 2006, 11)

Vuonna 2010 valtionosuuden piirissä olevien teattereiden organisaatiomuodot esitetään taulukossa 1. Sarake ”VOSin piiriin” ilmaisee valtionosuuden piiriin pääsyn vuosiluvun.

Taulukko 1. Valtionosuusteatterit vuonna 2010.

Säätiöt	**VOSin piiriin**
Espoon Kaupunginteatteri	1993
Helsingin Kaupunginteatteri	1993
Porin Teatteri	1993
Riihimäen Teatteri	1993
Tampereen Komediateatteri	2010
Osakeyhtiöt	
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri	1993
Komediateatteri Arena, Helsinki	1998
Kotkan Kaupunginteatteri	1993
Seinäjoen kaupunginteatteri	1993
Tampereen Teatteri	1993
Tampereen Työväen Teatteri	1993

Kunnalliset teatterit	**VOSin piiriin**
Jyväskylän kaupunginteatteri	1993
Kajaanin Kaupunginteatteri	1993
Kemin kaupunginteatteri	1993
Kuopion kaupunginteatteri	1993
Lahden kaupunginteatteri	1993
Lappeenrannan kaupunginteatteri	1993
Oulun kaupunginteatteri	1993
Teatteri Imatra	1993
Turun Kaupunginteatteri	1993
Vaasan kaupunginteatteri	1993
Wasa Teatern[1]	1993

1 Kuntayhtymän ylläpitämä

Yhdistykset	vosin piiriin
AHAA Teatteri, Tampere	1993
Aurinkobaletti, Turku	1993
Joensuun Kaupunginteatteri	1993
JoJo - Oulun tanssin keskus	1999
Kokkolan Kaupunginteatteri	1993
KOM-teatteri, Helsinki	1993
Kouvolan Teatteri	1993
Linnateatteri, Turku	1993
Mikkelin Teatteri	1993
Nukketeatteri Sampo, Helsinki	1993
Q-teatteri, Helsinki	1993
Rauman Kaupunginteatteri	1993
Rimpparemmi, Rovaniemi	2000
Rovaniemen Teatteri	1993
Ryhmäteatteri, Helsinki	1993
Savonlinnan Teatteri	1993
Svenska Teatern, Helsinki	1993
Tanssiteatteri Eri, Turku	1993

	vosin piiriin
Tanssiteatteri Hurjaruuth, Helsinki	1993
Tanssiteatteri MD, Tampere	1993
Tanssiteatteri Minimi, Kuopio	1993
Tanssiteatteri Raatikko, Vantaa	1993
Teatteri 2000, Tampere	1993
Teatteri Eurooppa Neljä, Jyväskylä	1993
Teatteri Hevosenkenkä, Espoo	1993
Teatteri Jurkka, Helsinki	1993
Teatteri Mukamas, Tampere	1993
Teatteri Rollo, Helsinki	1999
Teatteri Vantaa	1997
Tero Saarinen Company, Helsinki	2004
Unga Teatern, Espoo	1993
Varkauden Teatteri	1993
Viirus, Helsinki	1993
Zodiak Presents, Helsinki	1997
Åbo Svenska Teater	1993

Lisäksi toimintansa lopettaneita tai muihin teattereihin yhdistyneitä teattereita ovat Lilla Teatern (VOS-teatteri 1993–2005), Teatteri Pieni Suomi (1993–2001), Nukketeatteri Vihreä Omena (1993–2004) ja Teatteri Peukalopotti (1993–1996). Nämä ovat mukana työpaperin tilastoissa itsenäisinä teattereina sen ajan, kun ne ovat saaneet valtionosuutta.

Kuvio 1. VOS-teattereiden ja toiminta-avustusta saavien teattereiden lukumäärä ja alueellinen jakautuminen vuonna 2010.

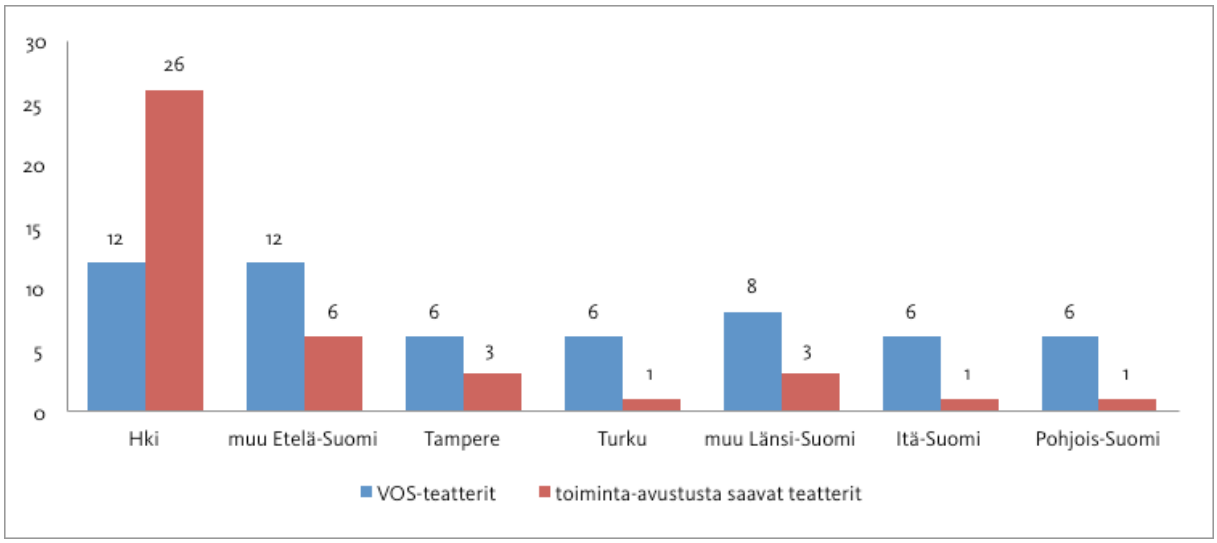

Kuviossa 1 näkyy VOS-teattereiden (sekä puhe- että tanssiteattereiden) lukumäärä ja sijoittuminen Suomessa maantieteellisesti. Vertailun vuoksi mukana on valtion taidetoimikuntien toiminta-avustusta vuonna 2009 saaneiden teattereiden ja tanssiteattereiden sijainti. Teattereiden painottuminen maantieteellisesti Etelä- ja Länsi-Suomeen näkyy taulukossa selkeästi. Lisäksi jos ajatellaan, että taidetoimikunnan toiminta-avustusta saavat teatteri- ja tanssiryhmät ovat ikään kuin ”jonossa” VOS-järjestelmän piiriin, nähdään Helsingissä selkeää painetta uusien ryhmien ottamiseksi osaksi järjestelmää.

Taulukosta 1 voitiin nähdä, että kaikista VOS-teattereista 11 kappaletta on kunnallisia teattereita. Suuri enemmistö teattereista toimii yhdistyspohjalta. Muissakin kuin täyskunnallisissa teattereissa kunnan vaikutusvalta voi olla käytännössä suuri. Osakeyhtiöissä kunta voi olla koko osakekannan omistaja, säätiöissä taas suuri osa säätiön pääoma voi tulla kunnalta ja myös säätiön hallitus olla kunnan nimeämä. Organisoitumismuodoista lisää on kirjoittanut mm. Heiskanen (2000).

Oulun kaupunginteatteri on muuttunut täyskunnallisesta teatterista kunnan sataprosenttisesti omistamaksi yleishyödylliseksi osakeyhtiöksi vuoden 2012 alusta. Muutosta edelsi Tuomas Auvisen selvitys eri organisaatiomuodoista, jossa hän päätyi ehdottamaan osakeyhtiötä parhaiten Ouluun sopivana muotona. Auvinen toteaa, että yleisellä tasolla kunnallisessa organisaatiossa hyvinä puolina nähdään likviditeettiongelmien puuttuminen, työntekijöiden selkeä asema kunnan palveluksessa, kiinteä yhteys päärahoittajaan sekä kunnan muusta organisaatiosta saatava tuki ja osaaminen. Huonoina puolina hän mainitsee kunnallisen päätöksenteon byrokraattisuuden ja hitauden, henkilöstöpolitiikan itsenäisyyden puutteen, talousohjauksen kömpelyyden ja pidemmän tähtäimen suunnittelun mahdottomuuden (oman taseen puuttuminen), kuntien säästötoimet (esimerkiksi rekrytointitilanteissa) sekä valtionosuuksien kulun kunnan kassan kautta (harkinnan mahdollisuus). Yksityisessä organisaatiossa edut ja huonot puolet ovat lähinnä päinvastaiset. Kummassakin mallissa pitkän tähtäimen suunnittelun tiellä on esteitä; kunnallisuudessa siis oman taseen puuttuminen ja yksityisyydessä se, että kunnan sitoutuminen toiminnan rahoittajana on tarkastelun alla huonoimmillaan vuosittain. (Auvinen 2009)

Auvinen käy läpi selvityksessään useita vaihtoehtoja kunnalliselle organisaatiolle. Hänen mukaansa kunnan liikelaitoksena toimiminen ei eroa merkittävästi nettobudjetoidusta kunnan yksiköstä. Yhdistysmuoto antaa useita yksityistämisen etuja, mutta se on soveltumaton laajaan ja riskialttiiseen toimintaan. Myös säätiömuodossa on etunsa, mutta se ei ole kovin joustava muuttuvassa toimintaympäristössä, ja hallituksen valta ja vastuu korostuvat. Osakeyhtiömuodon Auvinen toteaa kulttuurilaitokselle erittäin toimivaksi sen selkeän sääntelyn takia. Osakeyhtiön tulee olla voittoa tavoittelematon, jotta se voi saada valtionosuutta. Toimintamuoto mahdollistaa kuitenkin oman talouden suunnittelun paremmin kuin muut muodot. Selvitysmiehen toteamus oli, että yksityistämisellä haetaan lähinnä joustavampaa hallinto- ja organisaatiorakennetta. Taidelaitos ei voi muuttua voittoa tavoittelevaksi, ja kunnan pitkäjänteisen sitoutumisen ja rahoittamisen merkitys ei muutu. (Auvinen 2009)

2.2 Valtionosuuslainsäädäntö

Teattereita ja orkestereita avustettiin siis valtion toimesta merkittävästi jo ennen vuotta 1993, mutta tuolloin voimaan tulleen teatteri- ja orkesterilain tavoitteena oli turvata teattereille paremmat edellytykset pitkäjänteiseen taiteelliseen työhön sekä toiminnan suunnitteluun, kun valtion rahoitus muodostuu säännölliseksi ja jatkuvaksi eikä ole riippuvainen raha-arpajais- ja veikkausvoittovarojen tuotosta. Lähtökohtana oli, että valtionosuusperusteiden muuttaminen ei saanut johtaa yksityisten taidelaitosten toimintaedellytysten vaarantumiseen, mutta toisaalta haluttiin korostaa tuen saajien omaa vastuuta taloudestaan. (Opetusministeriö 2003, 17)

Teatteri- ja orkesterilaki määrittelee valtionosuuden saamisen ehdot. Tämän lain ensimmäisen pykälän mukaan

> Teatteri- ja orkesteritoimintaan myönnettävän valtionosuuden tavoitteena on taiteellisista lähtökohdista tuottaa teatteri- ja orkesteripalveluja ja edistää niiden alueellista saatavuutta sekä saavutettavuutta eri väestöryhmille.

Lain toisen pykälän mukaan valtionosuuden saamisen edellytyksiä ovat seuraavat:

1) teatterin tai orkesterin omistaa kunta tai kuntayhtymä taikka yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu teatteri- tai orkesteritoiminnan harjoittaminen taikka teatterin tai orkesterin ylläpitäminen;
2) teatteri tai orkesteri harjoittaa vakinaista ja ammatillista esitystoimintaa;

3) teatterilla tai orkesterilla on vähintään yksi päätoiminen työntekijä ja taiteellisesta toiminnasta vastaavana työntekijänä alan koulutuksen tai riittävän perehtyneisyyden omaava henkilö;
4) teatterin tai orkesterin toiminnalle on taloudelliset edellytykset, mutta teatteria tai orkesteria ei kuitenkaan ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi;
5) teatterilla tai orkesterilla on toiminta- ja taloussuunnitelma;
6) teatterin tai orkesterin palveluiden tuottaminen on tarpeellista.

Alkuperäisessä laissa olivat mukana edellisestä listasta vain kohdat 1 ja 2. Loput edellytykset valtionosuuden saamiselle lisättiin lakiin vuonna 2008. Muutosehdotuksessaan hallitus totesi, että vuosien aikana arviointiin oli kehittynyt tiettyjä kriteereitä, ja nämä kriteerit haluttiin kirjata lakiin. (HE 45 / 2007)

Hallituksen esityksessä lain uudistuksesta todetaan, että käytännössä esitystoiminta on voitu katsoa vakinaiseksi, jos teatteri tai orkesteri on toiminut useamman vuoden säännöllisesti ja jos sillä on ollut toiminnalleen riittävä rahoituspohja. Ammatillisella esitystoiminnalla puolestaan tarkoitettiin toisaalta sitä, että valtionosuuskelpoiselta teatterilta edellytettiin pääsääntöisesti teatteri- tai musiikkialan ammatillisen koulutuksen saanutta henkilöstöä. Toinen kriteeri ammatilliselle toiminnalle oli palkan maksaminen henkilöstölle, ja työnantajavelvoitteiden ja virka- ja työehtosopimusten noudattaminen. (HE 45 / 2007)

Viimeinen edellytys, tarpeellisuus, määriteltiin hallituksen esityksessä taide- ja kulttuuripolitiikan näkökulmasta. Lähtökohtana kuvataan aina ensisijaisesti olevan laatu ja taiteellinen merkitys, ja sen lisäksi tarpeellisuutta tarkastellaan suhteessa paikkakunnan tai alueen kysyntään ja tarjontaan sekä valtakunnallisen kokonaisuuden kannalta. (HE 45 / 2007)

2.3 Henkilötyövuosi, sen laskenta ja yksikköhinta

Valtionosuusjärjestelmää varten henkilötyövuoden laskemisperusteet ovat kaikille valtionosuuksia saaville yhteiset. Vakinaisen, päätoimisen (työaika vähintään 30 tuntia viikossa) henkilökunnan lukumäärä lasketaan kuukausittain koko vuodelta. Kuukausien henkilöstömäärät lasketaan yhteen ja summa jaetaan 12:lla. Henkilötyövuosimäärään ei lasketa mukaan kokonaan harkinnanvaraisella valtionavustuksella palkattuja henkilöitä, teattereiden ja orkestereiden kiinteistötyöntekijöitä eikä työllisyysvaroin, EU:n rakennerahastovaroin tai muin valtion varoin palkattuja työntekijöitä. Vakituisen henkilöstön keskipalkka saadaan jakamalla vakituisen henkilöstön vuoden yhteenlaskettu palkkasumma edellä mainitulla henkilötyövuosimäärällä. Valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä saadaan, kun jaetaan kaikki laitoksen maksamat palkat (netto, eli vähennettynä palkkoihin saaduilla avustuksilla ja korvauksilla) sekä museoiden osalta kiinteistömenot vakituisen henkilökunnan keskipalkalla. Tiedot tällä tavoin lasketuista toteutuneista henkilötyövuosista valtionosuusjärjestelmää varten kerää Opetushallitus (www.oph.fi, myös lähde edellä mainittuun).

Teatteritilastot käyttää omissa tilastoissaan Opetushallituksen ohjeita henkilötyövuoden laskemisesta. Museotilasto kerää omassa tilastoinnissaan henkilötyövuodet kahdella tavalla, laskennallisina ja ns. todellisina (tästä lisää museoita koskevassa työpaperissa). Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n keräämissä tilastoissa toteutuneita henkilötyövuosia ei ole mukana, vaan tiedot ilmoitetaan henkilöiden lukumääränä. Tästä syystä orkestereita koskevat henkilötyövuosimäärät on saatu näitä työpapereita varten opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen keräämistä tilastoista. Käsillä olevissa työpapereissa käytetään henkilötyövuosien osalta pelkästään Opetushallituksen ohjeen mukaan laskettuja henkilötyövuosimääriä. Jotta voidaan tehdä ero muihin, esimerkiksi työaikaan perustuviin tai vapaaehtoistoiminnan huomioon ottaviin laskutapoihin, näitä henkilötyövuosia kutsutaan laskennallisiksi henkilötyövuosiksi.

Teattereiden saama valtionosuus perustuu henkilötyövuosien määrään ja niille määriteltyyn hintaan. Henkilötyövuosien kokonaismäärästä ja henkilötyövuotta kohden vahvistettavasta euromäärästä päättää eduskunta vuosittain valtion talousarvion yhteydessä. Teatterin ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta teatteritoiminnan käyttö-

kustannuksiin 37 prosenttia euromäärästä, joka saadaan kun ylläpitäjälle vahvistettu laskennallinen henkilötyövuosien määrä kerrotaan henkilötyövuotta kohden asianomaista toimintaa varten määrätyllä yksikköhinnalla. Tästä ovat poikkeuksia Svenska Teatern ja Tampereen Työväen teatteri, jotka valtakunnallisesti merkittävän asemansa johdosta saavat 60 prosenttia edellisestä henkilötyövuosilaskelmasta. (Opetusministeriö 2003, 18-19) Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myös erityisillä perusteilla valtion talousarvion rajoissa myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta teatterille. Valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittäville teattereille ja orkestereille voidaan myöntää avustusta kehityshankkeisiin tai muihin projekteihin. Harkinnanvarainen avustus ei perustu henkilötyövuosiin, vaan se myönnetään erillisen hakemuksen perusteella. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 9) Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksenteon pohjana toimii valtionosuuslaitoksille vuosittain tehtävä kysely edellisen vuoden toteutuneista henkilötyövuosista. Laskennallisia henkilötyövuosia on valtion talousarviossa kuitenkin rajoitettu määrä, mikä tarkoittaa sitä, että teatterit (kuten muutkaan valtionosuuslaitokset) eivät välttämättä saa rahoitusta sen mukaan, mikä niiden toteutunut henkilötyövuosimäärä tai henkilötyövuoden todellinen kustannus on.

Ennen vuotta 1996 taidelaitosten valtionosuus ei ollut kiinteä 37 % vahvistetusta henkilötyövuoden hinnasta kerrottuna henkilötyövuosien määrällä, vaan valtionosuuksiin vaikuttivat kuntien kantokykyluokat. Kantokykyluokan mukaan jaettujen kuntien saama prosenttiosuus kuluista vaihteli välillä 25–40 %. Esimerkiksi vuonna 1993 yhden työntekijän Arabian museo sai valtionosuutena 48 745 markkaa, 25 % vahvistetusta henkilötyövuoden hinnasta, joka oli tuolloin museoissa 194 979 markkaa. Huonoimman kantokykyluokan kunnassa sijaitseva museo sai valtionosuutta 77 991 markkaa henkilötyövuotta kohden, täydet 40 %.

Vuonna 2002 opetusministeriö asetti työryhmän pohtimaan valtionosuusjärjestelmään liittyviä ongelmia. Lain piirissä oleville teattereille ei voitu maksaa valtionosuuksia todellisten henkilötyövuosimäärien mukaisesti, lisäksi henkilötyövuoden yksikköhinta ei seurannut yleistä kustannustason kehitystä. Työryhmän selvitysten mukaan pääasiallinen kritiikki kohdistui rahoituksen tasoon; henkilötyövuoden hintaan sekä henkilötyövuosien määrään valtion talousarviossa. Kritiikkiä esiintyi myös kuntien teatteritoimintaan osoittaman määrärahan kehitykseen ja epävarmuuteen liittyen. Selvitykseen vastanneiden mielestä valtionosuusjärjestelmä ei myöskään ota riittävän hyvin huomioon teattereiden kustannusrakenteessa olevia eroavaisuuksia, alueellisia tekijöitä ja esimerkiksi lastenteatteritoiminnasta tai kiertuetoiminnasta aiheutuvia erityispiirteitä. (Opetusministeriö 2003, 20)

Opetusministeriön työryhmän tarkasteluajanjakson alussa vuonna 1993 valtionosuuden piirissä oli yhteensä 53 teatteria ja vuonna 2001 yhteensä 58 teatteria. Toteutuneiden henkilötyövuosien määrä oli 2 285 vuonna 1993, ja se nousi vuoteen 2001 mennessä jo 2 551:een. Toteutuneiden ja myönnettyjen henkilötyövuosien ero vuonna 2001 oli 152 henkilötyövuotta. Myös toteutuneiden henkilötyövuosien kustannukset olivat tasaisesti kasvaneet niin, että kun vuoden 2001 valtionosuuden pohjana oleva yksikköhinta oli 177 593 markkaa, toteutuneet kustannukset olivat 24 % korkeammat. (Opetusministeriö 2003, 21–23)

Vuonna 2005 eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain uudistuksesta, jonka myötä museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinta tarkistetaan vuoden 2008 alusta lukien kustannustasoa vastaavaksi joka neljäs vuosi. Lokakuussa 2007 opetusministeriö vahvisti vuoden 2008 valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat ja laitoskohtaiset henkilötyövuosimäärät. Tämän päätöksen yhteydessä käytettiin ensimmäisen kerran uusia, todellisiin käyttökustannuksiin perustuvia yksikköhintoja. Taulukossa 2 kuvatun kehityksen mukaan vuonna 2008 museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuudet kasvoivat noin 25 prosentilla ja euromääräinen valtionosuus noin 16 miljoonalla eurolla. Vuonna 2009 kasvua oli noin 20 %, eli noin 16 miljoonaa euroa ja vuonna 2010 kasvua oli 18 % eli noin 17 miljoonaa euroa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 11).

Taulukko 2. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksien euromääräinen kasvu.

	2007	2008	2009	2010	Lisäys 2007–2010	Lisäys %
Teatterit	30 746 890	38 454 673	45 970 365	53 960 282	23 213 392	75,50
Orkesterit	12 502 471	15 174 203	17 877 645	20 581 340	8 078 869	64,62
Museot	19 091 156	24 889 756	30 565 535	37 259 702	18 168 546	95,17
Yhteensä	62 340 517	78 518 632	94 413 545	111 801 324	49 460 807	79,34

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010:2

Alkuperäisen lain opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (703/1992) mukaan opetusministeriö vahvistaa museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnoiksi museoiden, teattereiden ja orkestereiden laskennallista henkilötyövuotta kohden edelliselle vuodelle vahvistetun markkamäärän tarkistettuna arvioitujen kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuvien toiminnan muutosten mukaisesti. Kun lakia muutettiin vuonna 1998 (635/1998), museoille ja orkestereille jäi edellinen määritelmä, mutta teattereiden osalta ”asianomainen ministeriö vahvistaa teattereiden yksikköhinnan laskennallista henkilötyövuotta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa”. Teattereiden osalta siis henkilötyövuoden hintaa ei välttämättä nostettu, jolloin niiden lukumäärää pystyttiin lisäämään (Opetusministeriö 2003).

Henkilötyövuoden hinta määräytyy nykyisen lain mukaan siten, että museoiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhinnat lasketaan erikseen kunkin taide- ja kulttuurilaitosmuodon osalta joka neljäs vuosi jakamalla yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset asianomaisten kulttuurilaitosten saman kalenterivuoden todellisten henkilötyövuosien yhteismäärällä. Muina vuosina yksikköhinnaksi määrätään edelliselle vuodelle määrätty yksikköhinta tarkistettuna kustannustason sekä toiminnan laajuuden ja laadun muutoksilla. (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009) Henkilötyövuoden hintaa korjattiin siis vuosina 2008–2010 vastaamaan todellisia kustannuksia, mutta vuoden 2011 lopussa lakiin lisättiin vuosina 2012–2015 voimassa oleva pykälä 35a, joka alentaa museoiden, orkestereiden ja teattereiden henkilötyövuosien yksikköhintoja näinä vuosina (1511/2011).

Taulukossa 3 esitetään vuoden 1993 henkilötyövuoden yksikköhinta euroissa ja muunnettuna vuoden 2010 arvoon sekä 2000-luvun lopun henkilötyövuosien hinnat kunkin vuoden rahan arvossa. Taulukosta voidaan nähdä, että korotus toi vasta vuonna 2009 summan suunnilleen samalle tai suuremmalle tasolle, mitä se oli vuonna 1993 vuoden 2010 rahan arvossa.

Taulukko 3. Henkilötyövuosien yksikköhinnat vuonna 1993 sekä 2007–2010, €.

	1993	1993*	2007	2008	2009	2010
Museot	32 793	50 676	37 584	48 209	59 240	70 569
Orkesterit	29 010	44 830	32 711	39 560	46 579	53 669
Teatterit	30 070	46 469	31 567	39 178	47 025	55 021

*vuoden 2010 rahan arvossa, JMHI 1985=100

2.4 Aikaisempia tutkimuksia ja selvityksiä

Teattereita koskevista aikaisemmista tutkimuksista tässä työpaperissa lähteinä käytetään Cuporen kahta tutkimusta, Anna Kanervan ja Minna Ruusuvirran teatteriselvitystä vuodelta 2006 sekä Minna Sallasen kunnallisten teattereiden ja orkestereiden vuosina 1940–1980 tapahtunutta kehitystä seuraavaa tutkimusta. Lisäksi käytössä ovat Laura Mäkelän teattereiden alueellista merkitystä käsittelevä tutkimus (1997) sekä Heikki Helinin selvitys

orkestereiden ja teattereiden taloudesta (2002) ja teattereista (2004). Teatteri- ja orkesterilain vaikutusten arvioinnin lähteinä käytetään kolmea opetus- ja kulttuuriministeriön omaa arviointia valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta (2003, 2009 ja 2010) sekä aikaisempaa Taiteen keskustoimikunnan TaiLa-tutkimusprojektin materiaalia. Näistä käytössä ovat Ilkka Heiskasen ja Tiia Kurkelan tutkimukset vuosilta 2000 ja 2001. Kävijätutkimuksista on tarkasteltu Tilastokeskuksen ja Suomen Teatterit ry:n aineistoja. Tarkastelussa ovat mukana sekä puhe- että tanssiteatterit, mutta osa aikaisemmasta tutkimuksesta, jota raportissa on referoitu, käsittelee ainoastaan puheteattereita.

Heikki Helinin vuonna 2002 tehty selvitys toteaa, että teattereihin vaikutti 1990-luvulla kaksi asiaa, jotka ainakin osittain veivät kehitystä päinvastaisiin suuntiin. Ensinnäkin vuosikymmenen alun laman takia menoja pyrittiin leikkaamaan. Henkilöstö- ja toimintamenot olivat vuonna 1993 peräti 39 milj. markkaa (10,7 %) pienemmät kuin vuonna 1991 Helinin tarkastelussa mukana olleissa teattereissa. Menokarsinnat vaikuttivat myös pääsymaksutuloihin, jotka vähenivät jonkin verran, mutta eivät niin paljon kuin menovähennykset. Toinen merkittävä muutos oli valtionosuusjärjestelmä. Henkilötyövuosiin perustuva järjestelmä lisäsi merkittävästi teattereiden valtionosuuksia, vaikka koko henkilöstö ei mahtunut vos:in puitteisiin. Helinin selvityksessä tarkasteltujen teattereiden valtionosuudet kasvoivat vuonna 1993 peräti 48 miljoonaa markkaa. Koska kuntien valtionosuudet eivät kokonaisuudessaan uudistuksessa lisääntyneet, kunnat vähensivät omaa rahoitusosuuttaan näiden laitosten rahoituksessa. Laitosten resurssit eivät siis uudistuksen ansiosta lisääntyneet lainkaan. (Helin 2002, 36)

Myös Laura Mäkelä toteaa tutkimuksessaan, että hartaasti odotettu teatteri- ja orkesterilaki ei vuonna 1993 toteutuessaan tuonutkaan helpotusta teattereille. Huonon taloudellisen tilanteen takia laki toteutui leikattuna jo alusta lähtien, ja kun vielä kunnat pienensivät tukeaan teattereille valtionosuuden kasvaessa, teattereiden julkisen tuen kokonaismäärä pieneni keskimäärin 4 %. (Mäkelä 1997, 25) Säästöpäätösten seurauksena valtakunnallisesti merkittävien teattereiden ja teatteri- ja tanssiryhmien harkinnanvaraisiin lisäavustuksiin ei ollut varattu vuoden 1993 budjetissa määrärahoja. Tähän olisi tarvittu 8-10 miljoonaa markkaa (ao. vuoden rahanarvo). Tällaisten ryhmien ja pienteattereiden tuki uhkasi vähetä ja suurten kiinteiden ammattiteattereiden tuki näytti kasvavan. Vuoden 1992 Teatteritilasto toteaa, että hätäapuna keksittiin ratkaisu, jossa kaikilta lain piirissä olevilta teattereilta höylättiin henkilötyövuosia ja kohdennettiin tästä säästöpotista ylimääräisiä henkilötyövuosia näille erityisteatteriryhmille. Tämä tehtiin valtion talousarvion puitteissa. Lisää apua saatiin näiden erityisteattereiden sijaintikunnilta (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku), jotka kompensoivat omin päätöksin teattereiden valtion tuen vähenemistä. Täyskunnalliset teatterit kärsivät tilanteesta eniten, niiden yhteenlaskettu julkinen rahoitus kunnalta ja valtiolta laski yhdeksän prosenttia, vaikka valtionosuudet nousivat. (Teatteritilasto 1992, 14–15).

Kun vuonna 1996 valtionosuusjärjestelmästä poistettiin kantokykyluokitus ja teattereiden valtionosuudeksi tuli kiinteä prosentti (37), osa kunnista pienensi omaa osuuttaan tuesta niin, että osa valtionosuuden kasvusta ei päätynyt teattereille. Lisäksi valtionosuusjärjestelmän koettiin tukevan vanhoja rakenteita uusien, kevyempien ja luovien ratkaisujen sijasta. Lamavuodet ja julkisen sektorin rahapula aiheuttivat näin ollen teattereille uudelleenarviointia henkilö- ja muiden resurssien suhteen ja pakottivat ne vähentämään henkilökuntaa tai esityksiä. (Mäkelä 1997, 25–26)

Heiskanen (2000) toteaa 1990-luvun alkupuolella tapahtuneen kaksoiskäänteen. Vuosi 1992 oli huippuvuosi julkisissa kulttuurimenoissa valtion kohonneiden menojen ansiosta. Vuonna 1993 valtion tuki kohosi johtuen uudesta valtionosuusjärjestelmästä, mutta kuntien panostus kulttuuriin supistui. Seuraavana vuonna 1994 sekä kunnat että valtio laskivat rahoitusosuuksiaan. Uusi suunnanmuutos tapahtui 1995, jolloin kuntien oli ryhdyttävä lisäämään omia kulttuurimenojaan korvatakseen valtionosuuksien laskua. Vuonna 1995, kun valtio pienensi valtionosuuksiaan kulttuurille, sen omat kulttuurimenot (kansallisten laitosten, elokuvatuotannon ja suoran taiteilijatuen) kasvoivat. Tästä eteenpäin valtion ”omat” taide- ja kulttuurimenot ja kuntien vastaavat menot irrottautuvat toisistaan ja alkavat noudattaa omaa kehitysdynamiikkaansa. Vuosien 1993–1995 kaksoiskäänteeseen vaikutti kaksi asiaa, taiteille ja kulttuurille suunnattujen veikkausvoittovarojen kiihtyvä kasvu ja niiden käyttäminen enenevässä määrin lakisääteisten kulttuurimenojen peittämiseen. (Heiskanen 2000, 47–48) Myöhemmin tässä työpaperissa esitetyt kuviot näyttävät tämän kehityksen sekä sen, miten kehitys on jatkunut vuoteen 2010 saakka.

Heiskanen (2000, 84) toteaa esittelemiinsä taulukoihin nojaten, että VOS-järjestelmällä on ollut vakauttava vaikutus koko laitoskentän toiminnassa. Toisaalta valtio voi käyttää henkilötyövuosijärjestelmää eräänlaisena juustohöylänä omien rahoitusosuuksiensa leikkaamiseen. Tilastointi myös osoittaa, että VOS-järjestelmän kautta rahoitetut laitokset ja kuntien kulttuuritoimi käyttivät yksinään 76 % kulttuurisektorin julkisesta kokonaisrahoituksesta. Kun mukaan otetaan kansalliset taide- ja kulttuurilaitokset, osuus nousee 84 prosenttiin, lisättynä valtakunnallisilla arkistoilla ja palvelulaitoksilla edelleen 90 prosenttiin.

Teattereiden rahoitusta voidaan tarkastella myös kuntataloudesta lähtien. Kuntaliitto on yhteistyössä Cuporen kanssa kerännyt tietoja kaupunkien kulttuuritoiminnan rahoituksesta. Ensimmäisessä tietojenkeruussa vuodelta 2006 tiedonkeruumenetelmät olivat vielä kokeiluvaiheessa, eikä niistä ollut mahdollista eristää teatteritoiminnan kustannuksia. Seuraavassa tiedonkeruuvaiheessa koskien 23 kaupunkia ja vuotta 2007 kysymyksiä oli kehitetty siten, että niistä on mahdollista erottaa nettokäyttökustannukset asukasta kohti museoista, orkestereista ja teattereista. Teattereiden osalta niistä kymmenestä kaupungista, joiden nettokäyttökustannukset olivat suurimmat (36–58 € / asukas), kahdeksassa oli kunnallinen teatteri. Seinäjoella ja Kotkassa avustus yksityiselle teatterille nousi yhtä korkeaksi kuin muissa kahdeksassa kaupungissa kunnallisten teattereiden nettokäyttökustannukset. Seuraavissa kymmenessä kaupungissa yksityisten teattereiden kunnan avustus vaihteli välillä 13–30 € / asukas. Vantaan avustus teattereilleen (Tanssiteatteri Raatikolle ja Teatteri Vantaalle) oli 3,7 € / asukas ja Porvoossa ja Salossa ammattiteattereita ei ollut avustettavien joukossa. (Ruusuvirta ym. 2008a ja 2008b)

Vuotta 2010 koskevassa tiedonkeruussa tilanne oli muuttunut siten, että nyt kaikki kunnalliset teatterit ovat niiden yhdentoista kunnan sisällä, jotka käyttävät eniten rahaa per asukas teatteritoimintaan (30–69 €). Helsinki käytti enemmän rahaa per asukas teattereiden tukemiseen kuin Jyväskylä, ja nousi siis näin Seinäjoen ja Kotkan kanssa niiden kuntien joukkoon, jotka avustavat yksityisiä teattereita yhtä merkittävästi kuin kunnallisia teattereita rahoitetaan. (Ruusuvirta, Saukkonen, Ruokolainen, Karttunen 2012, 71)

Cuporen tekemässä teattereita koskevassa tutkimuksessa (Kanerva & Ruusuvirta 2006, 22–24) kysyttiin valtionosuutta saavien teattereiden näkemyksiä tulevaisuuden kehityksestä. Vastauksissa kuntarahoituksen kehityksestä teatterit erosivat toisistaan jonkin verran. Vastanneista ryhmä- ja pienteattereista 70 % (7kpl) sekä tanssiteattereista 80 % (4 kpl) arvioi kuntarahoituksen määrän / merkityksen kasvavan tulevaisuudessa. Sen sijaan suurista ja keskisuurista teattereista enemmistö arvioi kuntarahoituksen määrän / merkityksen pysyvän ennallaan. Täyskunnallisista teattereista prosentuaalisesti harvempi uskoi kuntarahoituksen kasvuun. Täyskunnalliset teatterit taas uskoivat lipputulojen merkityksen kasvuun huomattavasti vahvemmin kuin yksityiset teatterit. Myös sponsorirahoituksen nousuun uskoi kaksi kolmasosaa teattereista.

Samassa tutkimuksessa tehtiin kysely myös kuntien edustajille. Niiden osalta enemmistö (61 %) kaikista kyselyyn vastanneista arveli valtionosuuden piirissä toimivien teattereiden rahoituksen pysyvän tulevaisuudessa entisellä tasolla. Neljässä kunnassa rahoituksen uskottiin vähenevän kuntatalouden kiristyessä. Valtionosuusuudistuksen uskottiin vaikuttavan positiivisesti täyskunnallisten teattereiden asemaan ja merkitykseen kunnissa, mutta rahoituksen odotettiin paranevan vain lievästi. (Mt., 90–93)

Aikaisempi tutkimus on siis todennut teatteri- ja orkesterilain voimaantulon aiheuttamat muutokset valtion ja kunnan rahoitussuhteissa, sekä taloudellisen laman vaikutukset orkestereiden ja teattereiden kokonaistalouteen. Asiaa on myös tarkasteltu 2007–2010 kunnan rahoituksen näkökulmasta. Nämä tutkimukset nostavat esiin sen, että kaupungit, joissa orkesteri ja teatteri ovat kunnallisia, tavallisesti käyttävät enemmän rahaa niihin kuin kaupungit, joissa nämä laitokset ovat yksityisiä.

Käsillä oleva tutkimus täydentää kuvaa yhdistämällä aikajanalla tulojen ja menojen kehityksen teatteri- ja orkesterilain voimaantuloa edeltävästä vuodesta viime vuosiin saakka, jolloin toteutettiin valtionosuuden korjaaminen kustannuksia vastaavalle tasolle.

3 Tulorakenne

Tässä luvussa tarkastellaan teattereiden taloustietoja Teatteritilastojen tietojen pohjalta. Näin ollen tarkasteluihin liittyvät samat rajoitukset kuin Teatteritilastoihin. Pitkältä ajalta samoin perustein kerätty tilastomateriaali on kuitenkin mahdollistanut edelleen työstämisen, teattereiden jakamisen erilaisiin ryhmiin ja näiden erojen ja yhtäläisyyksien analysoinnin.

1990-luvun lama vaikutti sekä siihen, millä tavalla valtio pystyi toteuttamaan teatteri- ja orkesterilain että siihen, millä tavalla kunnat reagoivat valtion rahoituksen lisääntymiseen. Lain voimaan tullessa vuonna 1993 teattereiden rahoitusrakenne muuttui siten, että valtionosuudet kasvoivat noin 50 prosenttia ja vastaavasti kunnat vähensivät osuuttaan noin kolmanneksen, jolloin valtion ja kuntien osuudet olivat lähes samansuuruiset. Kunnat leikkasivat edelliseen vuoteen verrattuna omaa tukeaan teattereille 78 miljoonalla markalla, enemmän kuin valtionosuudet kasvoivat.

Opetusministeriön oma selvitys asiasta totesi, että vaikka kuntien tuki teattereille oli vuoteen 2002 mennessä reaalisesti jonkin verran kasvanut, oli se edelleenkin noin 24 prosenttia alhaisemmalla tasolla kuin ennen lain voimaantuloa. Vuosina 1993–2001 kuntien osuus kasvoi hieman valtion rahoitusosuutta nopeammin. Suurinta kasvu oli teattereiden omien tulojen kohdalla. (Opetusministeriö 2003, 12)

Ilkka Heiskanen vertaa tutkimuksessaan ”Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa – tilastot ja todellisuus” vuosien 1994 ja 1997 VOS-teattereiden tulojakaumia vahvistaen edellä kuvatun kehityksen. Tuona aikana teattereiden yhteenlasketut tulot kasvoivat vajaalla kuudella prosentilla. Teattereiden omat tulot kasvoivat noin viidellätoista prosentilla muodostaen vajaan kolmasosan tuloista, valtion menokate kasvoi noin neljä prosenttia ja kuntien menokate kasvoi alle kolme prosenttia. Mikäli teatterit halusivat pitää toimintansa entisellään kustannusten kasvaessa, niiden piti yhä enemmän panostaa omien tuottojen hankkimiseen. Myytyä lippua kohti laskettu oma rahoitusosuus kasvoi myös prosentuaalisesti enemmän kuin julkinen rahoitus (Heiskanen 2000, 63–73).

Tiia Kurkelan tutkimuksessa näkyi, että ennen valtionosuusjärjestelmän voimaantuloa suurimmassa osassa ammattiteattereita kunta tai kaupunki rahoitti laitosta noin 70 % osuudella kaikista sen tuloista. Sen jälkeen VOS-järjestelmän piiriin päässeiden teattereiden rahoitus kehittyi kahdella erilaisella tavalla. Esimerkiksi Svenska Teaternin kohdalla kunnan avustus teatterille oli huipussaan vuonna 1992. Vuonna 1993 kunnan avustus laski valtionosuuden noustessa, ja tästä eteenpäin kunnan (Helsingin) avustus teatterille on taas keskimäärin kasvanut. Valtionosuus ja muut valtion avustukset Svenska Teaternille pienenivät valtion rahoitustilanteen muuttuessa heti vuonna 1994, uuden teatteri- ja orkesterilain jälkeisenä vuonna, mutta kasvoivat sen jälkeen. Huonommassa tapauksessa esimerkiksi Seinäjoen, Imatran ja Joensuun kaupunginteattereiden saama sekä kunnallinen että valtiollinen rahoitus etupäässä laskivat vuoden 1993 jälkeen 1990-luvun loppupuolelle saakka, jolloin rahoitusta korjattiin tai pyrittiin korjaamaan lipputuloja ja muita tuloja kasvattamalla. (Kurkela 2000)

3.1 Tulorakenne 1992–2010

Ensimmäisenä tehdään lyhyt tarkastelu vuosien 1993 ja 2010 kaikkien VOS-teattereiden tulorakenteesta. Vuotta 1992 ei käytetä tässä, koska teatteri- ja orkesterilaki ei ollut vielä voimassa, ja näin ollen tilannetta ei voida verrata vuoteen 2010. Taulukossa ei ole mukana muita avustuksia, sillä ne ovat pieni osa tuloista, niiden summa vaihtelee vuosittain, eikä yhtenäistä muutossuuntaa ole nähtävissä. Rahasummat on muutettu vuoden 2010 arvoon käyttäen Tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksiä ja siitä kuntatalouden opetus- ja kulttuuritoimen indeksiä

1985=100. Taulukosta 4 nähdään, että kunnat olivat vuonna 2010 edelleen valtionosuusteattereiden suurimpia rahoittajia, vaikka niiden rahoitus on indeksikorjattuna reilusti laskenut vuodesta 1993, kun taas valtion rahoitus ja teattereiden omat tulot ovat merkittävästi kasvaneet.

Taulukko 4. Tulot vuosina 1993 ja 2010 valtionosuutta saavissa teattereissa, milj. € vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). Kunnan rahoituksessa käytetty lukua, josta ei vähennetty kiinteistömenoja.

	1993	2010	Muutos 1993–2010
	milj. €	milj. €	%
Valtionosuus ja -avustus	40,9	57,1	+ 40
Kunnan rahoitus	69,1	59,1	- 15
Omat tulot	30,2	50,0	+ 66

Erilainen kuvaus saadaan jo, kun Teatteritilastojen mallin mukaan parannetaan vertailukelpoisuutta vähentämällä kunnan rahoituksesta teattereiden kiinteistömenot (taulukko 5). Teatterit maksavat usein vuokraa kunnalle tai muulle taholle ja saavat siihen tarkoitukseen kunnan rahoitusta, tai ne voivat saada tilaa ilmaiseksi tai subventoidulla hinnalla. Nämä erot teattereiden välillä poistuvat, kun kiinteistömenot vähennetään kunnan rahoituksesta.

Taulukko 5. Tulot vuosina 1993 ja 2010 valtionosuutta saavissa teattereissa, milj. € vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). Kunnan rahoituksessa käytetty lukua, josta vähennetty kiinteistömenot.

	1993	2010	Muutos 1993–2010
	milj. €	milj. €	%
Valtionosuus ja -avustus	40,9	57,1	+ 40
Kunnan rahoitus	42,7	34,5	- 19
Omat tulot	30,2	50,0	+ 66

Taulukosta nähdään välillisesti se, että kiinteistömenot ovat erittäin suuri menoerä teattereissa, ja merkittävä osa kuntien rahoituksesta menee niiden kattamiseen. Jos ajatellaan, että taulukkossa 5 esitetään teattereiden toimintaan kohdistuva rahoitus, tässä kuntien rahoitus onkin vuonna 2010 pienin tuloerä. Teatteritilan olemassaolo on toki välttämätön edellytys toiminnalle, ja täten kulu, jota ei voida sivuuttaa.

Teatterit voi jakaa ryhmiin monella lailla. Teatteritilastot käyttää mm. jakoa täyskunnalliset / yksityiset teatterit ja jakoa suuret teatterit / keskisuuret teatterit / ryhmät ja pienteatterit / tanssiteatterit. Tässä työpaperissa tehtyä tarkastelua varten on myös VOS-teattereiden ylläpitäjä- tai avustajakunnat on luokiteltu asukasmäärän 31.12.2009 mukaan. Tämän luokittelun taustana on ajatus, että toimintaympäristön piirteet kuten se, kuinka paljon potentiaalista yleisöä asuu milläkin etäisyydellä teatterista, vaikuttaa paljon teatterin toimintamahdollisuuksiin. Ryhmä- ja pienteatterit ja tanssiteatterit toki vaikuttavat itse tähän asiaan kiertämällä kotimaassa ja ulkomailla.

Yli 100 000 asukasta: Helsinki, Espoo, Tampere, Turku, Vantaa, Oulu, Jyväskylä, Lahti
60 000 – 99 999 asukasta: Kouvola, Pori, Kuopio, Hämeenlinna, Lappeenranta, Joensuu
40 000 – 59 999 asukasta: Kotka, Rovaniemi, Seinäjoki, Vaasa, Mikkeli, Kokkola
Alle 40 000 asukasta: Varkaus, Savonlinna, Imatra, Riihimäki, Kemi, Kajaani, Rauma

Asukaslukua koskevia luokkavälejä ei ole asetettu samansuuruisiksi, sillä sopivaa tasaväliä on vaikea löytää siten, että kaikissa luokissa olisi yhtenevä määrä tapauksia. Toisaalta tällaisena luokat sisältävät tarpeeksi samankaltaisia kaupunkeja, jotta mielekäs vertailu on mahdollista. Kunnat eivät ole listassa suuruusjärjestyksessä.

Vuosien 1992–1993 asukaslukuihin verrattuna kategorioiden välillä olisi kaksi eroa: Lahti olisi kategoriassa 60 000 – 99 999 asukasta, ja Rauma olisi kategoriassa 40 000 – 59 999 asukasta. Tämän työpaperin vertailuissa on kuitenkin haluttu kategorioiden sisältävän samat kaupungit koko ajanjakson ajan. Erot eivät ole suuria vertailtaessa prosentuaalisia jakaumia, mutta absoluuttiset summat muuttuisivat varsinkin pienempien kaupunkien kategorioissa, mikäli kaupunkeja siirrettäisiin kesken vertailun.

Tulorakenne erikokoisissa teattereissa

Teattereiden tulorakenne, siis valtionrahoituksen (valtionosuuden + harkinnanvaraisten avustusten), kunnan rahoituksen ja omien tulojen suhde, vaihtelee voimakkaasti teattereissa. Ensin tarkastellaan näitä suhteita jaettuna Teatteritilaston mallin mukaan suuriin, keskisuuriin, ryhmiin ja pienteattereihin sekä tanssiteattereihin. Kuntien rahoituksesta käytetään lukua, josta on vähennetty kiinteistömenot. Omissa tuloissa ei ole mukana muita avustuksia, sillä ne ovat satunnaisia ja vaihtelevat suuresti teatterikohtaisesti vuosittain.

Kuvio 2 esittää kaikkien valtionosuusteattereiden tilanteen. Siinä näkyvät omien tulojen suhteellisen osuuden kasvu sekä kunnan rahoituksen suhteellisen osuuden pieneneminen valtionosuuden muuttuessa voimakkaasti vuonna 1993 sekä 2008–2010. Valtionosuus pysytteli pitkään keskimäärin noin 30 % tienoilla tuloista, mutta on viimeisenä tarkasteluvuotena kiivennyt 40 %:iin. Omien tulojen osuus on noussut keskimäärin vajaasta 30 %:sta lähes 40 %:iin. Kunnan rahoitusosuus on pienentynyt, ollen vuonna 2010 keskimäärin noin 25 %, kun kunnan rahoituksesta vähennetään kiinteistömenot.

Kuvio 2. Tulorakenne valtionosuusteattereissa.

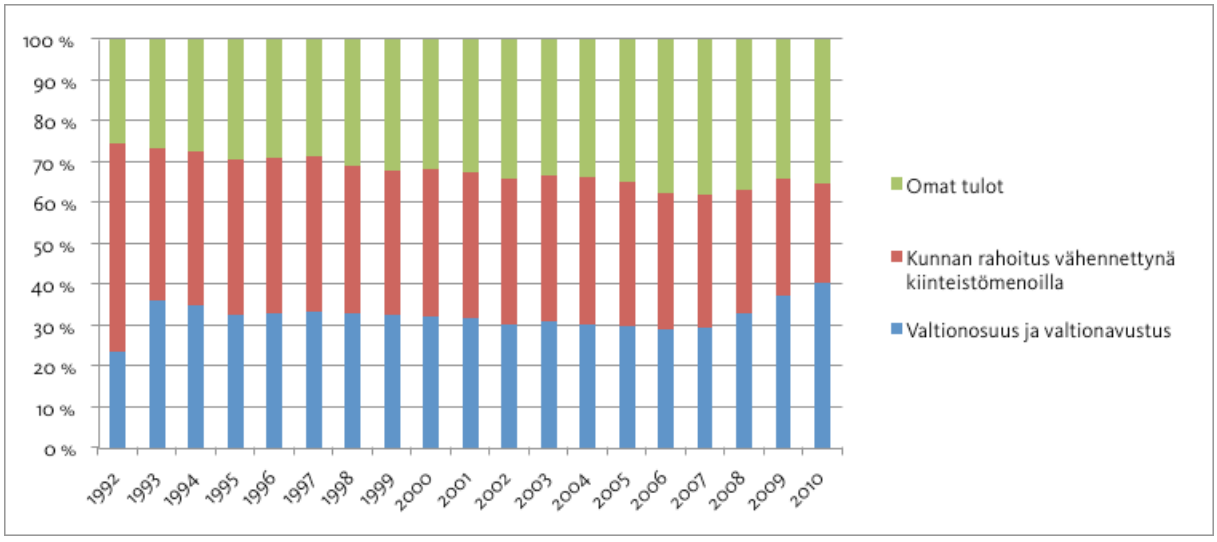

Teattereiden tarkastelu erikokoisiin teattereihin jaettuna tuo esiin mielenkiintoisia eroja tulorakenteessa ja sen kautta myös toimintatavassa. Suurimpiin teattereihin luokitellaan Teatteritilastoissa kuuluvaksi 9 teatteria (sama määrä sekä samat teatterit vuodesta 1993 alkaen), ja niissä on vähintään 70 henkilötyövuotta. Tähän joukkoon kuuluvat Helsingin, Lahden, Turun, Kuopion, Oulun ja Jyväskylän kaupunginteatterit sekä Tampereen Työväen Teatteri, Tampereen Teatteri ja Svenska Teatern (kuvio 3).

Kuvio 3. Suurten teattereiden tulorakenne.

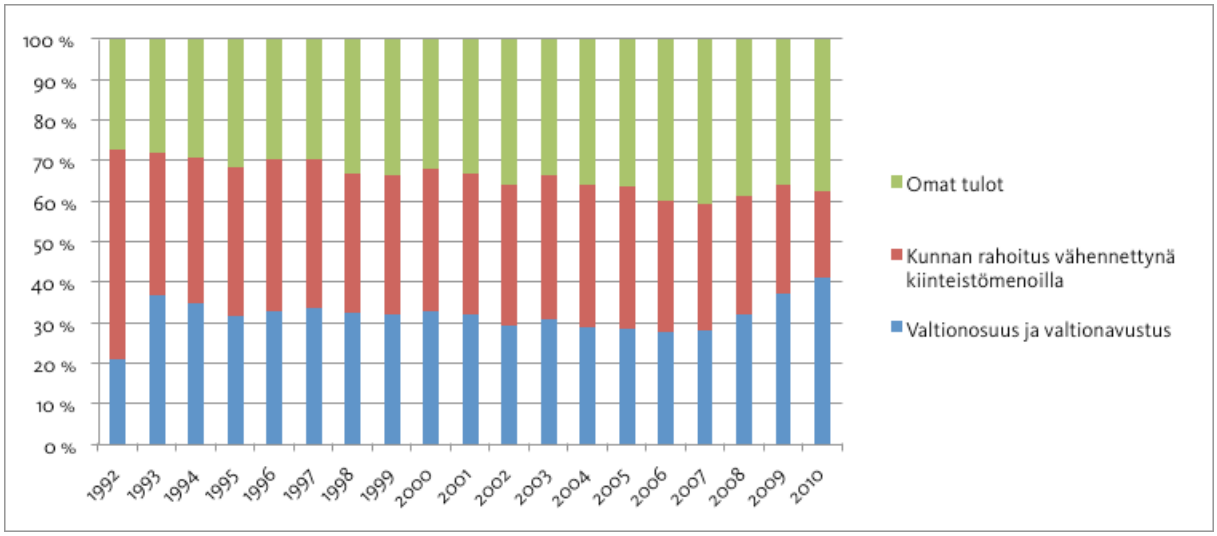

Suurten teattereiden joukossa Helsingin Kaupunginteatteri on niin suuri toimija, että sen luvut vaikuttavat kokonaisuuteen. Mikäli Helsingin Kaupunginteatteri poistettaisiin luvuista, kasvaisi kunnan rahoituksen suhteellinen osuus, ja omien tulojen ja valtion tuen osuudet suurenisivat. Suurten teattereiden tulorakenne on lähellä kaikkien teattereiden tulorakennetta, sillä ne mittaluokkansa vuoksi muodostavat merkittävän osan teatterikentän taloudesta.

Keskisuurten teattereiden (21–69 henkilötyövuotta) tulorakennekuvio muistuttaa paljon suurten teattereiden tulorakennetta, sen takia sitä ei esitetä tässä. Sen sijaan ryhmä- ja pienteattereiden sekä tanssiteattereiden tulorakenteet eroavat edellisistä radikaalisti. Ensin tarkastellaan ryhmä- ja pienteattereiden luokkaa (kuvio 4). Näitä teattereita oli vuonna 2010 viisitoista kappaletta.

Kuvio 4. Ryhmä- ja pienteattereiden tulorakenne.

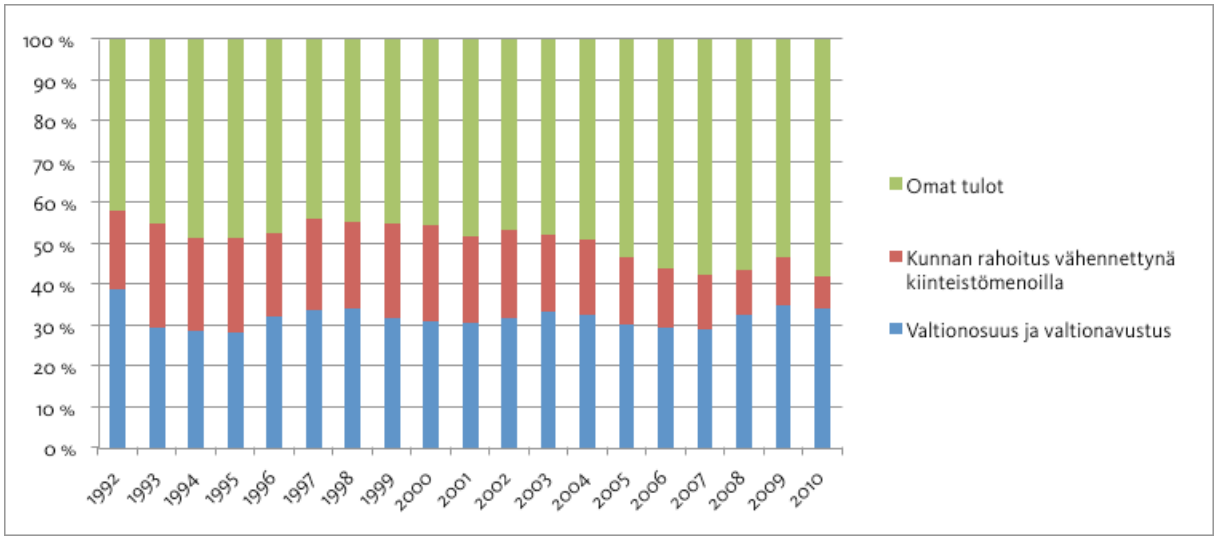

Kunnan (toimintaan kohdistuvan) rahoituksen pienuus näkyy selkeästi. Huippuvuosien yli 20 % osuudesta se on painunut keskimäärin alle 10 %:iin. Samoin kuviossa nähdään omien tulojen merkittävyys. 2000-luvun loppupuolella omat tulot ovat olleet yli puolet ryhmä- ja pienteattereiden tuloista.

Tanssiteattereissa (kuvio 5) kunnan rahoitusosuus on yhtä pieni kuin ryhmä- ja pienteattereissa, mutta niiden osalta valtion rahoitus näyttelee huomattavasti merkittävämpää osaa. Tanssiteattereissa valtion rahoitus on keskimäärin 50 %, joinakin vuosina lähes 60 %, kun ryhmä- ja pienteattereissa osuus on noin 30 %. Tanssiteattereita oli vuonna 2010 kymmenen kappaletta.

Kuvio 5. Tanssiteattereiden tulorakenne.

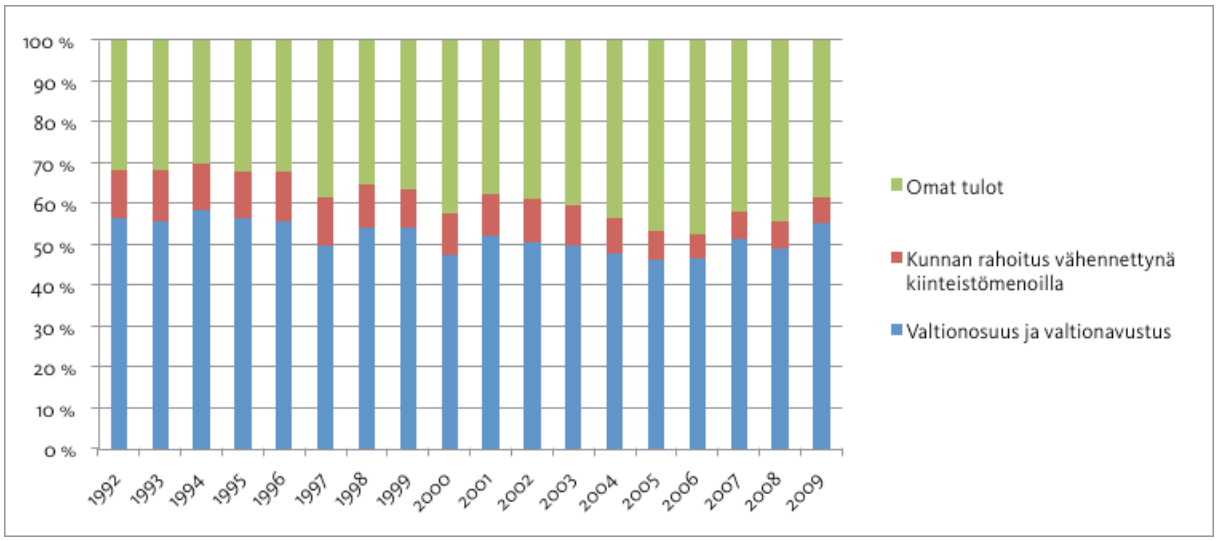

Tulorakenne kunnallisissa ja ei-kunnallisissa teattereissa

Täyskunnallisia teattereita olivat vuonna 2010 Jyväskylän, Kajaanin, Kemin, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Oulun, Imatran ja Turun teatterit sekä Vaasan kaksi teatteria (joista Wasa Teater kuntayhtymän ylläpitämä). Vuosien varrella teattereita on jonkin verran sekä kunnallistettu että yksityistetty. Tässä alaluvussa tarkastellaan täyskunnallisten teattereiden tulorakennetta verrattuna muihin suuriin ja keskisuuriin teattereihin (poislukien Helsingin Kaupunginteatterin).

Kuvio 6. Täyskunnallisten teattereiden tulorakenne.

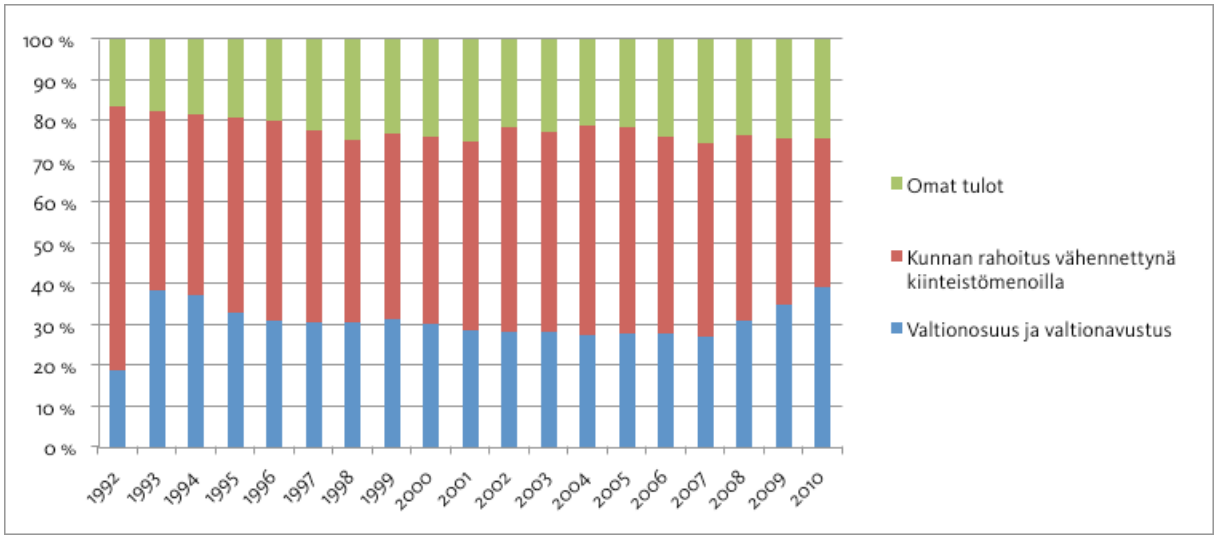

Kuviossa 6 nähdään kuntien rahoitusosuuden merkittävyys täyskunnallisille teattereille, varsinkin kun tätä kuviota verrataan muihin suuriin ja keskisuuriin teattereihin (kuvio 7). Näitä kahta kuviota tarkasteltaessa nähdään ei-kunnallisten teattereiden selkeästi suurempi riippuvuus omasta tulonmuodostuksesta; ei-kunnallisissa teattereissa omien tulojen osuus on keskimäärin 30–40 % tuloista, täyskunnallisissa reilu 20 %.

Kuvio 7. Ei-kunnallisten suurten ja keskisuurten teattereiden tulorakenne.

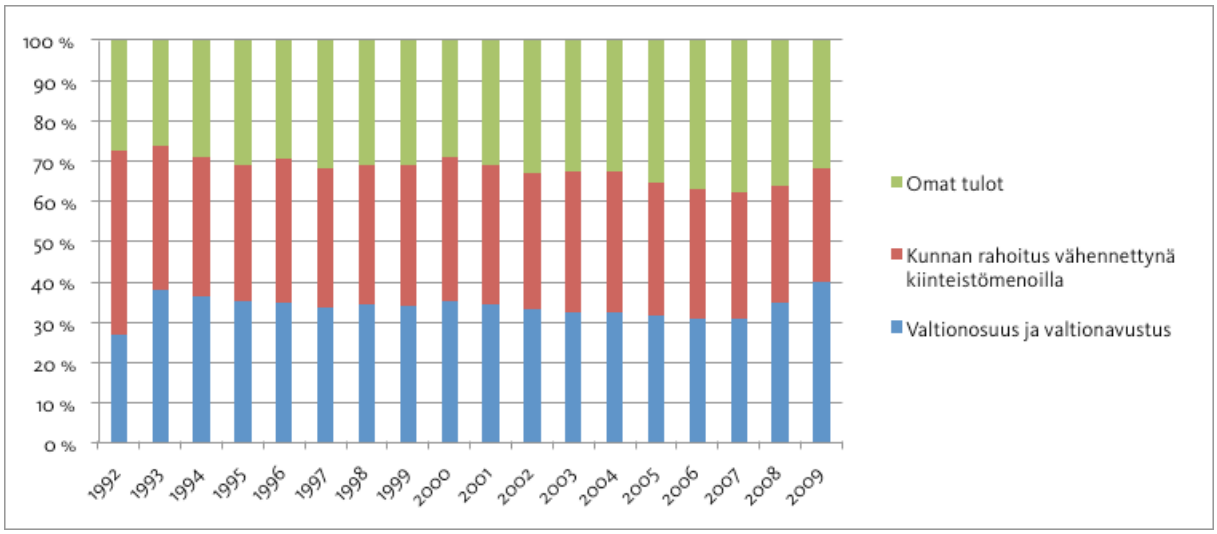

Lopuksi tuodaan vertailuun vielä täyskunnallisten teattereiden tulorakenne (kuvio 8) silloin, kun kunnan rahoituksesta ei ole vähennetty kiinteistömenoja.

Kuvio 8. Täyskunnallisten teattereiden tulorakenne, kunnan rahoituksesta ei vähennetty kiinteistömenoja.

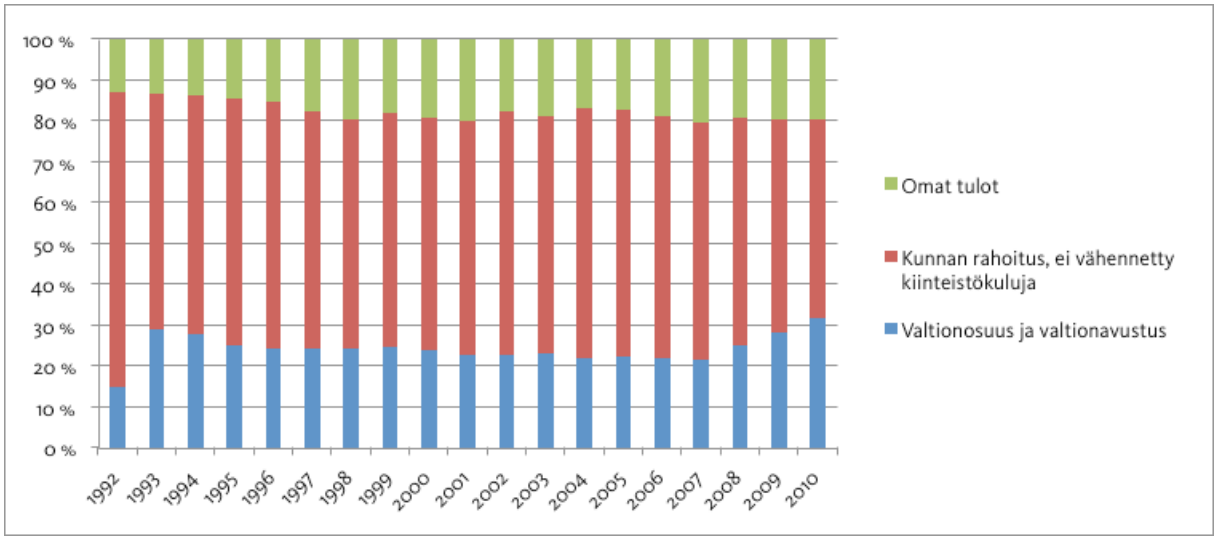

Kunnan rahoituksen osuus kaikista tuloista nousee erittäin suureksi, se kattaa ennen vuotta 2010 vähintään puolet teatterin kaikista tuloista. Samalla voidaan kuitenkin nähdä, että kiinteistömenot ja niitä kattava kunnan rahoitus ovat merkittävä osa täyskunnallisten teattereiden budjetissa. Kuviossa 6 näimme, että kunnan rahoitus kiinteistömenot vähennettynä kattaa kunnallisilla teattereilla keskimäärin 40–50 % kokonaisrahoituksesta. Kuviosta 8 voidaan todeta, että ilman kiinteistömenojen vähennystä kunnan osuus täyskunnallisten teattereiden rahoituksesta on suurimman osan tarkastelukautta keskimäärin 10 % korkeampi.

Tulorakenne ylläpitäjäkunnan suuruuden mukaan

Aikaisempien tutkimusten kuvaama 1990-luvun alun kaksoiskäänne (katso Heiskanen 2000) näkyy ehkä dramaattisimmin pienehköjen kuntien ylläpitämissä teattereissa, joissa kunnallinen tuki on suurin. Kuviossa 9 näkyvät teatterit, joiden ylläpitäjäkunnissa on alle 40 000 asukasta. Nämä teatterit ovat siis Rauman, Kajaanin, Imatran, Riihimäen, Savonlinnan, Varkauden ja Kemin teatterit (7 kpl). Kuvioissa käytetään kunnan rahoituksen kohdalla lukua, josta on vähennetty kiinteistömenot.

Kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla oli vuonna 1992 keskimäärin lähes 70 % teattereiden tuloista, ja vuonna 1993 keskimäärin alle 40 %, mistä osuus alkaa taas vähitellen suurentua ollen noin 40–50 % suurimman osan tarkastelukautta. 2000-luvun lopussa näkyy jälleen kunnan rahoituksen osuuden pienentyminen.

Kuvio 9. Tulorakenne alle 40 000 asukkaan kaupunkien ylläpitämissä teattereissa.

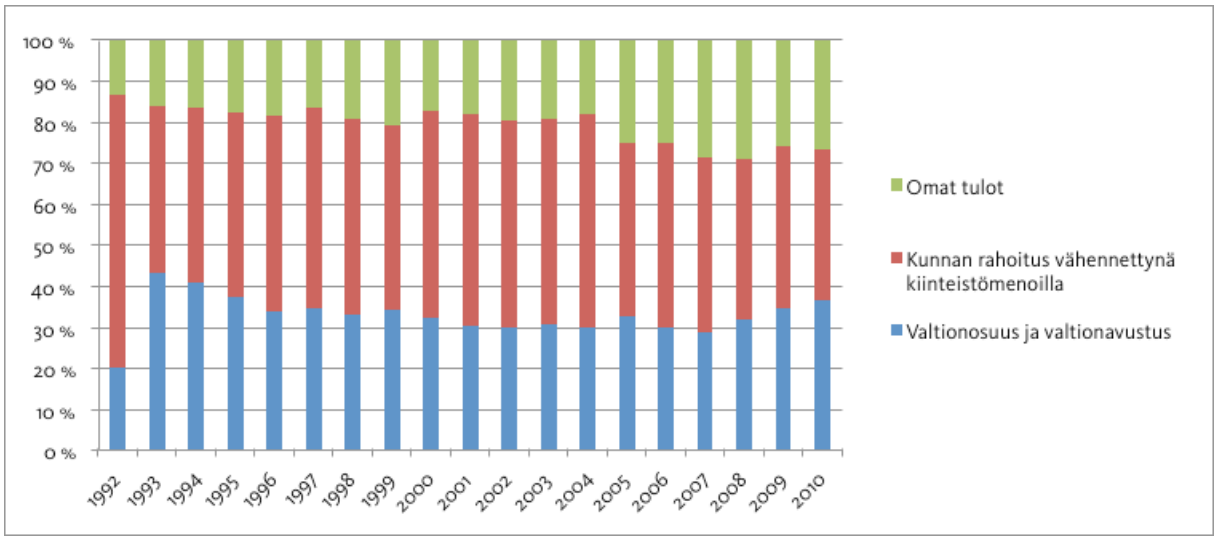

Seuraavassa kuntien kokoluokassa (40 000-59 999 asukasta) teattereita ovat Rovaniemen, Vaasan, Seinäjoen, Kotkan, Mikkelin ja Kokkolan teatterit (yhteensä 8 kpl). Pienempiin kaupunkeihin verrattuna kuviossa 10 näkyy omien tulojen hieman merkittävämpi osuus kaikista tuloista; ne ovat koko tarkastelukauden ajan olleet keskimäärin yli 20 % teattereiden tuloista.

Kuvio 10. Tulorakenne teattereissa, joiden ylläpitäjäkaupungeissa on 40 000 - 59 999 asukasta.

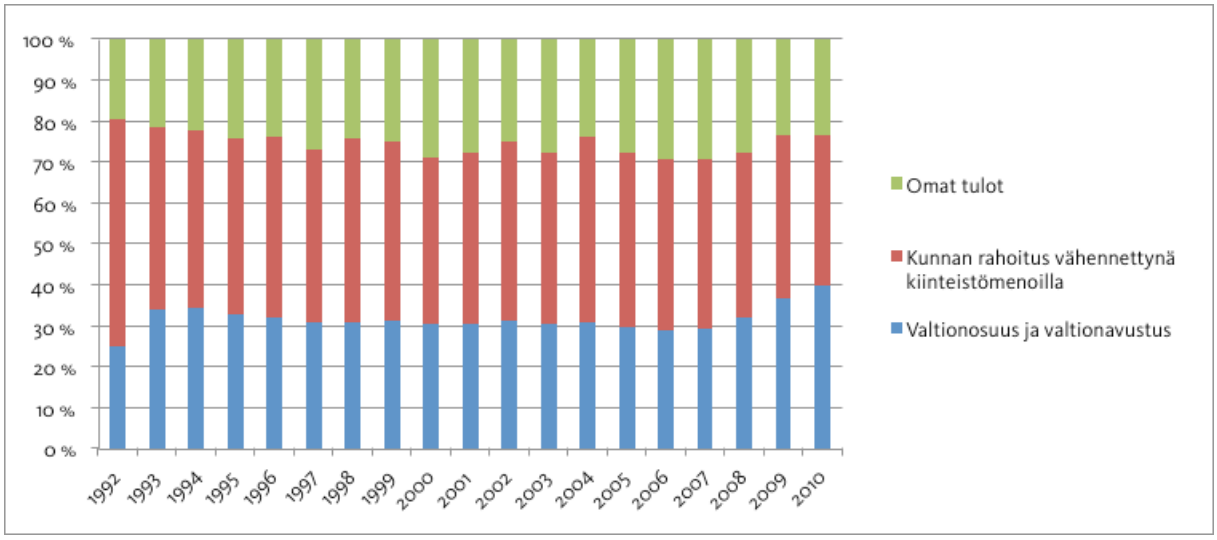

Omien tulojen merkitys näkyy suurimpana suurten kuntien (yli 100 000 asukasta) ylläpitämissä tai avustamissa teattereissa (kuvio 11). Näihin teattereihin kuuluu 35 Helsingissä, Tampereella, Turussa, Espoossa, Vantaalla, Oulussa, Jyväskylässä ja Lahdessa toimivaa teatteria. Omien tulojen osuus on tarkasteluvuosina pienimmillääkin keskimäärin noin 30 %, suurimmillaan yli 40 % teattereiden tuloista.

Kuvio 11. Tulorakenne teattereissa, joiden ylläpitäjäkaupungeissa on yli 100 000 asukasta.

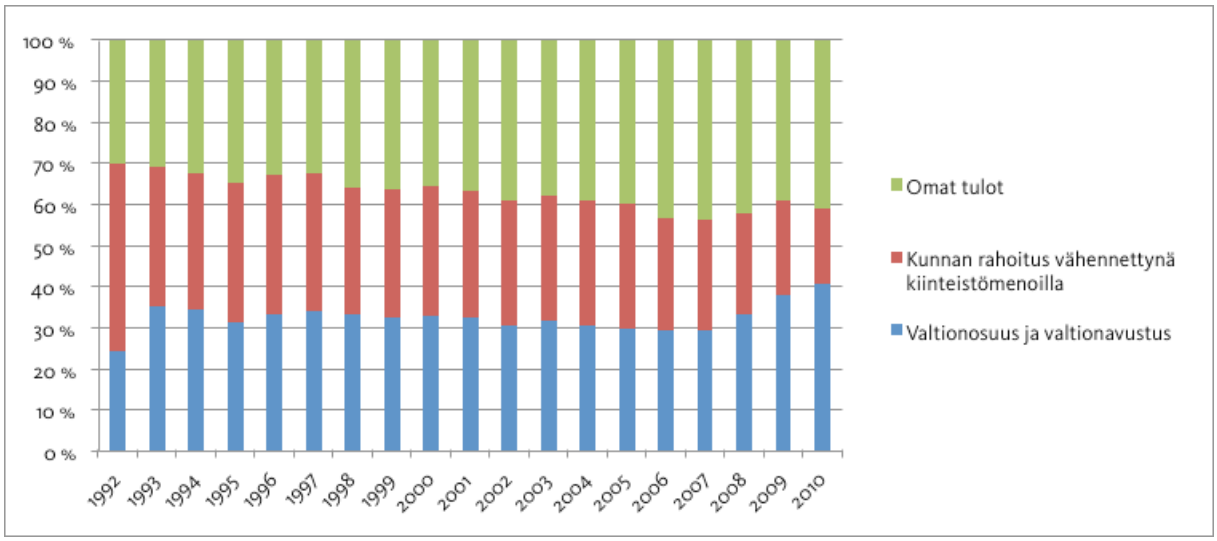

Verrattuna pienimpien kaupunkien teattereiden tulorakenteeseen, suurissa kaupungeissa toimivien teattereiden omat tulot kattavat jopa kaksinkertaisen osuuden kaikista tuloista, ja kunnan rahoitus taas on aina näytellyt pienempää osaa. Yleisesti ottaen tulorakenteiden erot pienten ja isojen kaupunkien välillä kertovat niiden erilaisista toimintaolosuhteista. Luonnollisesti isoissa kaupungeissa potentiaalinen asiakaskunta on suurempi kuin pienemmissä kaupungeissa. Jos omat tulot muodostavat suuren osan kaikista tuloista, ohjelmistosuunnittelun onnistuminen saa kenties suuremman merkityksen kuin silloin, kun tulot muodostuvat pääasiassa muusta rahoituksesta.

Yksittäisten teattereiden välillä on luonnollisesti suuriakin eroja, ja erittäin suuri merkitys omien tulojen suuressa osuudessa on sillä, että esimerkiksi Helsingin kaupungilla on ainakin aikaisemmin ollut periaatteena, että sen avustamilla teattereilla omien tulojen osuus tulee olla vähintään 30 % (Kurkela 2000). Tätä seikkaa voidaan havainnollistaa kahdella seuraavalla kuviolla, joista ensimmäinen (kuvio 12) kuvaa Helsingissä sijaitsevien vos-teattereiden tulorakennetta, ja jälkimmäinen (kuvio 13) muiden suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa sijaitsevien teattereiden tulorakennetta.

Kuvio 12. Helsingissä sijaitsevien teattereiden tulorakenne.

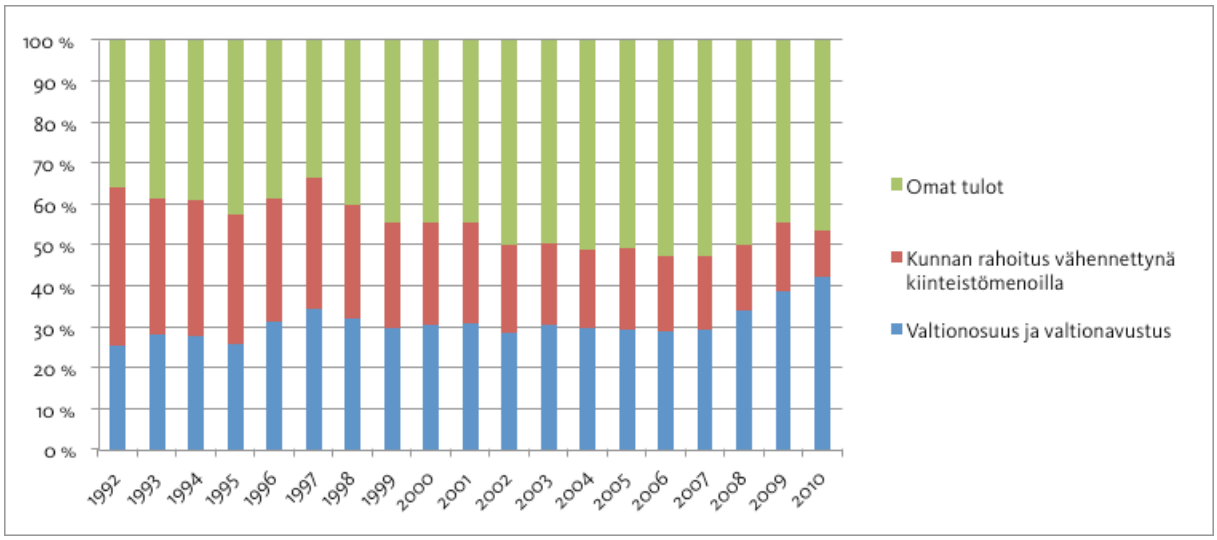

Kuvio 13. Muissa suurissa kaupungeissa sijaitsevien teattereiden tulorakenne.

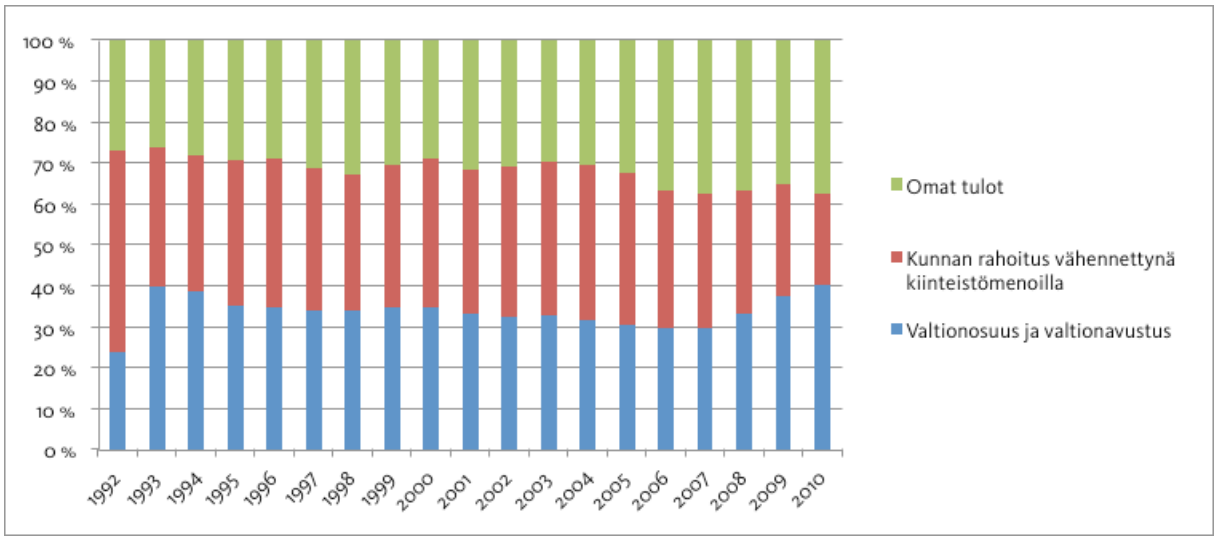

Kuvioista voidaan nähdä, että erityisesti Helsingissä sijaitsevat teatterit hankkivat suuren osan, jopa yli puolet tuloistaan itse. Monissa tilastollisissa vertailuissa Helsingissä sijaitsevista vos-teattereista jätetään pois (Kansallisteatterin ja Kansallisoopperan lisäksi) Helsingin Kaupunginteatteri, joka on niin suuri verrattuna muihin teattereihin, että muutokset sen toiminnassa aiheuttavat suuria tilastollisia muutoksia. Tästä kuviosta Kaupunginteatteria ei tarvinnut jättää pois, sillä sen mukanaolo ei juuri muuta tulorakenteen kuviota. Tämä tarkoittaa sitä, että Helsingissä paitsi Kaupunginteatterissa, myös pienemmissä teattereissa omat tulot ovat iso osa teatterin tuloista.

Muiden avustusten merkitys tulorakenteessa

Kuten edellä on todettu, Teatteritilastoissa ja samoin tässä työpaperissa ei tulorakenteen osalta yleensä huomioida muiden avustusten osuutta. Tämä johtuu siitä, että useimmissa tapauksissa muut avustukset ovat kertaluontoisia eriä, joita myönnetään eri aikoihin vuodesta. Tästä syystä niitä ei voida yleensä ottaa huomioon suunniteltaessa teatterin vakinaista toimintaa, vaan ne kohdistuvat normaalitoiminnan lisäksi toteutettaviin projekteihin. Kuitenkin ruotsinkielisillä teattereilla ja pienistä teattereista erityisesti tanssiteattereilla muut avustukset ovat melko pysyvä osa tulorakennetta.

Ruotsinkielisten teattereiden (Svenska Teatern, Lilla Teatern joka nykyään on osa Helsingin Kaupunginteatteria, Teater Viirus, Unga Teatern, Åbo Svenska Teater ja Wasa Teater) tulorakenteesta nähdään, että muiden avustusten suhteellinen osuus tuloista on kasvanut koko ajan, ja on tällä hetkellä keskimäärin yli 10 % tuloista (kuvio 14). Esimerkiksi Svenska Teaternin saamat ”muut avustukset” ovat jo yli kymmenen vuoden ajan kattaneet 10–15 % teatterin tuloista.

Kuvio 14. Ruotsinkielisten teattereiden tulorakenne mukaan lukien muut avustukset.

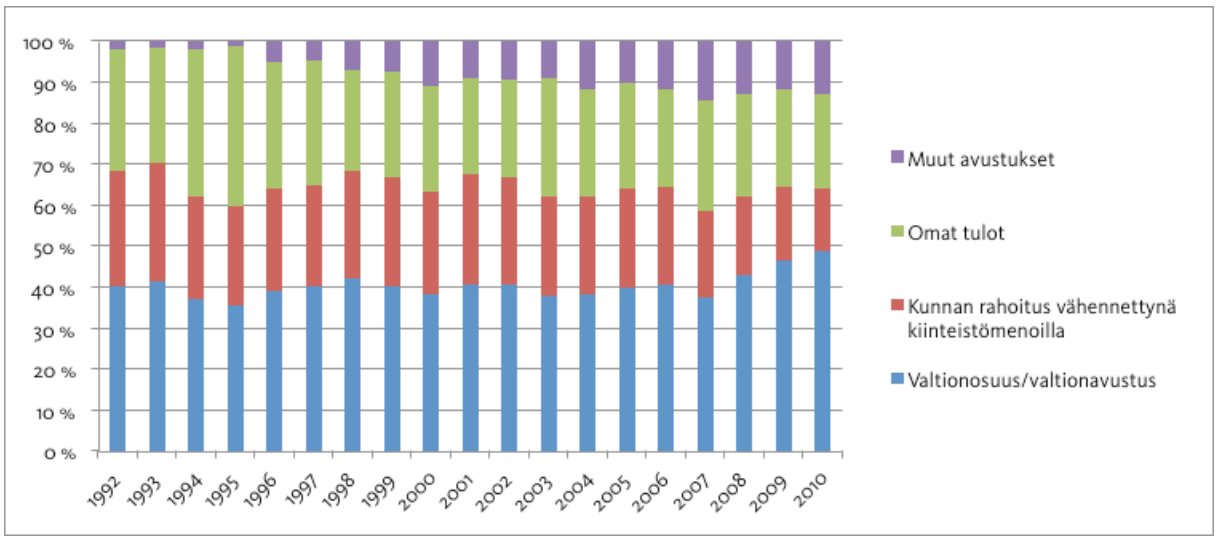

Kuviosta 15 voidaan nähdä ruotsinkielisten teattereiden osalta muiden avustusten paitsi suhteellinen, myös reaalimääräinen merkittävä nousu. Kunnan rahoituksen euromääräinen lasku on myös selkeästi havaittavissa. Kuvioissa näkyvät summina vuoden 1992 ja 2010 täsmälliset rahamäärät.

Kuvio 15. Ruotsinkielisten teattereiden tulot vuoden 2010 arvossa (JMHI, 1985=100).

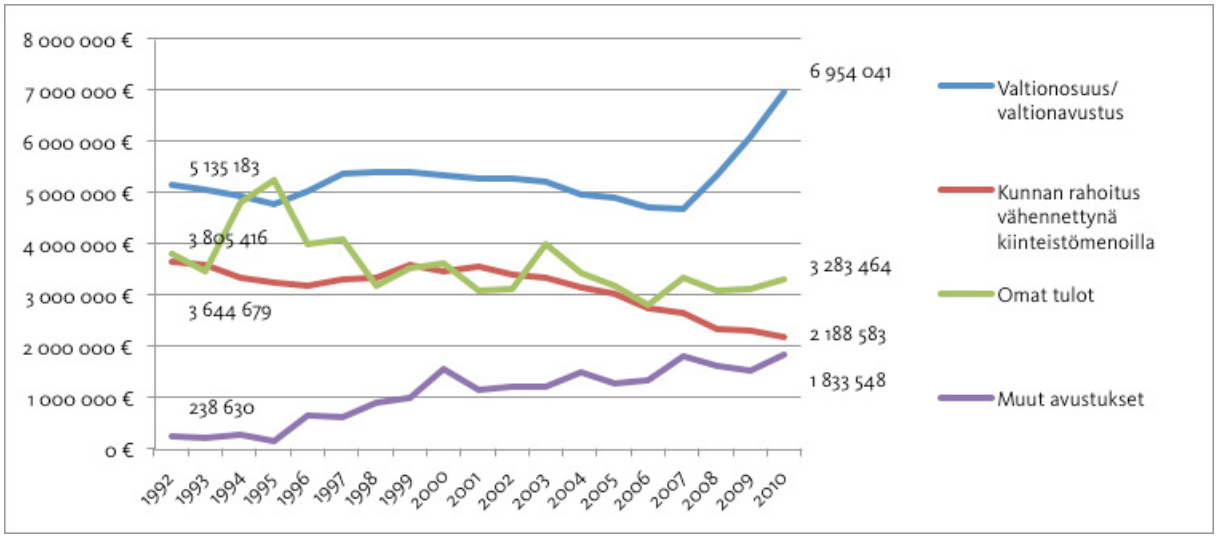

Tanssiteattereiden osalta (kuvio 16) voidaan nähdä, että muiden avustusten suhteellinen osuus tuloista on ollut 2000-luvulla keskimäärin jopa lähempänä 20 %:a. Tässä kategoriassa poikkeuksena ovat Zodiak – Uuden tanssin keskus sekä Jojo – Oulun tanssin keskus, joilla muut avustukset ovat 2000-luvun jälkipuoliskolla kattaneet Zodiakin osalta noin 30 %, Jojon osalta noin 40–50 % kaikista tuloista. Näillä kahdella toimijalla asiaan vaikuttanee se, että ne ovat myös tanssin aluekeskuksia, joiden toimintaa rahoitetaan erikseen opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Kuvio 16. Tanssiteattereiden tulorakenne mukaan lukien muut avustukset.

Muillakin teattereilla, kuten Helsingin Kaupunginteatterilla ja joillain ryhmä- ja pienteattereilla muut avustukset ovat melko säännöllisiä ja merkittäviä.

3.2 Tulot reaalimääräisinä

Tässä alaluvussa tarkastellaan teattereiden tuloja vuoden 2010 rahan arvossa. Muunnos on tehty käyttäen Tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksiä kuntien opetus- ja kulttuuritoimen alalta, 1985=100. Muunnos on tehty, koska vertailuaika on pitkä, ja rahan arvossa on tapahtunut suuri muutos. Taulukoissa olevat summia voi siis ajatella kirjoitushetken rahan arvon kautta. Euromääräisiä lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että uusien teattereiden tuleminen valtionosuuden piiriin tai niiden poistuminen näkyy hyppäyksenä kuviossa, vaikka teattereiden tilanteessa ei varsinaista muutosta tapahtuisi.

Kuviossa 17 nähdään kaikkien teattereiden yhteenlasketut tulot vuoden 2010 arvossa. Siitä voidaan nähdä, että vuosina 2008–2010 kunnan rahoitus on laskenut maltillisemmin kuin vuonna 1993 valtionosuusjärjestelmän tullessa voimaan, vaikka valtionosuuksien nousu on suurempi. Omat tulot ovat tarkastelukautena pääasiassa nousseet. Valtionavustus ja valtionosuus ovat vuonna 2010 lähes yhtä suuret kuin kunnan rahoitus vuonna 1992 vuoden 2010 rahan arvoon muunnettuna. Kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla on vuonna 2010 alhaisempi kuin vuonna 1993 suuren pudotuksen jälkeen.

Kuvio 17. Kaikkien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

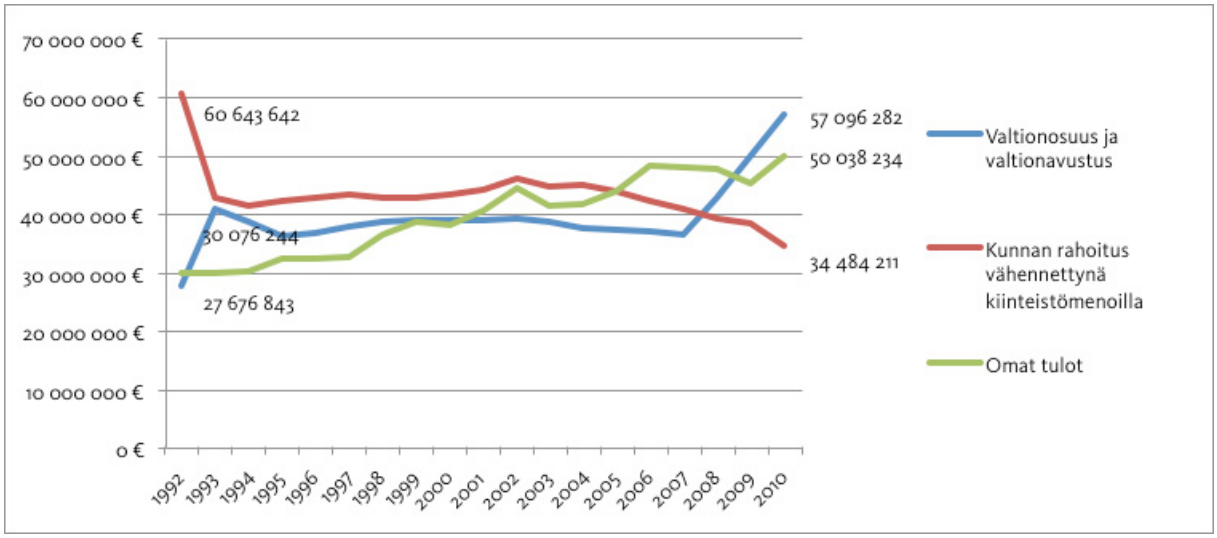

Kuviossa 18 nähdään kaikkien teattereiden tulot kumuloituvana. Tulot ovat nousseet tarkastelukautena vajaasta 120 milj. eurosta reiluun 140 milj. euroon, noin 20 %.

Kuvio 18. Kaikkien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100), kumuloituva. Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

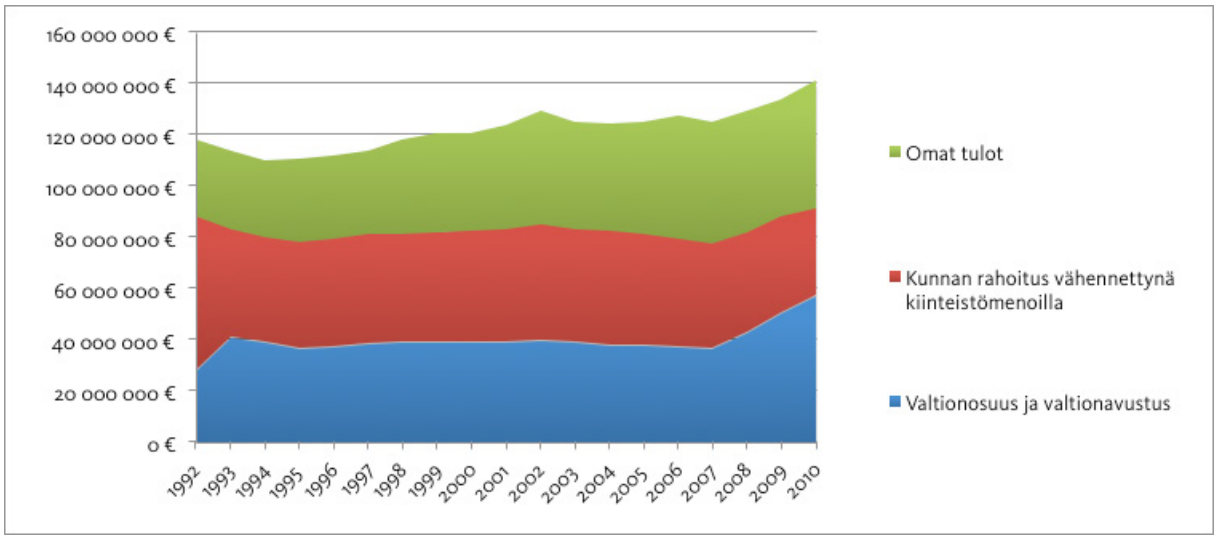

Suurten teattereiden (9 kpl, yli 70 htv:ta) kohdalla näkyvät kunnan rahoituksen pieneneminen sekä valtionosuuden ja -avustuksen ja omien tulojen euromääräinen kasvu (kuvio 19). Mikäli käytetään kunnan rahoituksesta lukua, josta ei ole vähennetty kiinteistömenoja (kuvio 20), kunnan rahoitus nousee edelleen teattereiden suurimmaksi rahoitukseksi, mutta siinä on nähtävissä samanlainen laskeva trendi kuin kiinteistömenoilla vähennetyssä kunnan rahoituksessa.

Kuvio 19. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

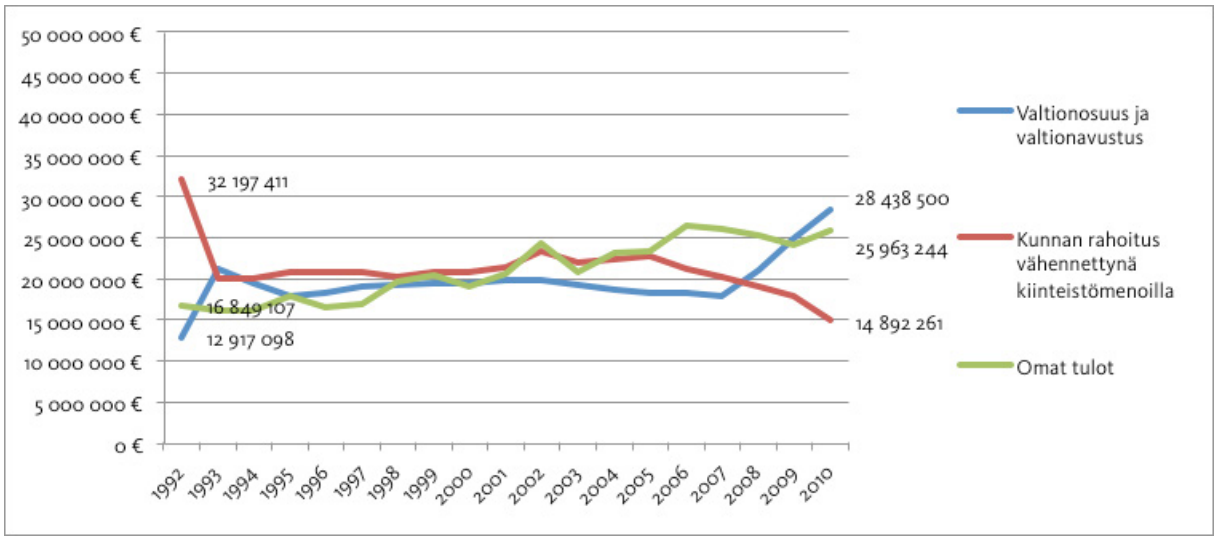

Kuvio 20. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta ei vähennetty kiinteistömenoja.

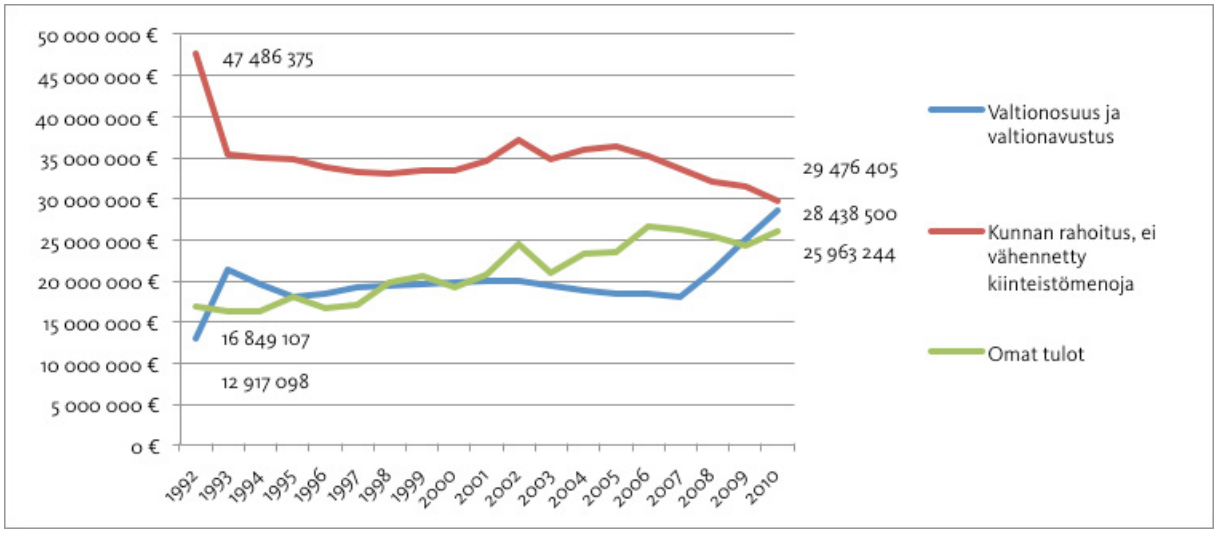

Kuvioissa 19 ja 20 näkyy suuri pudotus kunnan rahoituksessa vuosien 1992 ja 1993 välillä. Tämä johtuu suurimmalta osin Turun, Oulun, Jyväskylän ja Lahden kaupungeista, joiden rahoitus kaupunginteattereille väheni 30 % (Turku ja Oulu) tai jopa 40 % (Jyväskylä ja Lahti), kun käytetään lukuna kunnan rahoitusta kokonaisuudessaan. Myös Kuopion kaupungin tuki kaupunginteatterille laski merkittävästi. Jos kunnan rahoituksesta vähennetään kiinteistömenot (kuvio 18), Lahdessa kunnan rahoitus teatterin toimintaan väheni 50 % ja Jyväskylässä jopa 60 %.

Kuviossa 21 nähdään kumuloituvana suurten teattereiden tulot. Kokonaistulot nousivat vasta vuosituhannen vaihteessa sille tasolle, millä ne olivat ennen valtionosuusjärjestelmän voimaan tuloa.

Kuvio 21. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100), kumuloituva. Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

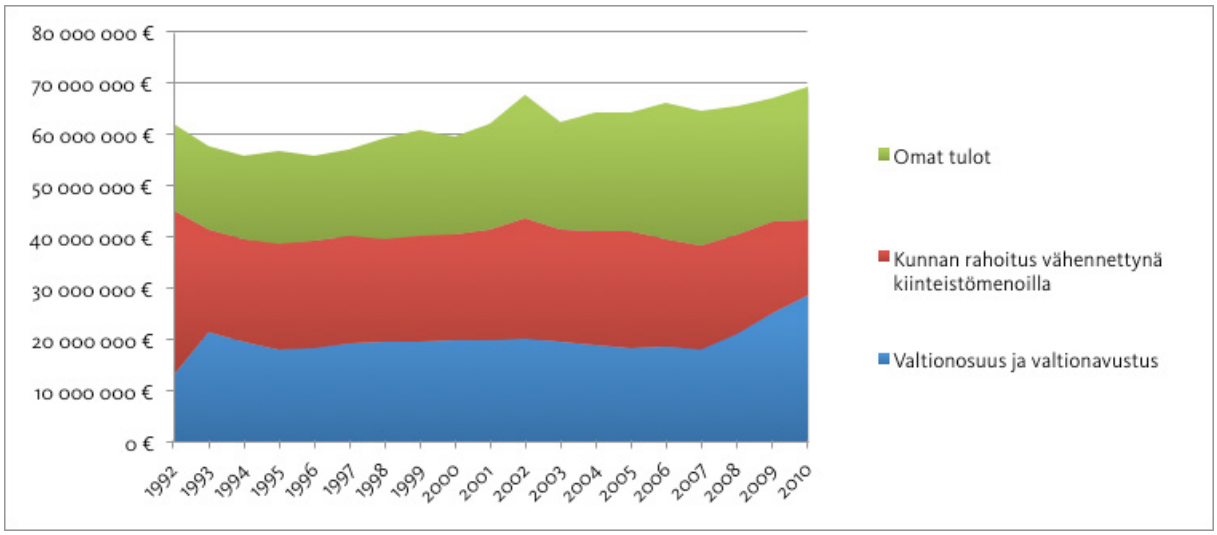

Mikäli kunnan rahoituksesta käytetään lukua, josta ei ole vähennetty kiinteistömenoja, päästään suurten teattereiden kohdalla kokonaisrahoituksessa noin 14,5 milj. euroa, lähes 20 % suurempaan kokonaisrahoitukseen (kuvio 22).

Kuvio 22. Suurten teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100), kumuloituva. Kunnan rahoituksesta ei vähennetty kiinteistömenoja.

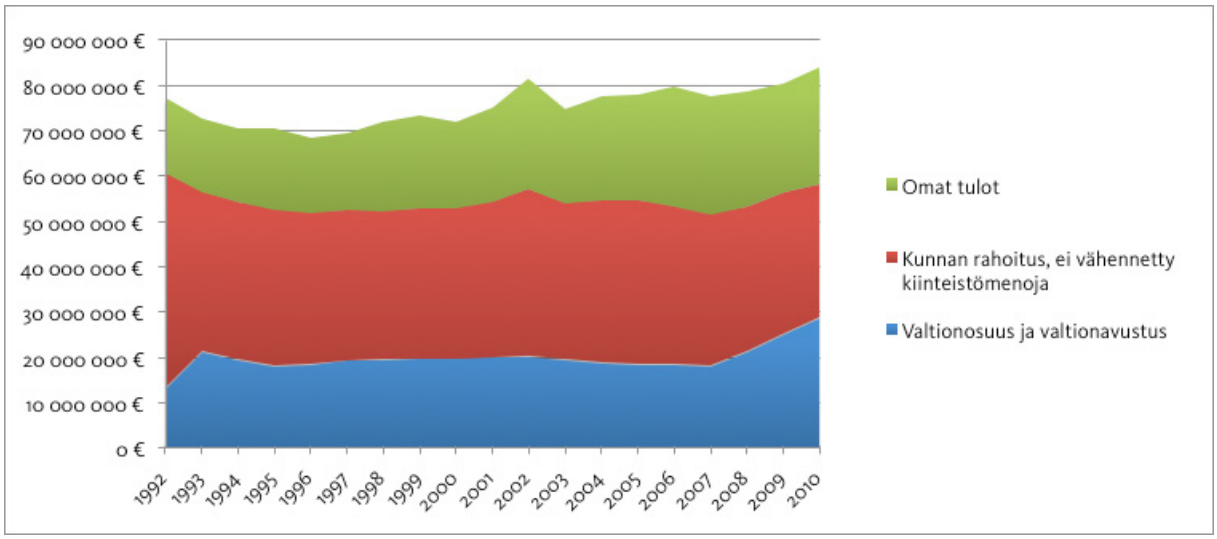

Keskisuurista teattereista ei tässä esitetä kuviota. Niiden osalta kunnan rahoitus on hieman laskeva, mutta ei niin jyrkästi kuin suurissa teattereissa. Keskisuurten teattereiden suurin tuloerä euromääräisesti ovat olleet vuodesta 2009 lähtien valtionosuudet ja –avustukset, ja kunnan rahoitusosuus on laskenut tämän osuuden alle, kun käytetään kunnan rahoituksesta kiinteistömenoilla vähennettyä lukua.

Ryhmä- ja pienteattereiden osalta (kuvio 23) omat tulot hallitsevat budjettia myös euromääräisesti. Kunnan rahoitus, joka jää toimintaan kiinteistömenojen jälkeen, on 1990-luvun alun tasolla. Vuoden 2010 suuri nousu omissa tuloissa johtuu osin siitä, että tilastoissa on ensimmäistä kertaa valtionosuuden piiriin päässyt Tampereen Komediateatteri, mutta omat tulot olisivat edellisiä vuosia suuremmat myös ilman tätä. Tämän lisäksi tuloja kasvattaa Teatteri Rollon siirtyminen tanssiteattereista ryhmä- ja pienteattereihin.

Kuvio 23. Ryhmä- ja pienteattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

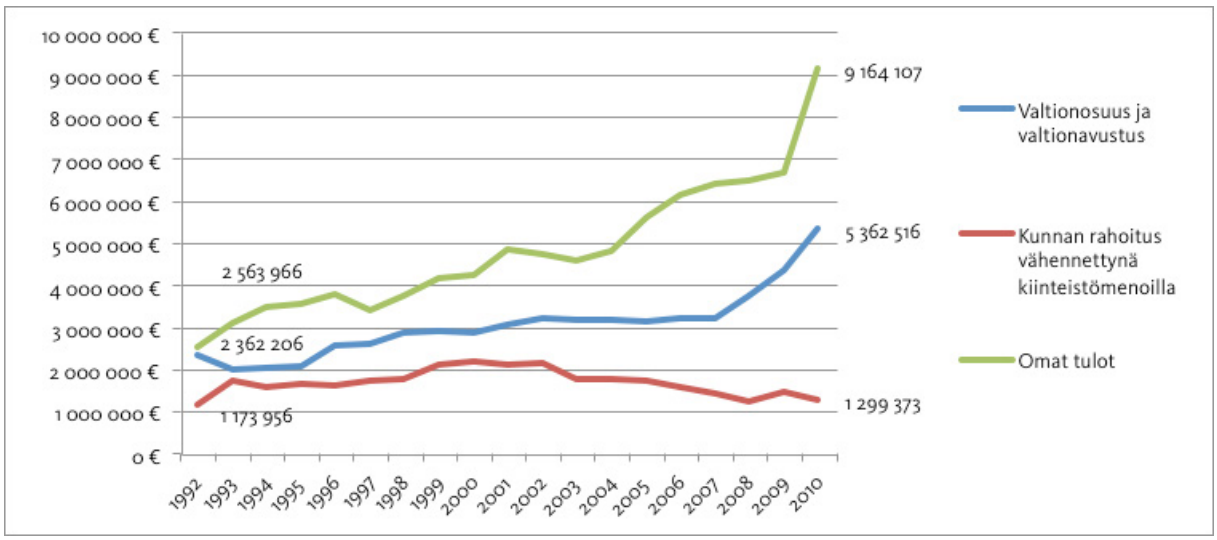

Tarkasteltuna kumuloituvasti ryhmä- ja pienteattereiden tulot kokonaisuudessaan ovat kasvaneet runsaasti. Nousu on lähes 10 milj. euroa, noin 160 % (kuvio 24).

Kuvio 24. Ryhmä- ja pienteattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100), kumuloituva. Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

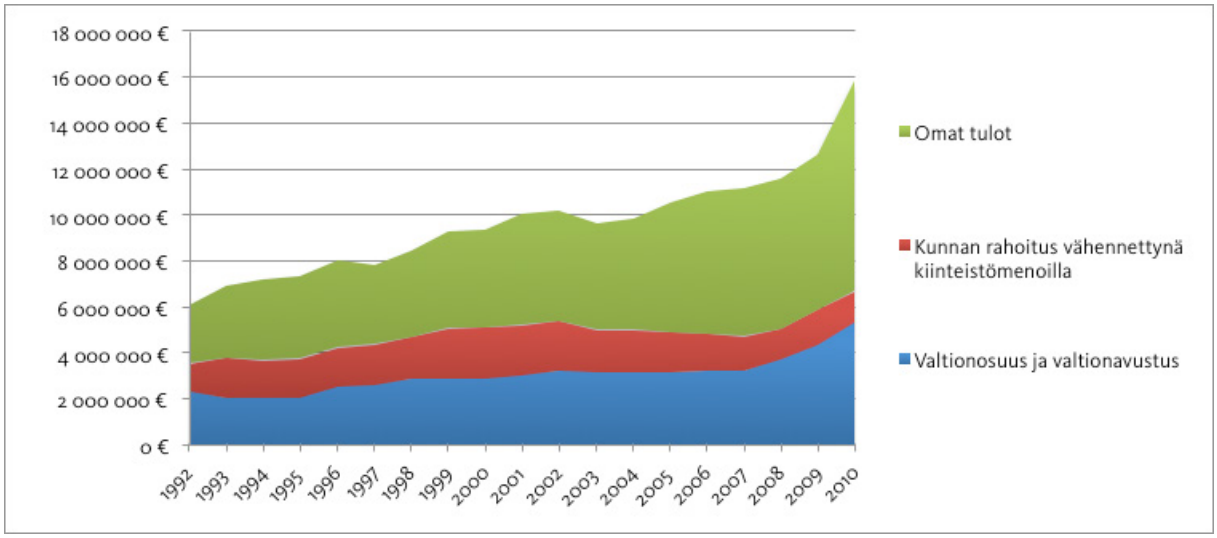

Tanssiteattereiden kuviota ei esitetä tässä. Niiden osalta valtionosuus on ollut euromääräisesti suurin tuloerä, vuonna 2010 yli 3 milj. €, kun teattereita tarkastellaan yhteensä. Valtionosuuksien lisäksi omat tulot ovat olleet nousujohteessa, vuonna 2010 n. 2 milj. €. Kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla on yhteensä kaikilla tanssiteattereilla vuonna 2010 alle 300 000 €.

Jos tarkastellaan teattereita niiden ylläpitäjä- tai avustajakuntien suuruuden mukaan, nähdään hieman erilainen kuva. Tässä kohtaa on myös tarpeen erottaa Helsinki ja sen ylläpitämät teatterit muista yli 100 000 asukkaan kunnista. Helsingissä sijaitsevien valtionosuutta saavien teattereiden (mukana kaikki teatterit pien- ja tanssiteattereista suuriin teattereihin) tulot näkyvät kuviossa 25. Omien tulojen nousu vuodesta 1997 vuoteen 1999 johtuu Zodiakin ja Komediateatteri Arenan pääsystä valtionosuuden piiriin sekä Helsingin Kaupunginteatterin tulojen noususta. Omien tulojen nousu 2001–2002 sekä 2009–2010 johtuvat pääosin Helsingin Kaupunginteatterin vaikutuksesta. Sen omat tulot ovat noin 60 % helsinkiläisten teattereiden yhteenlasketuista tuloista.

Kuvio 25. Helsingissä sijaitsevien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

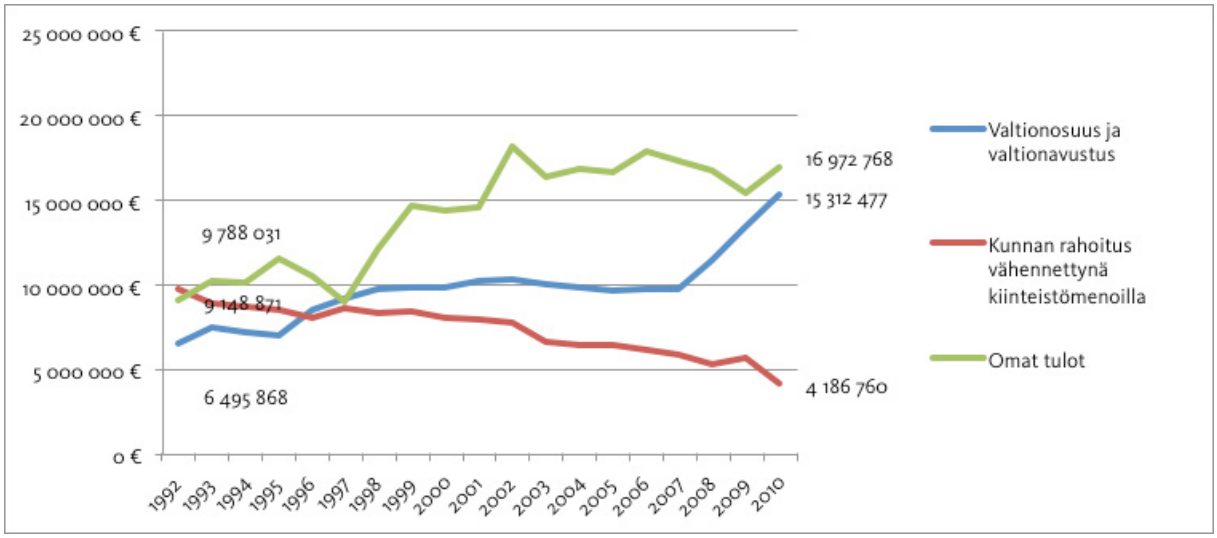

Helsingissä sijaitsevia valtionosuutta saavia teattereita on tarkastelukautena ollut 12–13 kappaletta, ja lisäksi kaupungissa sijaitsee paljon ammatillisia laitoksia, jotka eivät ole valtionosuuden piirissä. Helsingin kaupungin rahoituksen pudotus vuoden 1993 tasosta vuoden 2010 tasoon on huomattava, yli 50 %. Kiinteistömenojen nousemisen lisäksi syynä voi olla esimerkiksi panostus valtionosuuden ulkopuolella olevien toimijoiden rahoittamiseen. Muissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (kuvio 26) tulot eri lähteistä ovat olleet 2000-luvun puoleenväliin saakka melko samansuuruisia.

Kuvio 26. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (poislukien Helsinki) sijaitsevien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

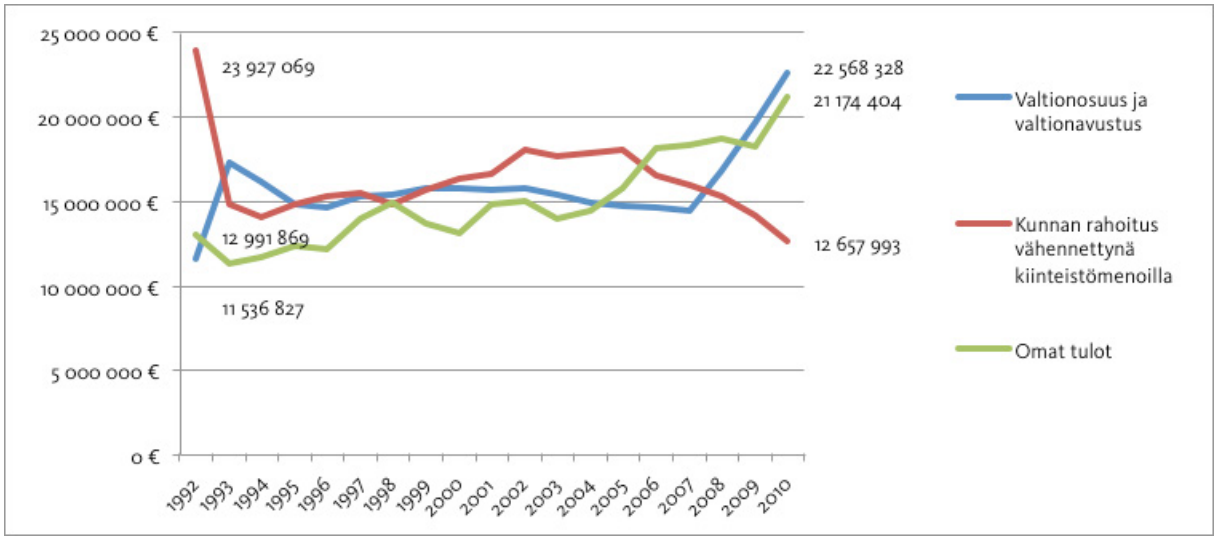

Kuviossa 26 vuosien 1992 ja 1993 välinen kunnan rahoituksen raju lasku selittyy erityisesti aiemmin mainitulla Oulun, Turun, Lahden ja Jyväskylän kaupunkien tuen pienenemisellä kaupunginteattereilleen. Samoin omien tulojen nousu vuodesta 2009 vuoteen 2010 selittyy suureksi osaksi Tampereen Komediateatterin pääsyllä valtionosuuden piiriin.

Alle 100 000 asukkaan kaupunkien teattereiden tulosuhteet muistuttavat toisiaan siinä mielessä, että kaikissa pienemmissä kaupunkiryhmissä valtionosuus ja –avustus ja kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla ovat lähes samansuuruiset tai valtionosuus ja -avustus on vuonna 2010 hieman kohonnut yli kunnanrahoituksen. Omat tulot ovat suuruudeltaan kolmansia. Esimerkkinä näistä teattereista 60 000-99 999 asukkaan kuntien teatterit (kuvio 27), joiden tulot on esitetty samalla skaalalla (y-akseli) kuin edellä olevissa kahdessa kuviossa.

Kuvio 27. 60 000-99 999 asukkaan kaupungeissa sijaitsevien teattereiden tulot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI, 1985=100). Kunnan rahoituksesta vähennetty kiinteistömenot.

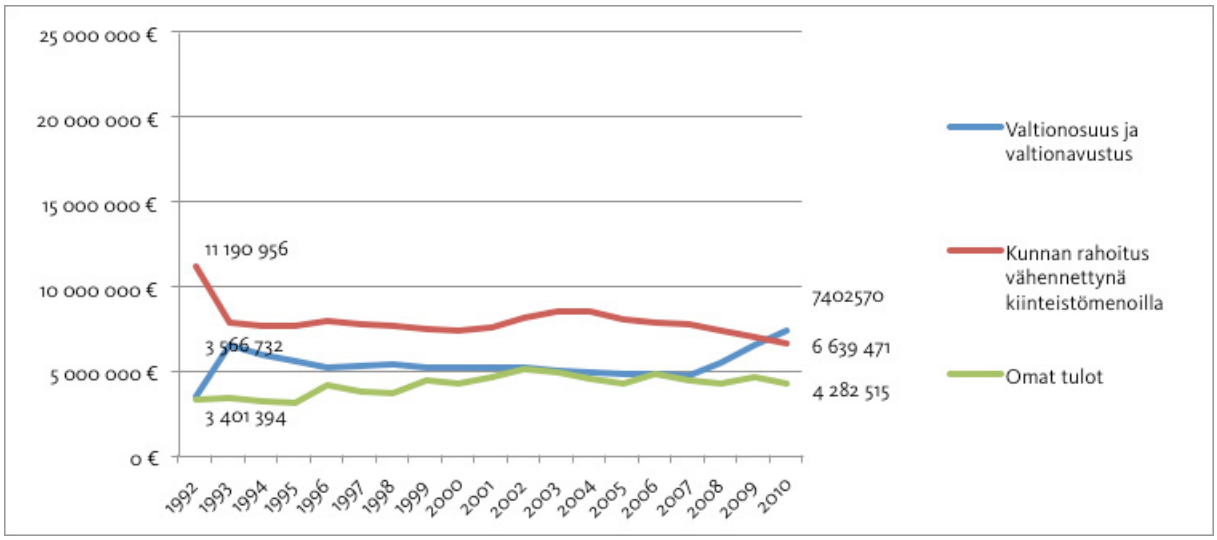

3.3 Yhteenvetoa teattereiden tuloista

Teattereissa valtionosuus ja –avustus on kattanut tuloista keskimäärin noin 30 % vuodesta 1993 lähtien, ja osuus nousee viimeisimmän valtionosuusuudistuksen myötä noin 40 %:iin. Tästä poikkeuksena ovat tanssiteatterit, joissa valtionosuus ja –avustus on kattanut lähes koko tarkastelukauden ajan keskimäärin 50 % tuloista, vuonna 2010 noin 60 %.

Kunnan rahoituksen osuus on pienentynyt tarkastelukaudella noin 25 %:iin kaikissa teattereissa yhteensä, kun käytetään kunnan rahoituksesta lukua, josta on vähennetty kiinteistömenot. Tanssiteattereissa ja pien- ja ryhmäteattereissa, jotka ovat kaikki yksityisiä, kunnan rahoitusosuus vaihtelee suurimmaksi osaksi tarkastelukaudella keskimäärin 10 ja 20 % välillä. Myös henkilötyövuosiltaan suurissa teattereissa (yli 70 htv:ta) kunnan rahoituksen osuus jää keskimäärin noin 20 %:iin. Kunnan rahoituksen osuus on suurin kunnallisissa laitoksissa, tarkastelukauden joinakin vuosina keskimäärin jopa noin 50 %. Kun käytetään kunnan rahoituksesta lukua, josta ei ole vähennetty kiinteistömenoja, kunnallisissa teattereissa tarkastelukaudella kunnan rahoituksen osuus on suurimmaksi osaksi lähempänä 60 %:a.

Omien tulojen osuus on suurimmillaan pien- ja ryhmäteattereissa, 2000-luvun loppupuolella keskimäärin yli 50 % tuloista, sekä Helsingissä sijaitsevissa VOS-teattereissa. Kunnallisissa teattereissa omien tulojen osuus jää keskimäärin noin 25 %:iin, vertailuryhmässä ei-kunnallisissa suurissa ja keskisuurissa teattereissa osuus on lähes koko tarkastelukauden 30–40 %.

Aikaisempienkin tutkimusten kuvaama 1990-luvun alun kaksoiskäänne näkyi dramaattisimmin alle 40 000 asukkaan kuntien ylläpitämissä teattereissa, joissa kunnallinen tuki on suurin. Kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla oli vuonna 1992 keskimäärin lähes 70 % teattereiden tuloista, ja vuonna 1993 keskimäärin alle 40 %, mistä osuus alkaa taas vähitellen suurentua ollen noin 40–50 % suurimman osan tarkastelukautta.

Työpaperissa tuloista käytetään pääosin rakennetta, jossa ei oteta huomioon muita avustuksia, sillä nämä vaihtelevat vuosittain ja teattereittain erittäin runsaasti. Edellä mainitut prosenttiosuudet koskevat siis tuloja, jotka saadaan kun lasketaan yhteen valtionosuus ja –avustus, kunnan rahoitus ja omat tulot. Ruotsinkielisillä teattereilla ja pienistä teattereista erityisesti tanssiteattereilla muut avustukset ovat kuitenkin melko pysyvä osa tulorakennetta. Ruotsinkielisillä teattereilla muiden avustusten suhteellinen osuus tuloista on kasvanut koko ajan, ja on tällä hetkellä keskimäärin yli 10 % tuloista. Tanssiteattereilla muiden avustusten suhteellinen osuus tuloista on ollut 2000-luvulla keskimäärin jopa lähempänä 20 %:a.

Teattereiden yhteenlasketut tulot laskivat vuoden 1992 jälkeen, ja pääsivät vuoden 1992 tasolle vasta 1990-luvun lopulla. Kuntien kokonaisrahoitus teattereille vuonna 2010 on pienempi kuin vuonna 1993. Vuoden 2010 rahan arvoon muutettuna kunnan rahoitus teattereille on laskenut tarkastelukautena noin 15 %, mutta kunta oli silti vuonna 2010 teattereiden suurin rahoittaja, kun käytetään rahoituksesta lukua josta ei ole vähennetty kiinteistökuluja. Valtionosuus ja –avustus ovat nousseet noin 40 % ja omat tulot noin 66 %. Ainoastaan ryhmä- ja pienteattereiden luokassa kunnan rahoitus on vuonna 2010 suurin piirtein vuoden 1992 tasolla, vaikka sekin on parhaista vuosista laskenut. Pien- ja ryhmäteattereihin on tullut tarkastelukautena uusia teattereita, mikä vaikuttaa reaalisummiin korottavasti. Tarkastellut luvut näyttävät tukevan käsitystä, että kunnat osittain käyttävät valtionosuuden korotuksen hyväkseen laskemalla omaa rahoitusosuuttaan.

Kaikki tulot yhteensä ovat nousseet teattereissa yhteensä tarkastelukautena vajaasta 120 milj. eurosta reiluun 140 milj. euroon, noin 20 %. Pien- ja ryhmäteattereissa tulot ovat nousseet tarkastelukautena 160 %.

4 Menorakenne

Esittävät taiteet ovat työvoimaintensiivisiä aloja; aina kun halutaan toteuttaa taideteos, tarvitaan elävänä esiintyviä taiteilijoita. Henkilöstömenot ovat olleet teattereiden suurin menoerä tarkastelukaudella. Teatteritilastot jakaa menot melko karkeasti mutta käytännöllisesti kolmeen osaan: henkilöstömenojen lisäksi kiinteistömenoihin ja toimintamenoihin. Tätä tarkempi jaottelu olisi mielenkiintoista tietoa, mutta toisaalta aiheuttaisi vaikeuden täsmällisesti määritellä, mihin luokkaan menot kulloinkin kuuluvat.

Valtionosuuden noustessa sekä vuonna 1993 että vuosina 2008–2010 on ollut jonkin verran spekulaatiota siitä, kohottavatko vuokranantajat vuokria siten, että tämä syö osan noususta. Vaikka tilaston tarkastelu voi antaa joitain vastauksia tähän, ei kuitenkaan voida nähdä sitä, johtuuko vuokramenojen nousu esimerkiksi entisen kiinteistön vuokran noususta vai uusien tilojen vuokraamisesta, tai lasku vuokratason laskusta vai siitä, että säästöpaineissa on jouduttu luopumaan jonkin tilan käytöstä.

4.1 Menorakenne 1992–2010

Teatteritilastot jakaa teatterin menorakenteen henkilöstömenoihin, toimintamenoihin ja kiinteistömenoihin. Henkilöstömenot sisältävät vakinaiset ja tilapäiset palkat sekä sosiaalikulut. Toimintamenoihin kuuluvat matka- ja päivärahat, markkinointimenot ja muut muuttuvat menot. Teatteritilastot käyttää myös luokkaa ”käyttömenot” tarkoittamaan henkilöstö- ja toimintamenojen yhteenlaskettua summaa.

Kaikissa teattereissa henkilöstömenot näyttelevät pääosaa menoista. Kuvio 28 esittelee suurten teattereiden menorakenteen. Keskisuurten teattereiden menorakenne on samankaltainen. Henkilöstömenot ovat keskimäärin noin 60–70 % teattereiden menoista, kiinteistömenojen osuus on laskenut alle 20 %:iin.

Kuvio 28. Suurten teattereiden menorakenne.

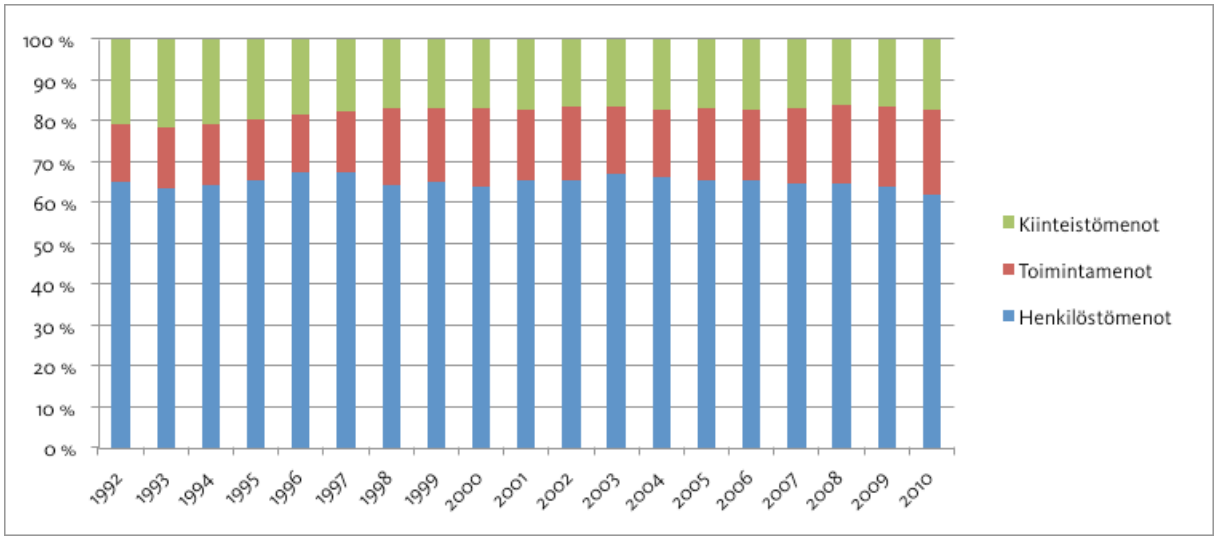

Kuviossa 29 nähdään pienten ja ryhmäteattereiden menorakenne. Suuriin teattereihin verrattuna kiinteistömenot ovat suhteessa pienemmät, keskimäärin noin 10 % kaikista menoista. Henkilöstömenot ovat kuitenkin suhteellisesti yhtä suuri menoerä kuin suurissakin teattereissa. Toimintamenot ovat suhteellisesti suuremmat kuin suurissa teattereissa; voidaan kenties ajatella, että pienet kiinteistömenot mahdollistavat suuremmat toimintamenot. Tanssiteattereiden menorakenne muistuttaa tämän kuvion menorakennetta, sen tähden sitä ei esitetä tässä.

Kuvio 29. Pien- ja ryhmäteattereiden menorakenne.

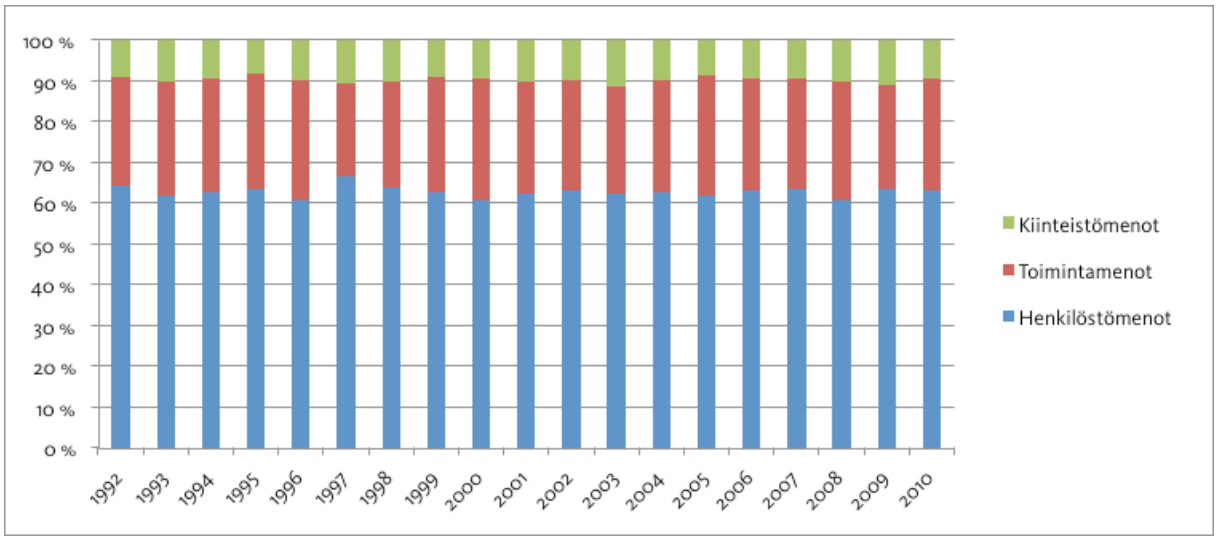

Vuonna 2008 alkanut valtionosuusuudistus ei näy juurikaan täyskunnallisten teattereiden menorakenteessa (kuvio 30). Kiinteistömenot pysyvät noin 20 %:ssa menoista. Toimintamenojen osuus näyttää hieman nousseen viimeisenä tarkasteluvuotena.

Kuvio 30. Täyskunnallisten teattereiden menorakenne.

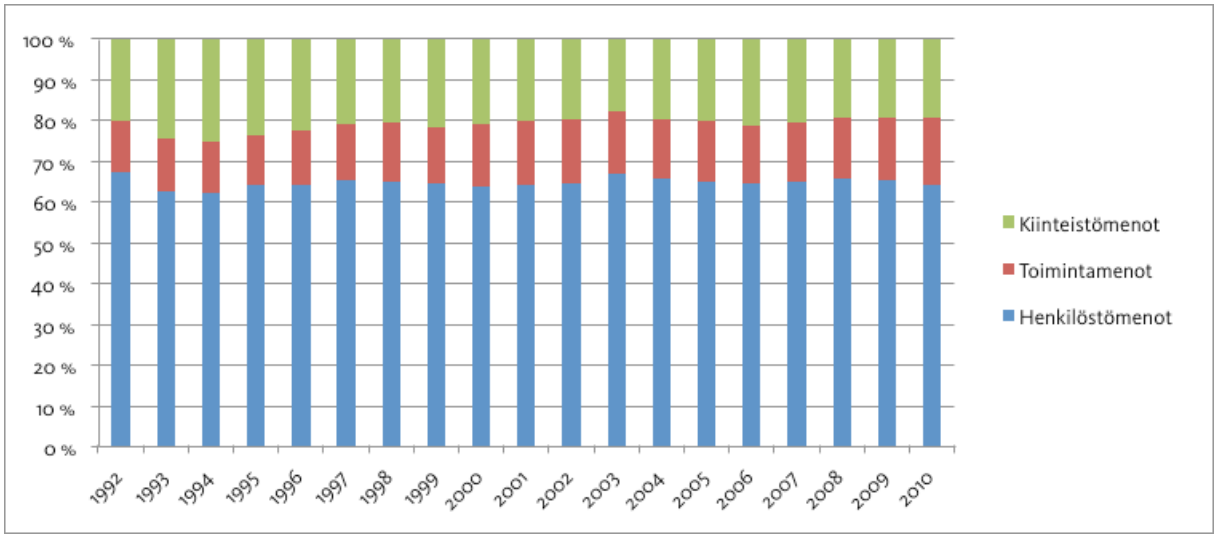

Ei-kunnallisten suurten ja keskisuurten teattereiden (kuvio 31) henkilöstömenojen suhteellinen osuus laskee hieman 2000-luvun lopulla, ja toimintamenojen osuus lisääntyy. Ei-kunnallisissa teattereissa ei ole mukana Helsingin Kaupunginteatteri, sillä volyymiltään suurena se muuttaisi yksinään menorakennetta.

Kuvio 31. Ei-kunnallisten suurten ja keskisuurten teattereiden menorakenne.

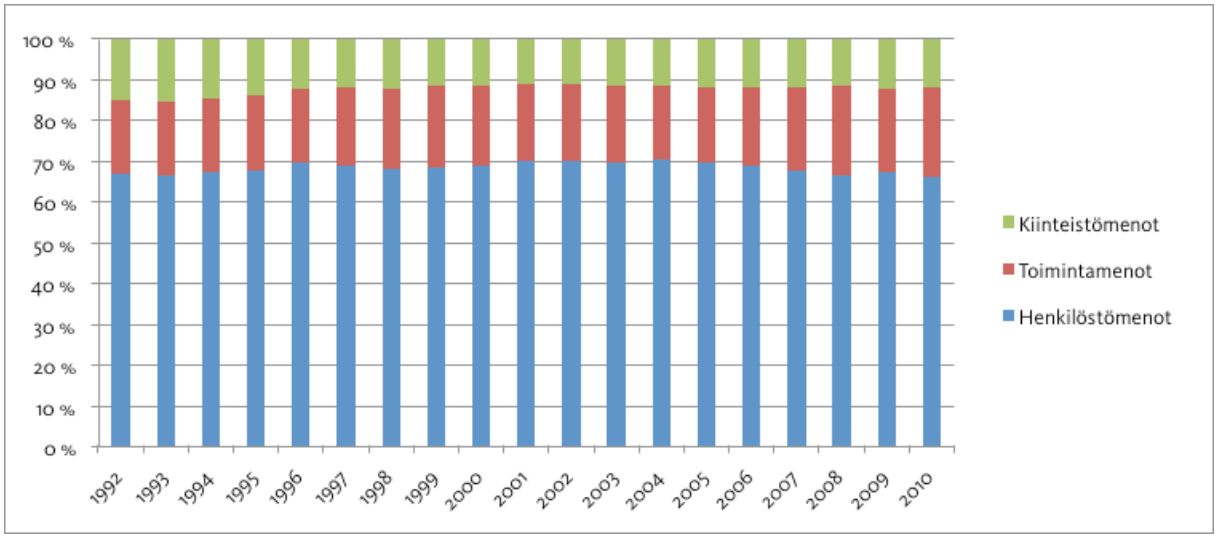

Tarkasteltaessa vuosien 1992–2010 läpileikkausta, kiinteistömenojen osuus teattereiden menoista on ollut keskimäärin korkein niissä teattereissa, joiden ylläpitäjäkunnissa on 40 000 – 59 999 asukasta (kuvio 32). Kiinteistömenot olivat jopa neljännes näiden teattereiden kaikista menoista, kun teatteri- ja orkesterilaki astui voimaan. Kiinteistömenojen osuus on sittemmin laskenut, mutta pysytellyt pitkään lähes 20 %:n tuntumassa.

Kuvio 32. Menorakenne teattereissa, joiden ylläpitäjäkaupungeissa on 40 000 – 59 999 asukasta.

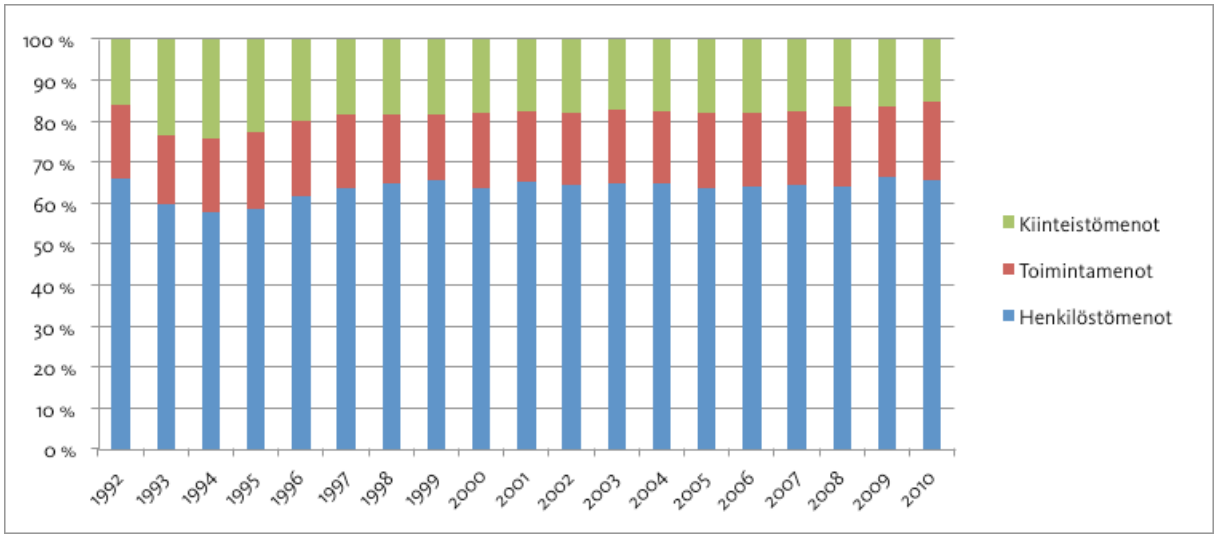

Toista ääripäätä menorakenteesta edustavat Helsingissä sijaitsevat teatterit, kun kaupunginteatteria ei oteta huomioon (kuvio 33). Näissä kiinteistömenot edustavat keskimäärin alle 10 %:a teattereiden menoista huolimatta Helsingin korkeasta vuokratasosta. On kuitenkin mainittava, että mikäli kaupunginteatteri otetaan huomioon, kiinteistömenojen osuus nousee kaikissa Helsingin teattereissa yhteensä noin 15 % tuntumaan menoista tarkastelujaksolla.

Kuvio 33. Helsingissä sijaitsevien teattereiden menorakenne (poislukien Helsingin Kaupunginteatteri).

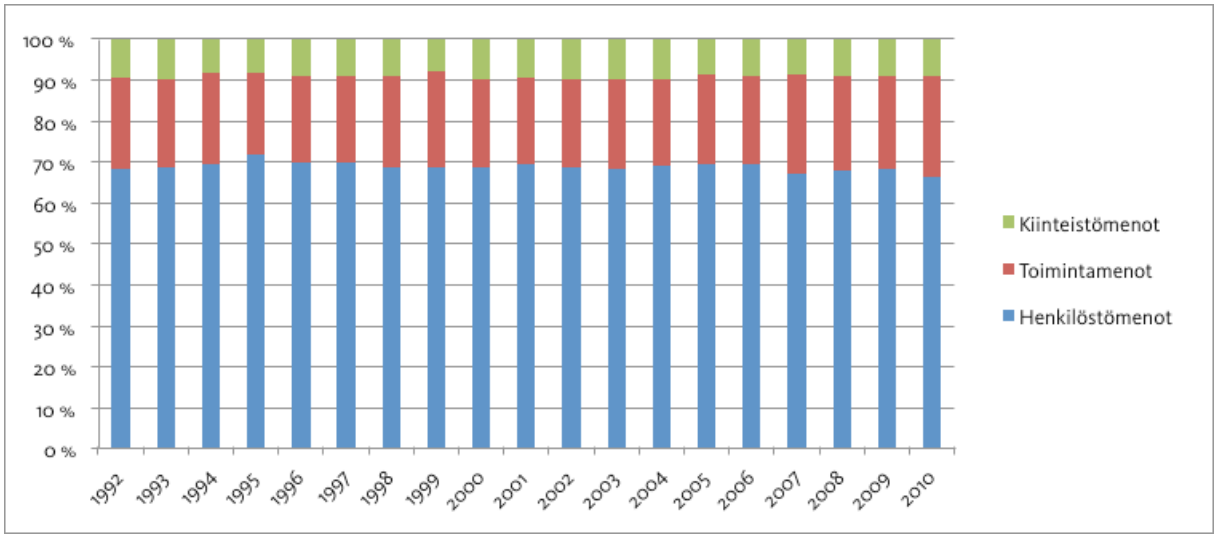

4.2 Menot reaalimääräisinä

Muunnettuina vuoden 2010 rahan arvoon suurten ja keskisuurten teattereiden menot ovat euromääräisesti pysyneet ehkä yllättävänkin samalla tasolla tarkastelukaudella. Kuviossa 34 on esitetty esimerkkinä keskisuurten teattereiden menot, mutta suurten teattereiden trendi on samansuuntainen. Helsingin Kaupunginteatterin budjetti ja näin ollen myös menot ovat nousseet keskimääräistä enemmän, jolloin sen mukaan ottaminen aiheuttaa pienen nousevan trendin suurten teattereiden menoihin.

Kuvio 34. Keskisuurten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100).

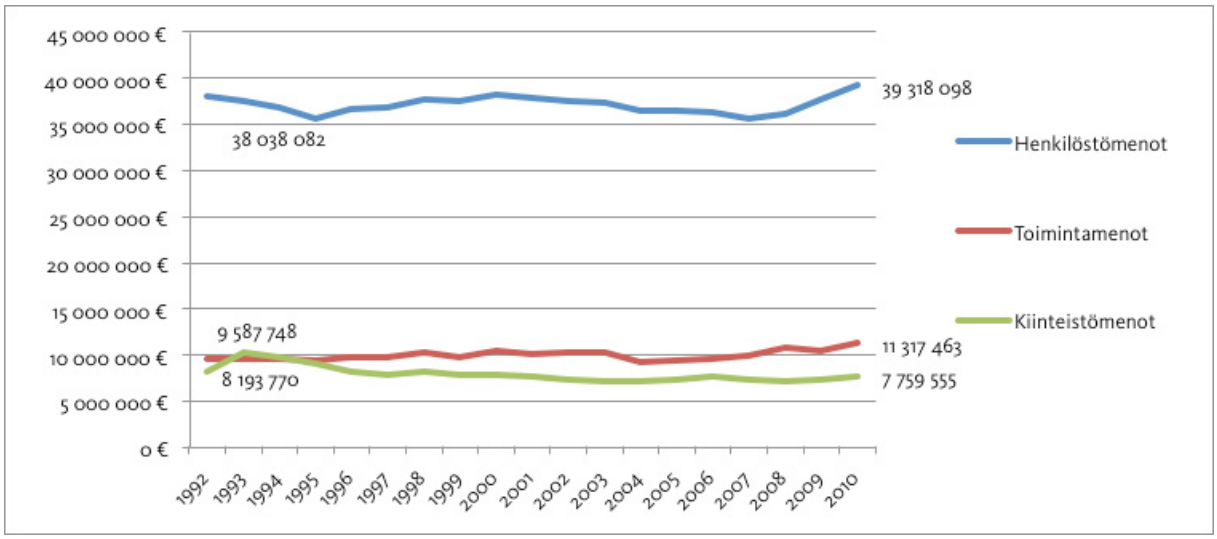

Keskisuurten teattereiden menot kuvattuna kumuloituvana (kuvio 35) näyttää, että kokonaismenot ovat pysyneet erittäin tasaisina vajaan 55 milj. euron mittaluokassa koko tarkastelukauden.

Kuvio 35. Keskisuurten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100), kumuloituva.

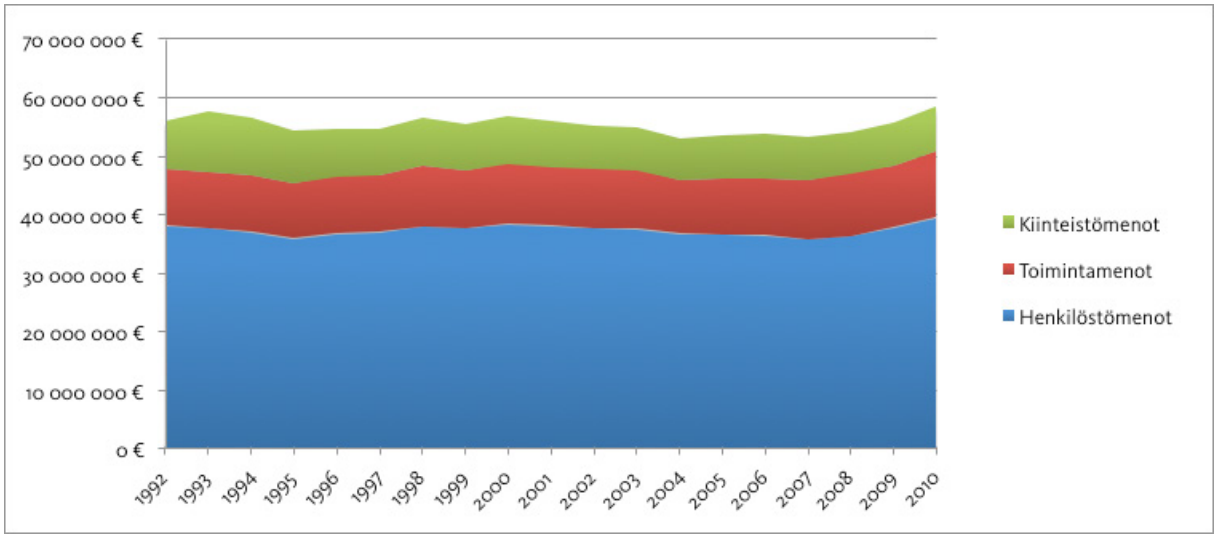

Sen sijaan pien- ja ryhmäteattereilla sekä tanssiteattereilla menot ovat kasvaneet jyrkästi. Näistä esimerkkinä kuviossa 36 esitetään tanssiteattereiden menojen kehitys. Uusia tanssiteattereita tuli valtionosuuden piiriin vuosina 1997, 1999, 2000 ja 2005, mikä näkyy reaalisummiin perustuvassa kuvaajassa hyppyinä ylöspäin. Tanssiteattereita oli vuonna 1993 valtionosuuden piirissä 6 ja vuodesta 2004 lähtien 11. Teatteri Rollo siirtyi vuonna 2010 tanssiteattereista pien- ja ryhmäteattereihin, mikä taas tasoittaa nousevaa trendiä.

Kuvio 36. Tanssiteattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100).

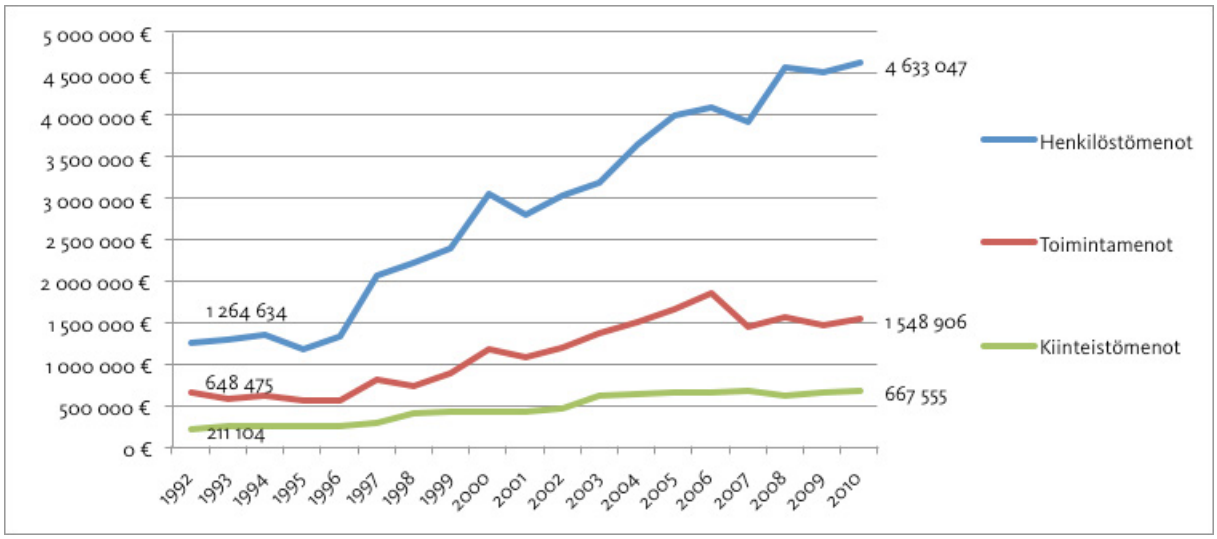

Kokonaismenot tanssiteattereissa ovat nousseet tarkastelukautena noin 2 milj. euron tasolta vajaaseen 7 milj. euroon (kuvio 37). Muutos on noin 222 %.

Kuvio 37. Tanssiteattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100), kumuloituva.

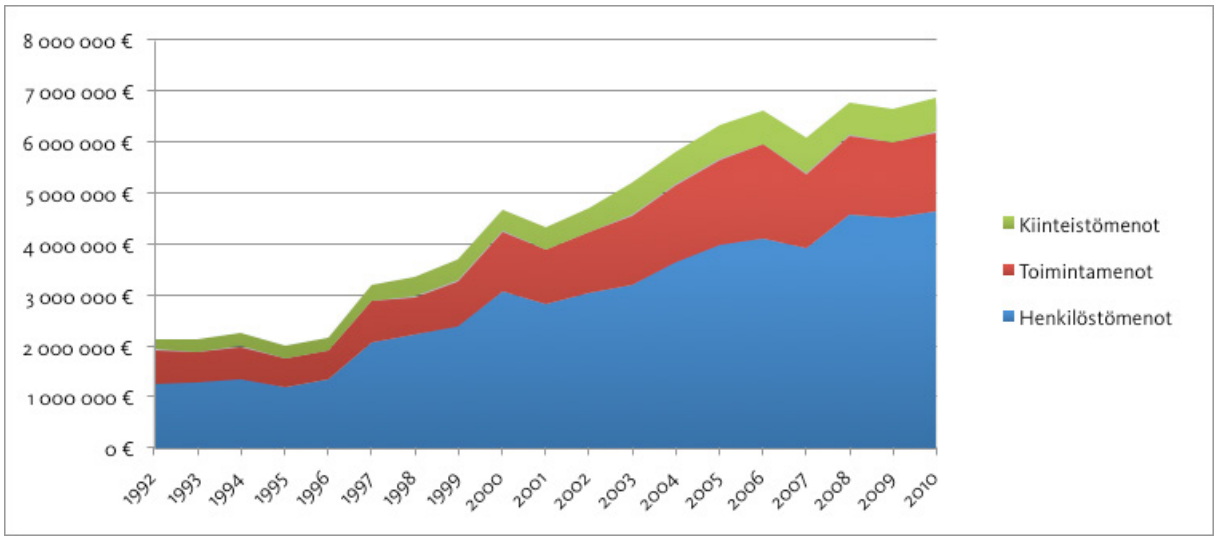

Täyskunnallisissa ja ei-kunnallisissa teattereissa näkyy sama ero kuin menojen prosentuaalisia osuuksia tarkasteltaessa. Kuviossa 38 esitetään kunnallisten teattereiden menot ja kuviossa 39 ei-kunnallisten suurten ja keskisuurten teattereiden (poislukien Helsingin Kaupunginteatteri) menot. Ei-kunnalliset pystyvät sijoittamaan enemmän toimintaan, kun taas kunnallisilla kiinteistömenot ovat suuremmat.

Kuvio 38. Kunnallisten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100).

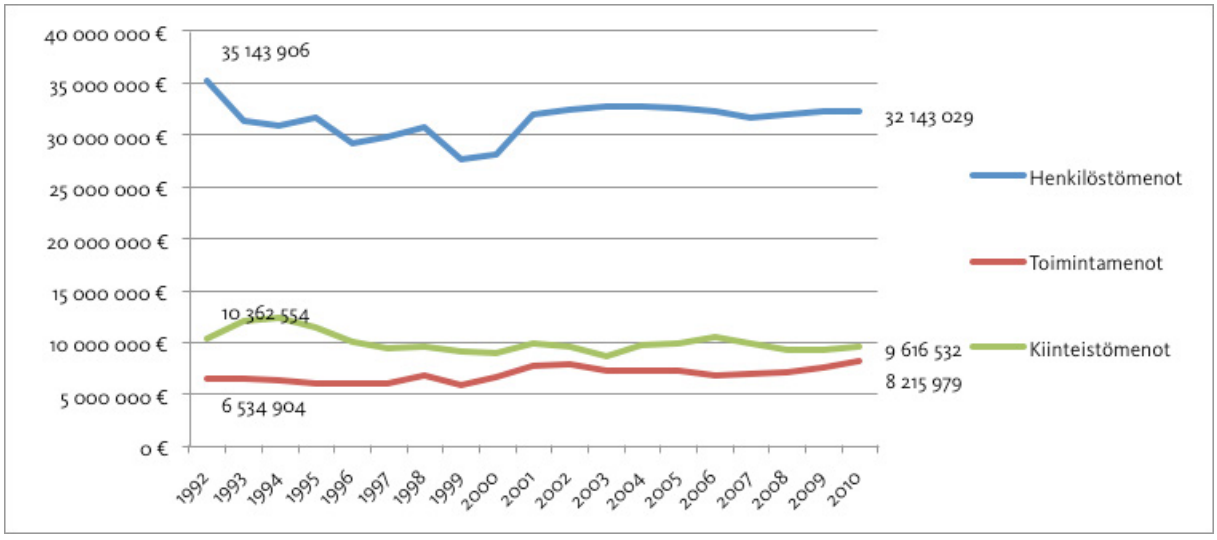

Kuvio 39. Ei-kunnallisten teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100).

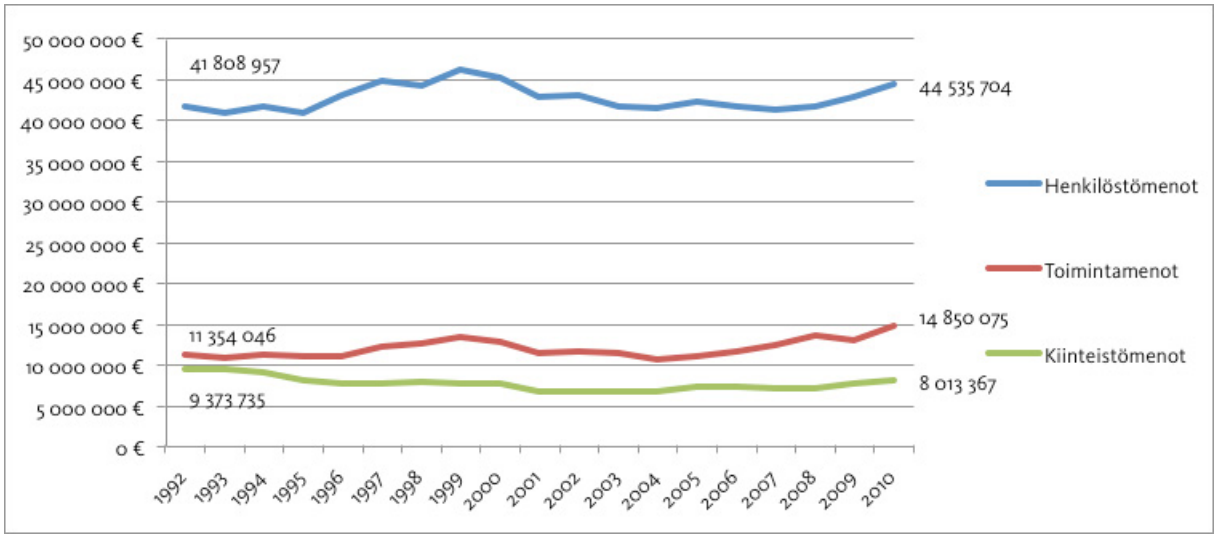

Kuntakoon mukaan luokiteltuina menojen kuvaajat ovat edeltävien kuvioiden kaltaisia; kehitys on vuoden 2010 rahan arvoon muunnettuna hyvin tasaista. Esimerkkinä tästä kuviossa 40 esitetään suurten, yli 100 000 asukkaan kaupunkien teatterit.

Kuvio 40. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa sijaitsevien teattereiden menot vuoden 2010 rahan arvossa (JMHI 1985=100).

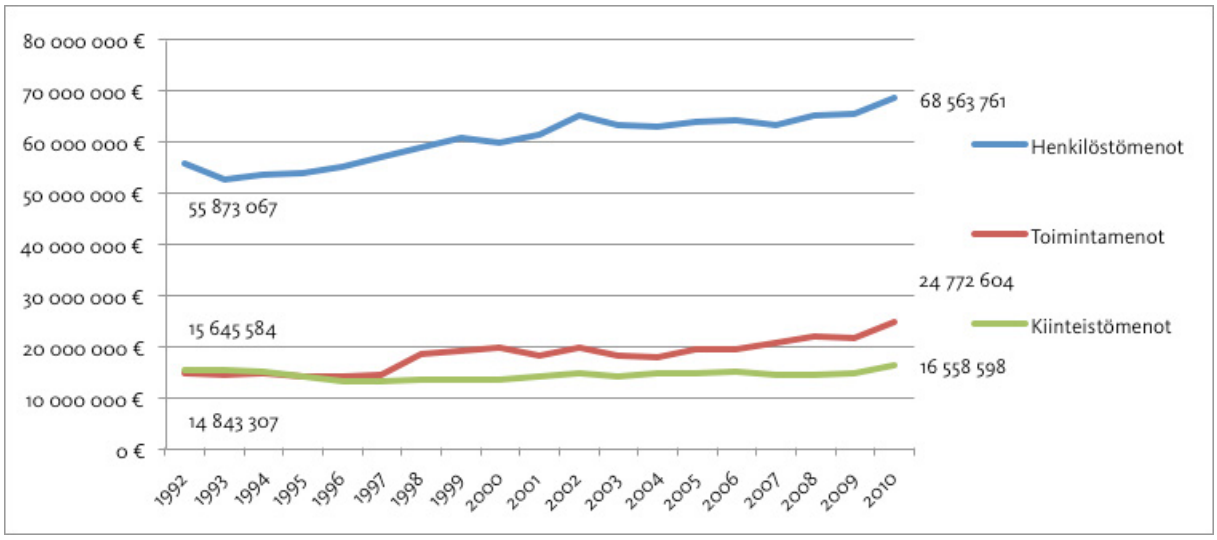

Kuviosta voidaan nähdä, että keskimäärin suurissa kaupungeissa kiinteistömenot ovat pysyneet entisellä tasollaan. Teatterit ovat budjetin kasvaessa pystyneet panostamaan sekä toimintamenoihin että henkilöstömenoihin. Samantapainen kehitys näkyy volyymiltään pienempänä pienemmissä kunnissa.

4.3 Yhteenvetoa teattereiden menoista

Teattereiden menorakenne kokonaisuutena on tarkastelukautena pysynyt melko samanlaisena. Henkilöstömenot ovat keskimäärin noin 60–70 % teattereiden menoista, kiinteistömenot ja muut menot kumpikin keskimäärin vajaa 20 %. Pien- ja ryhmäteattereissa kiinteistömenot ovat suhteessa pienemmät, noin 10 %, ja toimintamenot taas tämän verran suuremmat. Kunnallisten teattereiden kiinteistömenot ovat keskimäärin noin 20 %, mikä on noin kaksinkertainen osuus verrattuna ei-kunnallisiin suuriin ja keskisuuriin teattereihin.

Myös reaalimääräisinä muunnettuna vuoden 2010 rahan arvoon henkilöstömenot, kiinteistömenot ja toimintamenot ovat suurissa teattereissa pysyneet melko tasaisina. Pien- ja ryhmäteattereiden sekä tanssiteattereiden menot ovat nousseet merkittävästi. Näissä henkilöstömenot, kiinteistömenot ja muut menot ovat noin kolminkertaistuneet tarkastelukautena.

5 Kunnallistamisen ja yksityistämisen vaikutukset esimerkkiteattereissa

Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti tulorakenteen kehitystä kolmessa esimerkkiteatterissa, jotka ovat valtionosuuden saamisen aikana vuoden 1993 jälkeen muuttuneet joko yksityisestä kunnalliseksi organisaatioksi tai toisinpäin. Päälähteenä ovat edelleen Teatteritilastot, ja muita lähteitä on käytetty niiltä osin, kun niitä on ollut saatavilla.

5.1 Imatran teatteri / Teatteri Imatra

Ensimmäinen esimerkki on Imatran teatteri, nykyinen Teatteri Imatra, joka muuttui tarkastelun aikana vuonna 1998 kunnallisesta yksityiseksi ja taas vuonna 2007 yksityisestä kunnalliseksi. Seuraavassa kuviossa kunnan rahoituksesta ei ole vähennetty kiinteistömenoja, sillä tarkoituksena on tarkastella, millä tavoin kunnan mahdollisesti antama rahoitus vuokriin vaihtelee sen mukaan, mikä on teatterin omistus- tai ylläpitäjäpohja. Kuviossa 41 nähdään melko suurta vuosittaista vaihtelua sekä omien tulojen suhteellisen osuuden voimakas kasvu.

Kuvio 41. Teatteri Imatran tulorakenne.

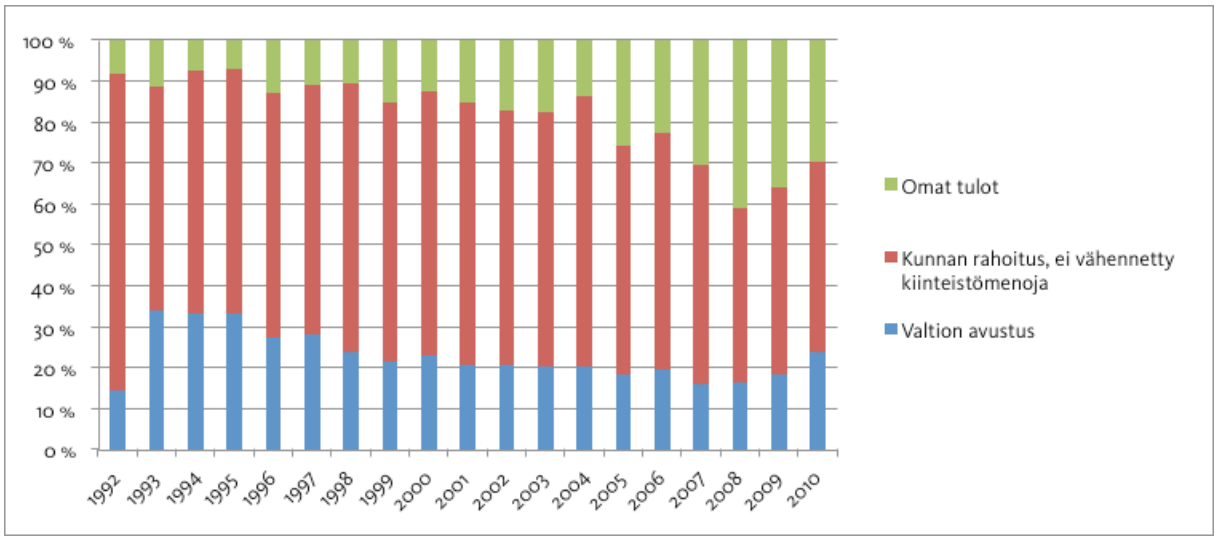

Tulorakennekuviosta voidaan havaita, että vuosina 1998 ja 2007, jolloin yksityistyminen ja kunnallistuminen tapahtuivat, ei ole nähtävissä kovin selkeää tietynsuuntaista muutosta edellisiin vuosiin verrattuna, eikä muutos myöskään näytä olevan erityisesti vastakkaisen suuntainen näinä kahtena vertailuvuotena. Yksityistämisen vuonna 1998 kunnan rahoituksen osuus tuloista näyttäisi hieman nousevan, ja kunnallistamisen vuonna 2007 kunnan rahoituksen osuus tuloista näyttäisi hieman laskevan. Radikaalimmat muutokset tulojen osuuksissa ajoittuvat kuitenkin muille vuosille. Sekä vuonna 1998 että vuonna 2007 valtionavustuksen suhteellinen osuus tuloista on laskenut, mutta tämä näyttää olevan yleinen kehityssuunta vuodesta 1993 lähtien, kunnes valtionosuusuudistus vuodesta 2008 eteenpäin taas nostaa sen osuutta tuloista.

Kehitys on kenties paremmin nähtävillä reaalisummina esitettynä (taulukko 6). Summia ei ole indeksoitu tietyn vuoden rahanarvoon.

Taulukko 6. Imatran teatterin tulot (€) yksityistämisen ja kunnallistamisen vuosina ja niitä edeltävinä vuosina.

	1997	1998	2006	2007
Valtionosuudet ja valtionavustukset	233 579	238 575	194 663	198 556
Kunnan rahoitus, ei vähennetty kiinteistömenoja	508 163	650 887	575 000	671 236
Omat tulot	92 251	107 001	225 305	382 095
YHTEENSÄ	833 993	996 463	994 968	1 251 887

Taulukosta 6 voidaan nähdä, että valtionosuuden määrän muutos on peräkkäisinä vuosina suhteellisen pientä, johtuen melko vakaasta henkilötyövuosiin perustuvasta mallista. Valtionosuuden pienempi määrä 2000-luvun lopulla kertonee pienemmästä vakituisten henkilötyövuosien määrästä teatterissa. Kunnan rahoitus Imatran teatterille on vaihdellut melko voimakkaasti eri vuosina, oli teatteri sitten kunnallinen tai yksityinen. Kunnan rahoituksen määrä on kuitenkin ollut vuoden 1993 jälkeen selkeässä nousussa euromääräisesti. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet omien tulojen osuudessa.

Kuvio 42. Teatteri Imatran menorakenne.

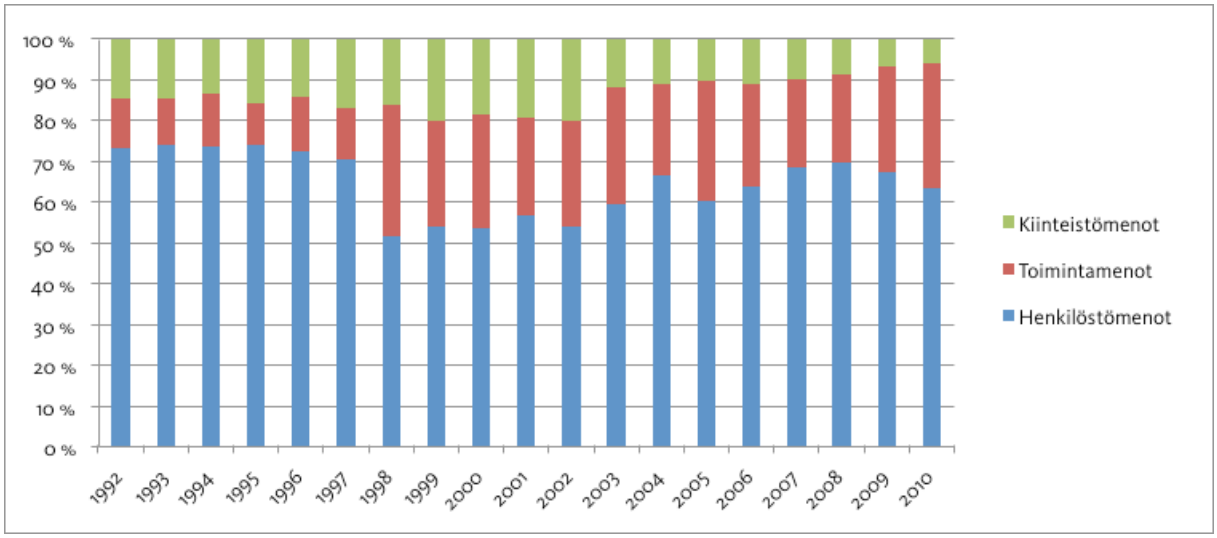

Menorakenteen osalta (kuvio 42) voidaan nähdä, että yksityistämisen yhteydessä henkilöstömenojen suhteellinen osuus menoista laski rajusti. Tältä tasolta henkilöstömenojen suhteellinen osuus ei ole noussut 90-luvun alkupuolen tasolle kunnallistamisen myötä. Kiinteistömenot ovat viimeisimmän kunnallistamisen aikana laskeneet hyvin pieneksi osaksi menorakennetta.

Lotta Rossin pro gradu –tutkielma vuodelta 2006 tarkastelee Imatran teatterin asemaa kunnallisessa kulttuuripolitiikassa vuosina 1984-2002. Tutkimuksesta käy ilmi, että teatterin ensimmäinen kunnallistaminen vuonna 1984 liittyi 1980-luvulla yleiseen ajatukseen siitä, että kunnalliset kulttuurilaitokset ovat osa kunnallisia palveluita, ne edistävät sivistystä ja taiteen demokraattista saavutettavuutta ja ovat merkki hyvinvointivaltion toimivuudesta. Kuntatalouden kriisiytyminen 1990-luvulla johti siihen, että teatterin määrärahoja pienennettiin jatkuvasti. Koska valtionosuudet perustuvat henkilötyövuosiin, palkat ovat usein viimeinen asia, josta säästetään. Myös työehtosopimukset suojelevat vakituista henkilökuntaa. Tämä johti siihen, että ainoa säästämisen mahdollisuus on toimintamenoissa, mikä saattaa johtaa siihen, että teatterilla on henkilökuntaa mutta ei varaa tuottaa teoksia. Imatran Teatteri joutui myös toimimaan huonokuntoisissa tiloissa. Ratkaisuna lopulta kestämättömään kehitykseen teatteri yksityistettiin Vuoksenlaakson Teatteriyhdistyksen ylläpitämäksi, ja tässä prosessissa vakinaisen henkilökunnan määrää päästiin vähentämään, jotta teatteri pysyisi budjetissaan. Kuten edellä olevista talousluvuista voidaan nähdä, yksityistetty teatteri ei varsinaisesti tullut kunnalle halvemmaksi, mutta teatterin kannalta sen toimintaedellytykset paranivat, sillä se pystyi paremmin itse säätelemään, mihin rahoja käytetään.

Rossin tarkastelu loppuu vuoteen 2002, jolloin teatterin talous saatiin tasapainoon vähentämällä ensi-iltojen määrää ja muuttamalla ohjelmistopolitiikkaa. Rossi toteaa, että uuden yhdistysmuotoisen teatterin ohjelmistopolitiikka nojaa jonkin verran viihdyttävämpään ohjelmistoon. Edellä olevista talousluvuista voi päätellä, että teatterin ohjelmisto on edelleen populaaria, sillä omien tulojen osuus teatterin tuloista on kasvanut 2000-luvun lopulla radikaalisti, ollen tällä hetkellä selvästi suurempi kuin valtion rahoitus. Teatterin internet-sivut toteavatkin, että teatteri on viime vuodet panostanut suurten kesäteatteriproduktioiden tekemiseen sekä kulttuurikeskuksessa esitettäviin musikaaleihin (www.teatteri-imatra.fi, luettu 13.12.2010). VOS-rahoitus sen sijaan on pienentynyt, kuten edellä mainittu, johtuen pienestä vakituisen henkilökunnan määrästä. Vuonna 2007 tapahtunutta kunnallistamista perusteltiin toiminnan vakauttamisella vankemmalle pohjalle, mutta myös Imatran kulttuuripalvelut olivat suurten säästötavoitteiden edessä vuonna 2009. Vuonna 2009 Yleisradio uutisoi, että keskustelua teatterin yksityistämisestä käydään jälleen. (www.yle.fi, luettu 13.12.2010)

5.2 Joensuun kaupunginteatteri

Joensuun kaupunginteatteri muuttui kunnallisesta yksityiseksi vuonna 1996. Kuviossa 43 kunnan rahoituksesta ei ole vähennetty vuokramenoja. Omien tulojen osuus on tilaston mukaan 2000-luvulla pienentynyt. Myös kunnan rahoituksen osuus tuloista näyttää pienentyneen viimeisimmän valtionosuusuudistuksen aikana.

Kuvio 43. Joensuun kaupunginteatterin tulorakenne.

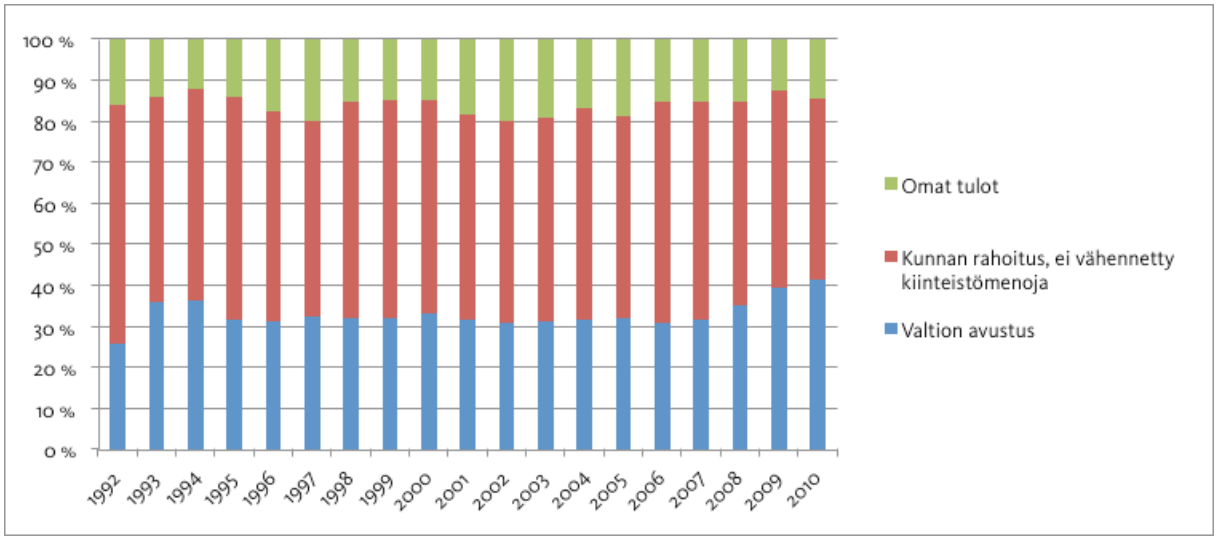

Vuosien 1995 ja 1996 välillä sekä edelleen vuonna 1997 on havaittavissa kunnan rahoituksen osuuden lasku tuloissa, ja samalla omien tulojen osuus on noussut. Kunnan rahoituksen osuus kasvoi taas vuonna 1998, mutta näyttää olevan sen jälkeen pienenevä. Omien tulojen osuus kaikista tuloista ei ole tarkastelukautena ollut kovin suuri.

Taulukko 7. Joensuun kaupunginteatterin tulot yksityistämisen vuonna ja sitä edeltävänä vuonna.

	1995	1996
Valtionosuus ja valtionavustukset	697 593	687 317
Kunnan rahoitus, ei vähennetty kiinteistömenoja	1 198 827	1 128 137
Omat tulot	311 972	383 923
YHTEENSÄ	2 208 392	2 199 377

Yksityisen teatterin rahoittaminen näyttää tulleen Joensuun kaupungille jonkin verran halvemmaksi kuin kunnallisen teatterin rahoittaminen. Kaupungin rahoituksen osuus on edelleen 2000-luvun lopulla pienentynyt, kun valtionosuus teatterille on lisääntynyt. Tämä kehitys on näkyvissä sekä tulojen suhteellisessa osuudessa että reaalisissa rahasummissa.

Kuviossa 44 nähdään teatterin menorakenne. Siinä ei ole tapahtunut dramaattisia muutoksia. Toimintamenojen suhteellinen osuus menoista on suurempi yksityisenä toimimisen aikana kuin kunnallisen teatteritoiminnan aikana, mikä merkinnee parempia tuotantojen tekemisen resursseja. Toisaalta viime vuosina kiinteistömenot ovat nousseet jälleen edustamaan yhtä suurta osuutta menoista kuin kunnallisen toiminnan vuosina.

Kuvio 44. Joensuun kaupunginteatterin menorakenne.

5.3 Jyväskylän kaupunginteatteri

Jyväskylän kaupunginteatteri kunnallistettiin vuonna 2001. Kuviossa 45 kunnan rahoituksesta ei ole vähennetty kiinteistömenoja.

Kuvio 45. Jyväskylän kaupunginteatterin tulorakenne.

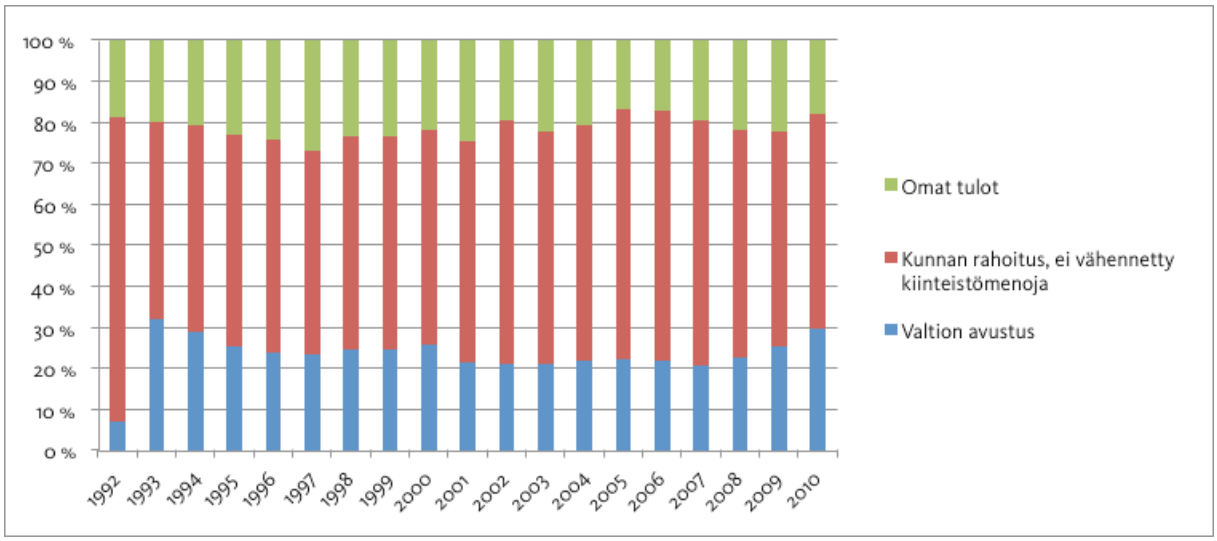

Jyväskylän kohdalla voidaan nähdä, että kunnallisen teatterin aikana 2000-luvulla kaupungin rahoitusosuus teatterin tuloista on ollut keskimäärin suurempi kuin yksityisen teatterin aikana vuosina 1993–2000. Myös euromääräisesti kunnallinen teatteri on tullut Jyväskylälle kalliimmaksi kuin yksityinen teatteri. Kuviossa 45 näkyy 2000-luvun lopulla kunnan osuuden pieneneminen tuloista, kun valtionosuudet kasvavat. Viivi Seiralan pro gradu –työ toteaa, että kunnallisuus tarkoitti esimerkiksi vuonna 2005 teatterille vähemmän ensi-iltoja, johtuen kaupungin vuonna 2003 antamasta talousohjeesta. (Seirala 2007)

Taulukko 8. Jyväskylän kaupunginteatterin tulot kunnallistamisen vuonna ja sitä edeltävänä vuonna.

	2000	2001
Valtionosuus ja valtionavustukset	833 405	850 968
Kunnan rahoitus, ei vähennetty kiinteistömenoja	1 705 762	2 125 553
Omat tulot	718 364	976 732
YHTEENSÄ	3 257 531	3 953 253

Taulukon 8 rahasummia tarkasteltaessa huomattavaa Jyväskylän kohdalla on se, että kiinteistömenot ovat tämän teatterin kohdalla suuret kahteen aikaisempaan esimerkkiin verrattuna. Mikäli kunnan rahoituksesta vähennetään kiinteistömenot (taulukko 9), sen suuruus putoaa lähes puoleen, ja myös eri tulonlähteiden osuudet kaikista tuloista näyttävät hyvin erilaisilta.

Taulukko 9. Jyväskylän kaupunginteatterin tulot siten, että kunnan rahoituksesta on vähennetty kiinteistömenot.

	2000	2001
Valtionosuus ja valtionavustukset	833 405	850 968
Kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla	862 972	1 260 002
Omat tulot	718 364	976 732
YHTEENSÄ	2 414 741	3 087 702

Teatterin menorakenteesta (kuvio 46) nähdään, että kiinteistömenojen osuus kaikista menoista on suurempi kuin kahdessa edellisessä esimerkissä. Kiinteistömenot ovat tarkastelukauden aikana 20–30 % kaikista menoista, ja henkilöstömenot vaihtelevat 60 % molemmin puolin.

Kuvio 46. Jyväskylän kaupunginteatterin menorakenne.

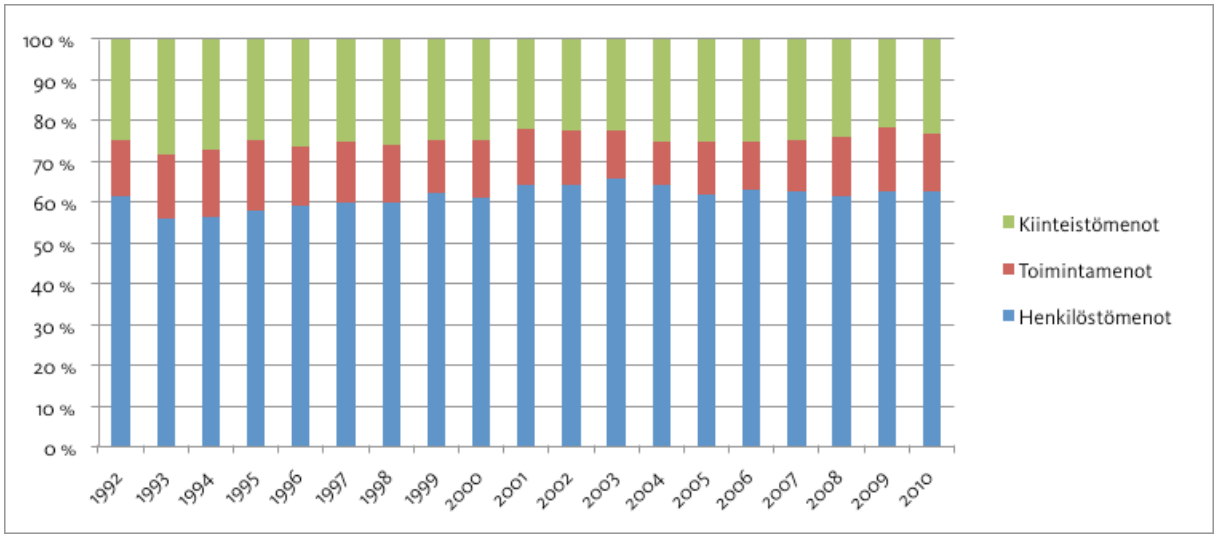

5.4 Yhteenvetoa esimerkkiteattereista

Esimerkit Imatran, Joensuun ja Jyväskylän teattereista kertovat pienimuotoisesti kolme melko erilaista tarinaa. Teatteri Imatran tulorakenteessa on nähtävissä omien tulojen osuuden voimakas nousu. Omien tulojen osuus on ollut edelleen suuri myös 2000-luvun lopussa, kun teatteri on ollut kunnallinen, vaikka yleisesti ottaen on nähtävissä, että kunnallisissa teattereissa lipputulot ovat vähemmän merkittävä osa tuloja. Kunnan rahoitus teatterille ei vaihtele yksityistämisen ja kunnallistamisen myötä. Kiinteistömenojen osuus menoista on pienentynyt myös kunnallisen toiminnan aikana. Muutos omistuspohjassa näkyy melko yksiselitteisesti vain siinä, että henkilöstömenojen osuus kaikista menoista pieneni merkittävästi, kun teatteri yksityistettiin.

Joensuun kaupunginteatterin tulorakenteeseen yksityistäminen vuonna 1996 ei tuonut merkittävää muutosta. Menorakenteen osalta yksityisenä toimimisen alkuvuosina kiinteistökulujen osuus kuluista pieneni, mutta nousi jälleen 2000-luvun lopulla suunnilleen yhtä suureksi kuin kunnallisena teatterina toimimisen aikana. Joensuun tapauksessa teatterin tulojen ja menojen muutokset ovat olleet suhteellisen pieniä, eikä niiden voida nähdä merkittävästi muuttuneen yksityistämisen myötä.

Jyväskylän kaupunginteatterin kunnallistaminen vuonna 2001 aiheutti kunnan rahoituksen osuuden kasvun. Toisaalta Jyväskylässä omien tulojen osuus kaikista tuloista on tarkastelukautena ollut suurempi kuin Joensuun kaupunginteatterissa. Jyväskylän kaupunginteatterissa kiinteistökulut ovat suhteellisesti suuremmat kuin kahdessa muussa esimerkkiteatterissa, mutta nekin ovat keskimäärin hieman pienempi osa kulurakennetta kunnallisena toimimisen aikana kuin yksityisenä toimimisen aikana.

6 Henkilöstötilastot

Henkilöstön määrän kehitystä tarkasteltaessa sopivia tunnuslukuja on melko vaikea löytää. Esimerkiksi henkilöstön kokonaismäärä ei ole kovinkaan kuvaava tunnusluku, sillä pelkästään siitä ei voida päätellä, minkä pituisissa työtehtävissä henkilöt työskentelevät, ja ovatko he osa- vai täysiaikaisia. Valtionosuutta saaville museoille, teattereille ja orkestereille ohjeet henkilötyövuosien laskemiseen ovat yhteiset. Tällä tavoin laskettuja henkilötyövuosia kutsutaan tässä työpaperissa laskennallisiksi henkilötyövuosiksi.

6.1 Tilapäiset ja vakituiset henkilötyövuodet

Teattereiden laskennalliset henkilötyövuodet näkyvät kuviossa 47. Teatterit eivät tilastoi kiinteistönhoitoon liittyviä henkilötyövuosia, joten ne puuttuvat tämän luvun tilastoista, poiketen tältä osin museoita koskevasta tarkastelusta. Luvun kuviot alkavat pääosin vuodesta 1991, jolloin tiedot jo kerättiin henkilötyövuosina. Tämä antaa paremman kuvan tarkastelujakson alkuvuosien muutoksesta.

Kuvio 47. Henkilötyövuosien kehitys teattereissa, kumuloituva.

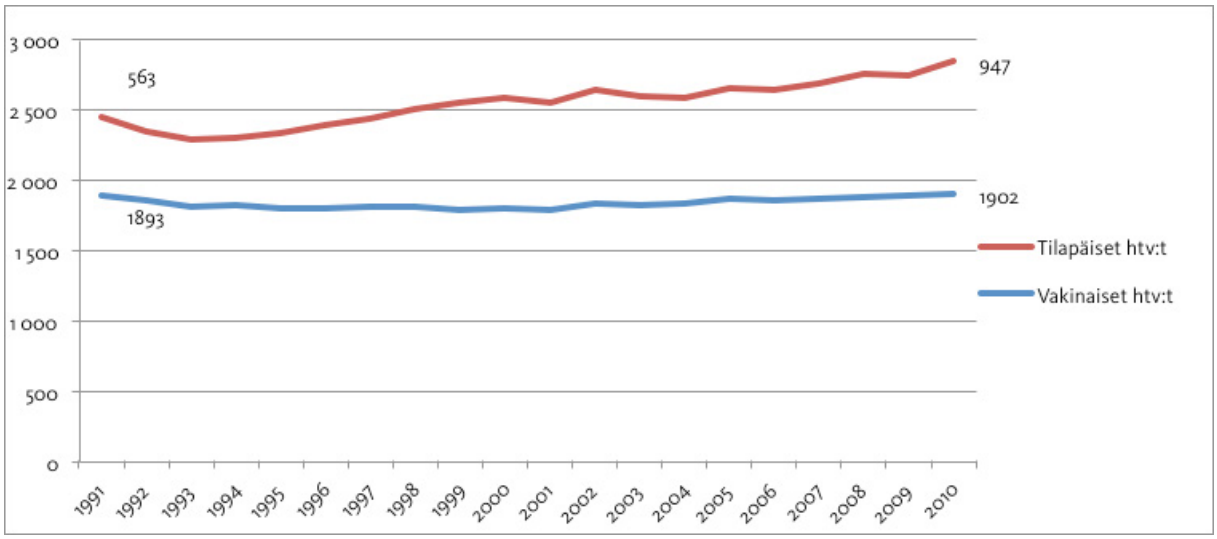

Kuviosta 47 voidaan nähdä, että vakinaisen henkilöstön henkilötyövuosien määrä on vasta nyt palannut 1990-luvun alun tasolle ja hieman sen yli. Kokonaiskasvu johtuu lähes kokonaan tilapäisen henkilökunnan lisääntymisestä. Tämä kehitys johtuu ennen kaikkea siitä, että näyttelijöiden kanssa tehtävät sopimukset ovat enenevässä määrin määräaikaisia. Kuvio 48 näyttää tilapäisten henkilötyövuosien suhteellisen osuuden kaikista henkilötyövuosista lisääntyneen noin 20 prosentista yli 30 prosenttiin.

Kuvio 48. Tilapäisten ja vakinaisten henkilötyövuosien suhteellinen kehitys teattereissa.

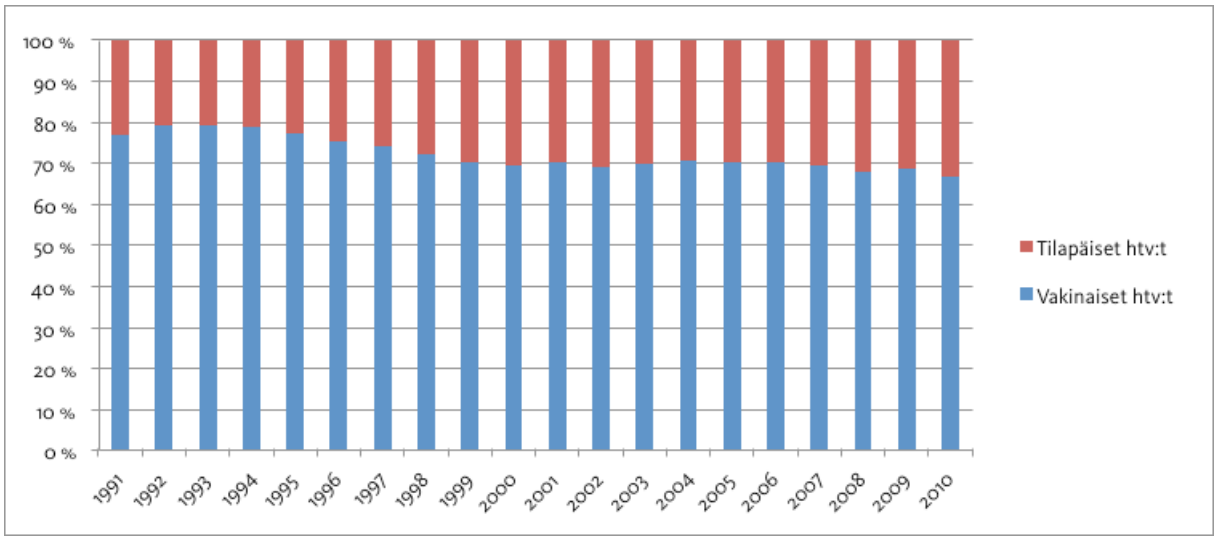

Keskisuurissa teattereissa tilapäisten henkilötyövuosien osuus on pienimmillään (kuvio 49). Suurten teattereiden kuviota ei tässä esitetä, mutta niissä tilapäisten henkilötyövuosien osuus oli suurempi kuin keskisuurissa teattereissa lähes koko tarkastelukauden ajan. Tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että suuret teatterit korvaavat vakinaista henkilöstöään tilapäisellä, vaan voi johtua esimerkiksi suuremmista resursseista tuottaa suuria musikaali- ym. tuotantoja, jotka tarvitsevat runsaasti tilapäisiä avustaja- ja vierailijavoimia.

Kuvio 49. Tilapäisten ja vakinaisten henkilötyövuosien suhteellinen kehitys keskisuurissa teattereissa.

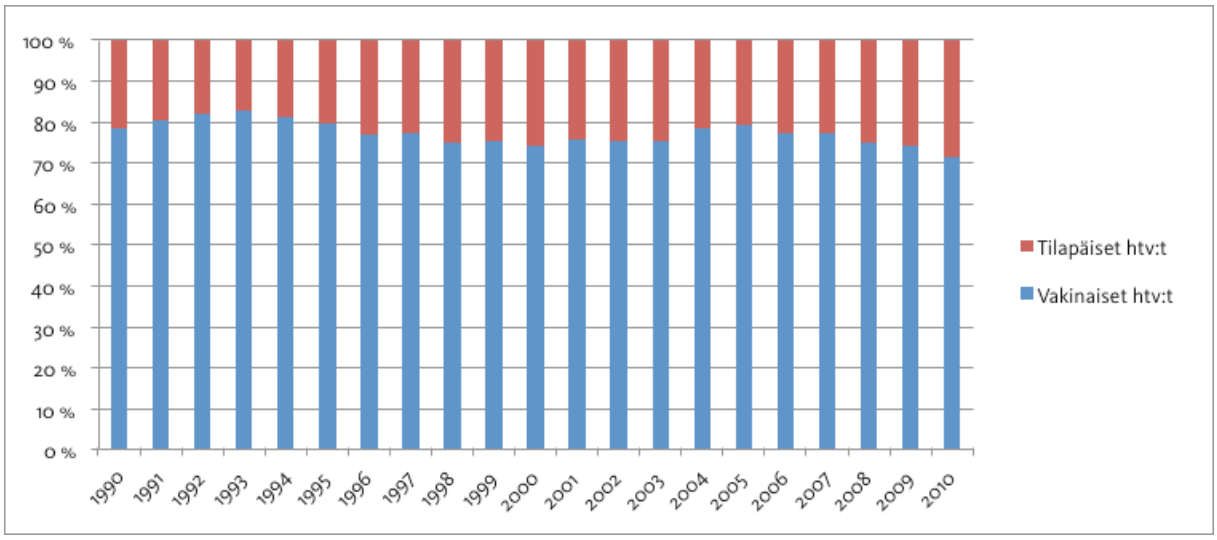

Ryhmä- ja pienteatterit sekä tanssiteatterit ovat suurempia tilapäisen työvoiman käyttäjiä. Kuviossa 50 nähdään ryhmä- ja pienteattereiden tilapäisen ja vakinaisen työvoiman suhde. Tilapäisten henkilötyövuosien osuus on kasvanut alkuvuosien 30–40 prosentista yli 50 prosenttiin kaikista henkilötyövuosista.

Kuvio 50. Tilapäisten ja vakinaisten henkilötyövuosien suhteellinen kehitys ryhmä- ja pienteattereissa.

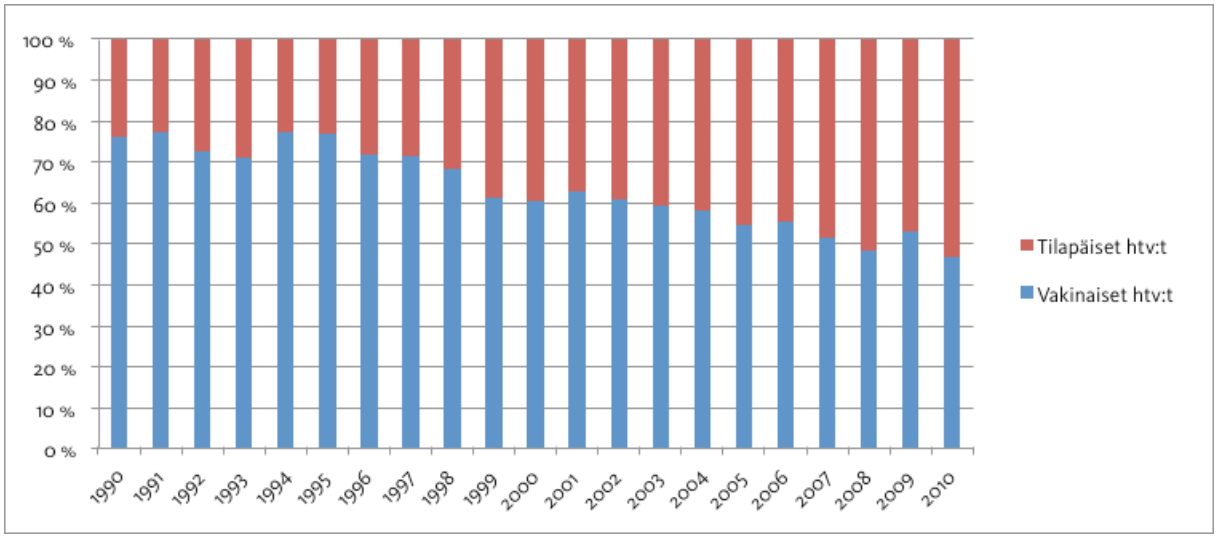

6.2 Työntekijöiden lukumäärä

Vaikka työntekijöiden absoluuttiset määrät eivät ole yksiselitteinen mittari, Teatteritilastot on kerännyt joka vuoden marraskuussa teattereiden työntekijöiden lukumäärät jaoteltuna taiteellista työtä tekeviin, teknistä työtä tekeviin, hallinnollista työtä tekeviin ja johtajiin. Kuvio 51 kertoo näiden lukumäärän kehityksestä.

Kuvio 51. Eri työtä tekevien henkilöiden lukumäärä teattereissa.

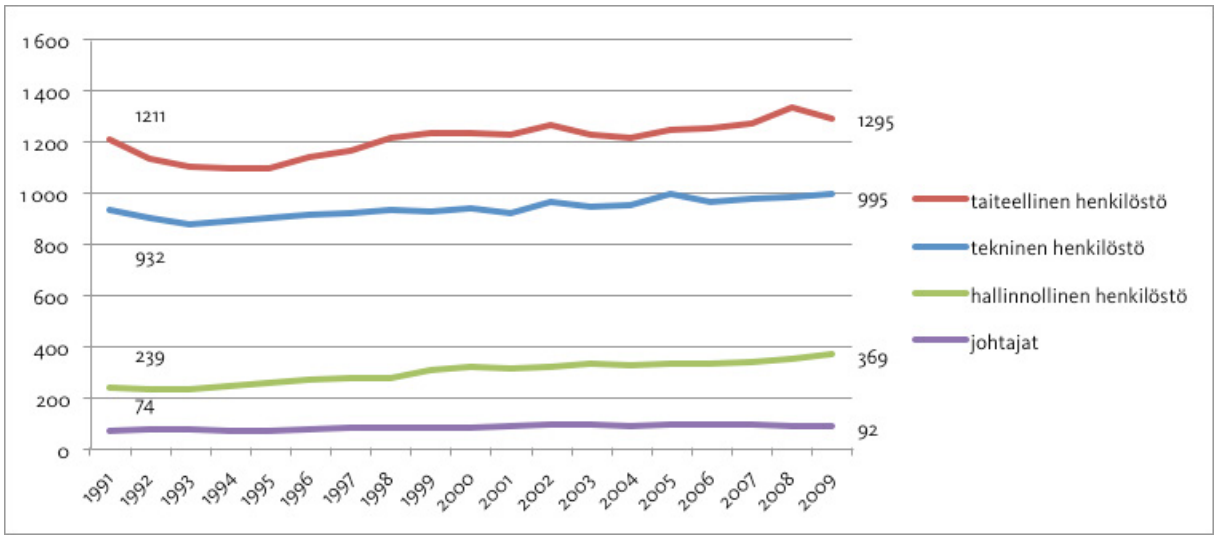

Kuviosta voidaan nähdä, että taiteellisen henkilökunnan määrä oli pitkään, 2000-luvun puoliväliin saakka suunnilleen vuoden 1991 tasolla, ja on vasta viime vuosina noussut. Suurin prosentuaalinen nousu, yli 50 %, on ollut hallinnollisessa henkilöstössä. Myös tekninen henkilöstö on lisääntynyt. Tämä voi osittain johtua siitä, että monissa pienissä teattereissa ja tanssiryhmissä on ollut lähtökohtaisesti pulaa vähäisten resurssien takia tekniikan henkilöstöstä ja esimerkiksi tuottajista ja tiedottajista. Rahoituksen lisääntyessä on pyritty ensimmäisenä paikkaamaan tätä vajetta. Kuviossa 52 esitetään kumuloituva henkilöstön lukumäärä. Henkilöstön määrä yhteensä on ollut alimmillaan vuonna 1993 alle 2300, ja noussut vuonna 2010 lähes 2800:aan.

Kuvio 52. Eri työtä tekevien henkilöiden lukumäärä teattereissa, kumuloituva.

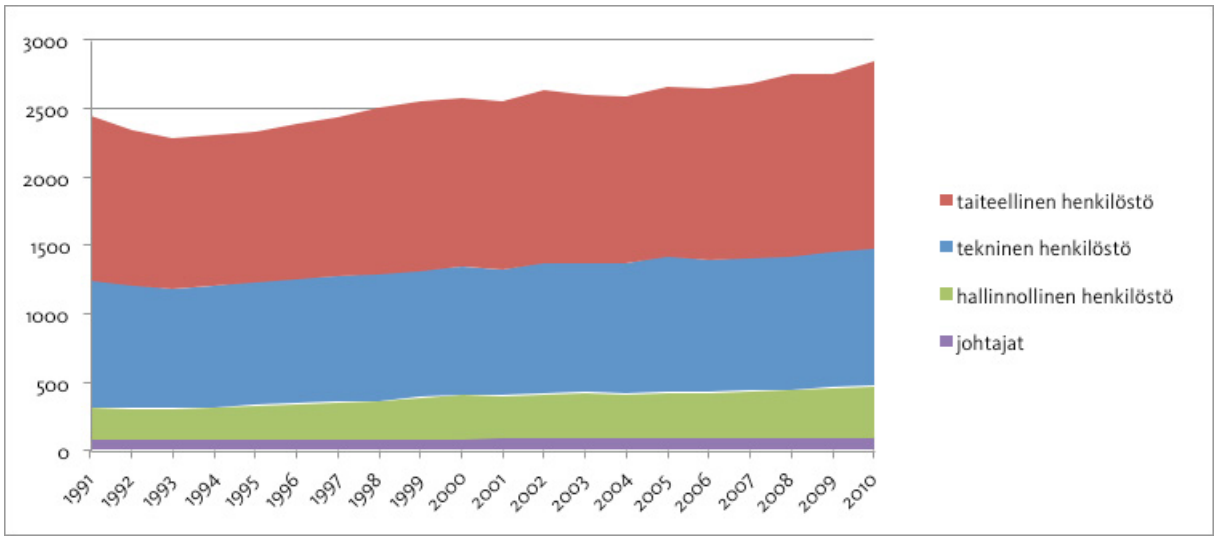

Cuporen kyselytutkimuksen mukaan puheteattereista hieman yli puolet ja kaikki tanssiteatterit arvioivat henkilötyövuosien määrän lisääntyvän tulevaisuudessa. Vakinaisen taiteellisen henkilökunnan määrän lisääntymiseen ei uskottu teattereissa, sen sijaan hieman vajaa puolet puheteattereista arvioi vierailevien kotimaisten näyttelijöiden määrän lisääntyvän. Yksikään suurista teattereista ei arvioinut hallinto- ja teknisen henkilökunnan lisääntyvän tulevaisuudessa, mutta tällaiset arviot olivat yleisempiä keskisuurissa ja pienissä teattereissa. (Kanerva ja Ruusuvirta 2006, 12) Tämä saattaa kertoa pienten teattereiden yhä jatkuvasta tukihenkilökunnan vajauksesta.

6.3 Yhteenvetoa henkilöstöstä

Teattereissa vakinaisen henkilöstön laskennallisia henkilötyövuosia oli 1893 kappaletta vuonna 1992 ja 1902 kappaletta vuonna 2010. Vakinaisen henkilöstön henkilötyövuodet ovat lisääntyneet vajaassa kahdessakymmenessä vuodessa 9 kappaletta, noin 0,5 %. Sen sijaan tilapäisen henkilöstön laskennalliset henkilötyövuodet ovat lisääntyneet 563:sta 947:ään, noin 40 %. Vakinaisia työntekijöitä on suhteellisesti eniten keskisuurissa teattereissa ja vähiten ryhmä- ja pienteattereissa ja tanssiteattereissa. Henkilöstöryhmistä suhteellisesti eniten teattereissa on lisääntynyt hallintohenkilöstö.

7 Toimintatilastot

Teatteritilastot tilastoi toiminnan osalta erilaisia esitysmäärien, katsojamäärien, tilojen, käyttöasteiden ja sisältöjen tunnuslukuja. Tässä luvussa käydään läpi muutamia kirjoittajan valitsemia tilastoja toiminnasta.

7.1 Tavoitteita teattereiden toiminnalle

Niille kunnille, joiden alueella oli valtionosuusteatteri, tehtiin Cuporen vuoden 2006 tutkimuksessa useita eri teemoja käsittelevä kysely. Ammatillisen, kiinteän teatteritoiminnan ylläpitämistä pidettiin vastauksissa keskeisenä teattereiden rahoitukseen liittyvänä periaatteena. Yleisimpiä perusteita sille, miksi teattereita rahoitetaan kunnissa, olivat kiinteän ammattiteatterin kautta ammatillisen näyttämötaiteen edistäminen, teatterin ja teatteripalveluiden tarjonta ja saatavuus, teatterin harrastamisen mahdollistaminen etenkin lasten ja nuorten ikäryhmissä, taidekasvatus yleisemminkin sekä teatterin vetovoima- ja imagohyödyt. Yksityisten teattereiden kanssa kunnat käyttivät erilaisia sopimus- ja palvelutuotannon malleja, esimerkiksi tilaaja-tuottaja- tai palvelusopimuksia, joissa määritellään maksettavat avustukset ja niitä vastaan tuotettavat palvelut. Ylläpitäjäyhteisöjen toimintaa myös arvioitiin esimerkiksi valtuustokausittain. Vastausten mukaan teatteritoiminta oli kunnille tärkeä palvelu, joka haluttiin säilyttää. (Kanerva ja Ruusuvirta 2006, 86–87)

Konkreettiset tavoitteet, joita kunnat asettivat valtionosuutta saaville teattereille, liittyivät ensisijassa vakituiseen esitystoimintaan, katsoja-/yleisömääriin sekä ensi-iltojen tai näytäntöjen lukumääriin; vajaassa puolessa kaikista vastanneista kunnista asetettiin ainakin joitain mainituista tavoitteista. Erityisesti nämä toiminnalliset tunnusluvut olivat käytössä täyskunnallisten teattereiden kohdalla. Muita seurattavia tunnuslukuja olivat euromääräinen myyntitavoite sekä siten omavastuuosuuden ja pääsylipputulojen kautta yleinen talouden tasapaino. Muutamassa kunnassa omavastuuosuuden suuruus eli pääsylipputulojen osuus käyttömenojen kattamisessa (pääsylipputuloilla tulee esimerkiksi kattaa kolmasosa käyttömenoista) oli määritelty yksityiskohtaisesti. (Mt., 88–89)

Teatterin ohjelmistoon ei puututtu muuten kuin välillisesti juuri katsojatavoitteen ja rahoituksen omavastuuosuuden kautta. Monipuolinen, kiinnostava ja taiteellisesti korkeatasoinen ohjelmisto oli kuitenkin kuntien tavoitelistalla myös sellaisenaan. Suurimmissa kaupungeissa teattereiden tarjontaa oli kohdistettu eri kohderyhmille, ja esimerkiksi lasten ja nuorten huomioimista ohjelmistossa odotettiin. Kaksikielisissä kunnissa esityksiä odotettiin molemmilla kotimaisilla kielillä. Yksityisten teattereiden osalta tavoitteet määriteltiin tavallisesti kaupungin ja teatterin välillä vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Jos käytössä oli tilaaja-tuottaja- tai palvelusopimusmalli, palvelukuvauksessa määriteltiin tarkasti odotetut panokset, mittarit sekä hinta, jolla palvelu tuotetaan. Kaupungin nimeämät edustajat olivat mukana päättämässä yksityisten teattereiden toiminnasta ja linjauksista myös esim. yhdistyspohjaisten teattereiden johtokunnissa. (Mt., 89)

Kunnan strategioissa kulttuurin merkitys näyttäytyi yhdenmukaisena eri kaupungeissa niiden koosta ja sijainnista huolimatta: kulttuuri oli kaupungeille ensisijaisesti vetovoima- ja hyvinvointitekijä. Kulttuuriin liitettiin mm. kaupunkien innovatiivisuus, elinvoimaisuus, luovus, osaaminen, palvelut, vetovoima ja kansainvälisyys. Kulttuurin keskeisimpinä strategisina ulottuvuuksina näyttäytyivät kulttuurin ja laadukkaiden kulttuuripalveluiden luoma vetovoima matkailulle ja elinkeinoelämälle (matkailijoina ja uusina asukkaina, yritysten sijaintipäätöksinä), asukkaiden, erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi sekä elinympäristön viihtyvyys. Ammattiteattereita koskevat strategiset suuntaviivat liittyivät toiminnan turvaamiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen. Ammattiteatterikentän strategista merkitystä koskevissa näkemyksissä korostettiin ensisijassa kaupunginteatterin merkitystä osana kaupunkikulttuuria, kuntalaisten identiteetin vahvistajana, vetovoimaisuus- ja imagotekijänä sekä keskeisenä kulttuuripalveluna. Erityisen positiivisesti VOS-teattereiden merkitystä arvioitiin suhteessa alueen elinvoimaisuuteen, näkyvyyteen ja imagoon sekä matkailuun. VOS-teatterit kulttuuripalveluina vaikuttivat vastaajien mielestä merkittävästi myös asukkaiden hyvinvointiin. (Mt., 97–102)

Teattereille samassa yhteydessä tehdyn kyselyn mukaan suurin osa niistä koki nauttivansa kunnan asukkaiden arvostusta, mutta kunnallisessa päätöksenteossa ne näkivät roolinsa heikkona. Teatterit kokivat saavansa päättäjien tukea etenkin sille, että ne tuottavat kuntaan palveluita. Monipuolinen, laadukas ja/tai kunnianhimoinen ohjelmisto nähtiin myös perusteena tuelle. Teatterit kokivat, että päättäjiin tehoava peruste on budjetissa pysyminen tai perustoimintojen säilyttäminen. Lapset ja nuoret mainittiin muutamassa vastauksessa tuen perusteena, samoin matkailu ja siitä koituvat tulot. Teatteritaiteen edistäminen ja kehittäminen, imago ja arvostus sekä yhteisöllisyys mainittiin myös muutaman kerran. Kolme teatteria ei kokenut saavansa päättäjien tukea millään perusteilla. (Mt., 18)

Täyskunnallisilla mutta myös osalla yksityisistä teattereista oli kunnan asettamia tavoitteita tai velvoitteita. Tällaisina tavoitteina tai velvoitteina mainittiin mm. esitysten määrä, katsojien määrä, lapsikatsojien määrä ja oman varainhankinnan osuus budjetista. Täyskunnallisista teattereista lähes puolet (45 %) arvioi, että rahoittajien asettamien velvoitteiden määrä / merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Yksityisistä teattereista näin vastasi vain 13 %. Hieman yli puolet (55 %) kaikista teattereista arvioi talouden vaatimusten merkityksen ohjelmistosuunnittelussa kasvavan. Täyskunnallisista teattereista 82 % ja yksityisistä 54 % arvioi paineiden kustannusten leikkauksiin kasvavan tulevaisuudessa. Etenkin suurissa ja keskisuurissa teattereissa arvioitiin talouden vaatimusten ja paineiden kustannusten leikkauksiin kasvavan. Sen sijaan pienissä ja ryhmäteattereissa arvioitiin niiden säilyvän ennallaan. Taiteellisen itsenäisyyden ja päätösvallan suurin osa teattereista arvioi säilyvän ennallaan. (Mt., 19–20)

7.2 Tilastotietoja toiminnasta

Omien esitysten vuosittaiset esityskerrat kertovat paljon teattereiden toiminta-aktiivisuudesta ja resursseista tuottaa esityksiä. Toisaalta ne ovat huonosti vertailtavia lukuja, sillä ne eivät ota huomioon esitysten luonnetta, esityspaikkaa, sinne mahtuvien katsojien määrää ja vastaavia seikkoja. Kuviossa 53 on esitetty teattereiden koon mukaan niiden omien esitysten esityskerrat.

Kuvio 53. Omien esitysten esityskertojen määrä erikokoisissa teattereissa.

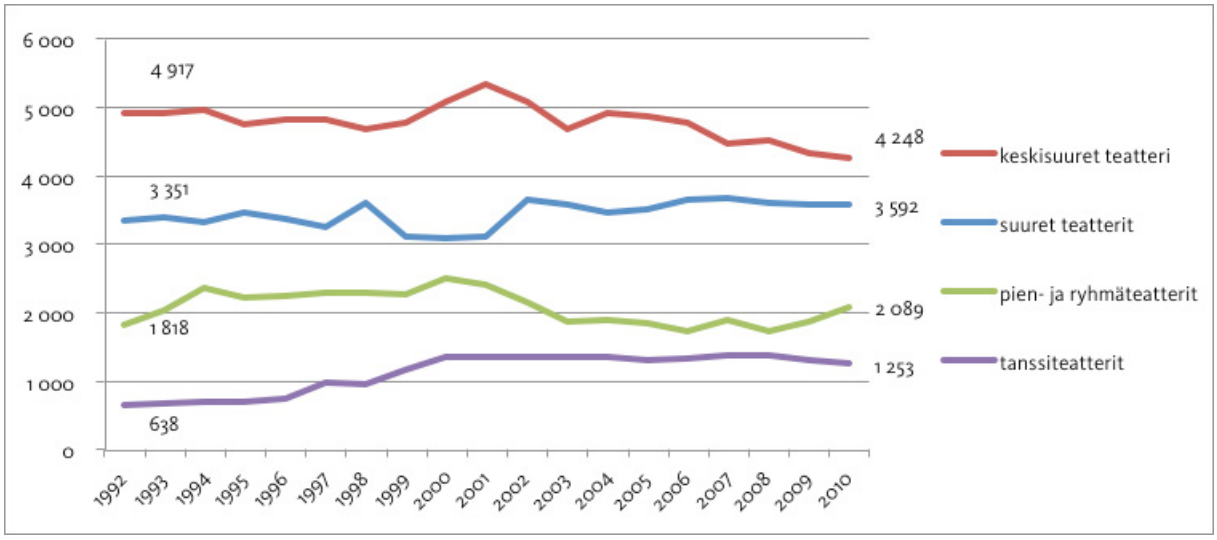

Taulukosta voidaan nähdä, että keskisuuret teatterit, joita on myös lukumääräisesti eniten, tuottavat eniten esityskertoja. Toisaalta on nähtävissä, että esitysten lukumäärä ei vaihtele kovin johdonmukaisesti eikä ainakaan erikokoisissa teattereissa keskenään samalla tavalla. Näin ollen esimerkiksi lamalla tai valtionosuuden kasvulla ei ole ollut yksiselitteistä vaikutusta teattereiden esitysten lukumääriin. Osa vaihtelusta selittyy uusien teattereiden tulolla valtionosuuden piiriin (erityisesti tanssiteatterit 1990-luvun lopulla) tai niiden poistumisella.

Kuviosta 54 näkyy esityskertojen yhteismäärä ja sen lisäksi Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla toimivien teattereiden tekemien esityskertojen osuus, joka on noin kolmannes kaikista VOS-teattereiden esityskerroista. Osa pääkaupunkiseudulla toimivista VOS-teattereista toki toimii kiertueperiaatteella, ja näin ollen esitykset tapahtuvat muuallakin kuin näissä kaupungeissa. Kokonaisuudessaan kuvio kertoo, että VOS-teattereiden omien esitysten esityskertojen määrä on jotakuinkin samalla tasolla kuin 1990-luvun puolivälissä.

Kuvio 54. Omien esitysten esityskertojen määrä, kumuloituva.

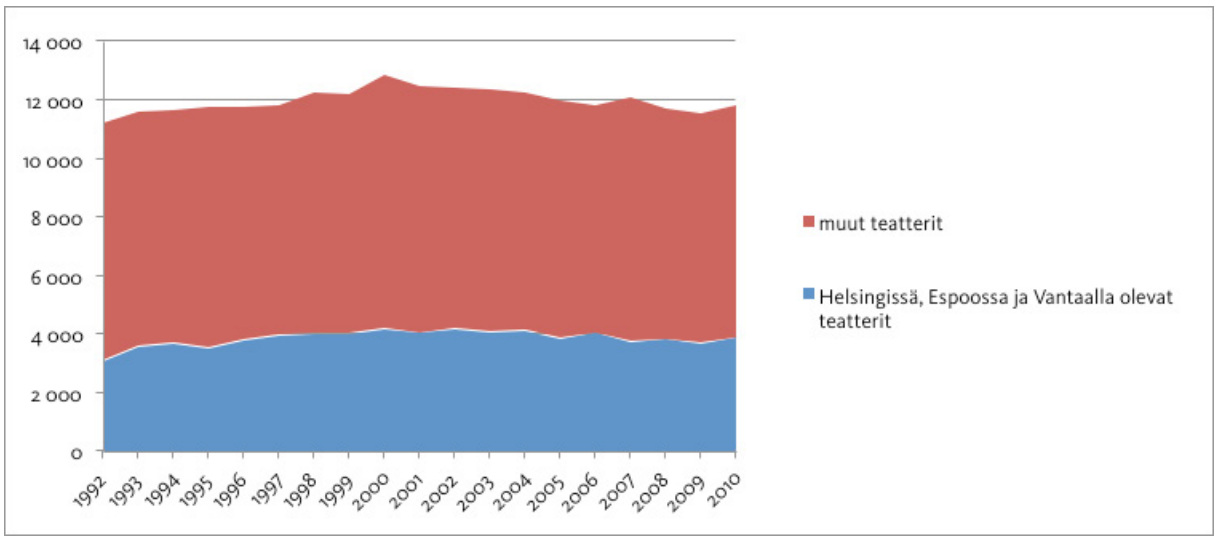

7.3 Tilastotietoja katsojamääristä

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen mukaan kulttuuritilaisuudet tavoittavat yleisöä yhä laaja-alaisemmin. Ajankäyttötutkimuksessa teattereita ei ole rajoitettu vain VOS-teattereihin, joten lukumäärät kertovat eri ikäryhmien yleisestä aktiivisuudesta teatterissa käynnissä. Tilasto osoittaa, että viimeisen 10 vuoden kuluessa teatterissa käynti on lisääntynyt, mutta on silti vähäisempää kuin vuonna 1981. Erityisesti alle 44-vuotiaiden käynti teatterissa on vähentynyt paljon 80-luvun vertailuvuodesta. Ainoastaan yli 65-vuotiaat ovat lisänneet teatterissa käyntiään tasaisesti vuodesta 1981 lähtien. Tilastokeskuksen aikasarjassa melko suuri pudotus tapahtui vuosien 1981 ja 1991 välillä, ja siitä seuraavissa vuosien 1999 ja 2009 tutkimuksissa teatterissa käynti on siis tasaisesti lisääntynyt. Viimeisimmässä julkistuksessa 43 prosenttia väestöstä oli käynyt teatterissa viimeisen 12 kuukauden aikana. (Suomen virallinen tilasto, ajankäyttötutkimus)

Suomen Teatterit ry on teettänyt Suomen taloustutkimuksella säännöllisesti kyselyn teatterissa käymisestä. Viimeisin selvitys on vuodelta 2007, ja siinä haastateltiin noin 1000 henkilöä. Käyntikertoja tutkittiin yhteensä teatterin, oopperan ja baletin osalta, joten tuloksia ei voi suoraan verrata Tilastokeskuksen teatterikäyntitilastoon. Myös tässä tutkimuksessa teattereista mukana ovat muutkin teatterit kuin pelkästään valtionosuutta saavat. Tutkimuksen mukaan yli puolet alle 15-vuotiaista oli käynyt viimeisen vuoden aikana lastenteatterissa. Verrattuna edelliseen Tilastokeskuksen tulokseen luku on positiivinen, ja kenties voi olla yhteydessä 2000-luvun loppupuolen valtion panostukseen lastenkulttuuriin. Kaikista vastanneista vajaa puolet oli käynyt edellisen vuoden aikana teatterissa, baletissa tai oopperassa vähintään kerran. Tämä luku vaikuttaa käyvän yhteen Tilastokeskuksen tutkimuksen kanssa. Vuodesta 1995 lähtien prosentuaaliset luvut teatterissa kävijöistä eivät ole merkittävästi muuttuneet. (Suomalaisten teatterissa käynti 2007, http://www.teatteriliitto.fi/tutkimukset.htm, luettu 20.1.2012)

Suomen Teatterit ry:n tutkimus näyttää sen, että 15–24 –vuotiaista yhä harvempi käy teatterissa, oopperassa tai baletissa. Vuosina 1995, 1998, 2001 ja 2004 vähintään kerran vuodessa kävijöiden osuus oli noin 40 prosenttia, kunnes vuoden 2007 tutkimuksessa se putosi alle 30 prosenttiin. Tässä ikäryhmässä näkyvät epäilemättä eniten uusien ajanviettotapojen, internetin ja sosiaalisen median vaikutus. Muissa ikäryhmissä tutkimustulokset ovat tasaisia, ja ikäryhmässä 45–64 vuotta kävijöiden osuus kasvoi myös vuonna 2007. (Mt.)

Laura Mäkelä käy läpi tutkimuksessaan joidenkin esimerkkiteattereiden käsityksiä siitä, kuinka laajalta alueelta heidän katsojansa tulevat. Vuonna 1996 Helsingin kaupunginteatteri arvioi, että sen katsojista kolmannes on Helsingistä, kolmannes muualta Uudeltamaalta ja kolmannes Uudenmaan ulkopuolelta. Tampereen Työväen Teatteriin tulee noin puolet katsojista Tampereelta ja toinen puoli noin tunnin matkan päästä tai Pori-Seinäjoki-Jyväskylä-Lahti-Turku-Helsinki –alueelta. Lahden kaupunginteatterin katsojista yli kolmannes on lahtelaisia, muualta Hämeestä tulee alle kolmannes ja Uudeltamaalta noin viidennes katsojista. Kotkassa noin puolet katsojista tulee omasta kaupungista ja puolet Mikkeli-Lahti-pääkaupunkiseutu-linjalta. Riihimäen teatterin katsojista tulee noin puolet Riihimäen talousalueelta, viidennes pääkaupunkiseudulta, viidennes Hämeenlinnasta ja Lahdesta. (Mäkelä 1997, 31–32)

Kuviossa 55 nähdään teattereiden myydyt liput myös vuosilta 1991–2010. Alkuvuosilta 1991 ja 1992 on otettu mukaan samat teatterit, kuin jotka saivat vuonna 1993 valtionosuutta. Mukana ovat omiin esityksiin myydyt liput, ei vierailuesityksiin myytyjä lippuja eikä ilmaislippuja.

Kuvio 55. Teattereiden omiin esityksiin myydyt liput.

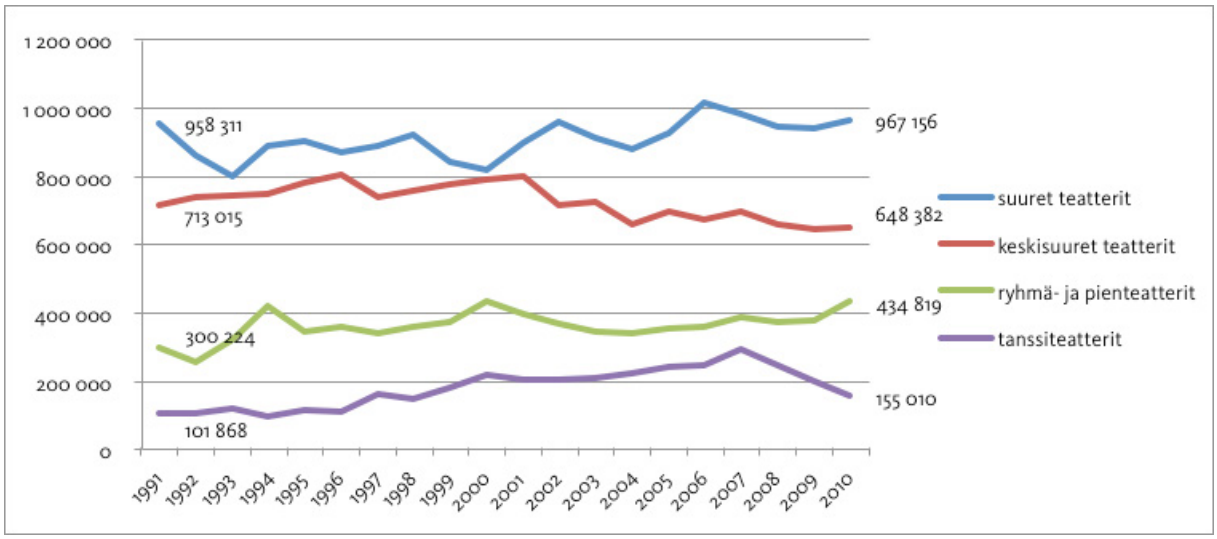

Yllä olevasta kuviosta voidaan nähdä, että varsinkin suurten teattereiden myytyjen lippujen määrä itse asiassa tippui 1990-luvun alussa. Sen sijaan ryhmä- ja pienteattereiden lipunmyynti kasvoi vuosina 1993–1994. Tanssiteattereiden myytyjen lippujen määrät alkavat kasvaa vasta 1990-luvun loppupuolella. Teatterin tiedotuskeskuksen (www.tinfo.fi) tilastosivulla on nähtävissä taulukko teattereiden myydyistä lipuista vuodesta 1951 lähtien. Siitä voidaan nähdä, että suurten ja keskisuurten teattereiden myytyjen lippujen määrät olivat pysytelleet yhteensä yli kahden miljoonan lipun vuosittaisissa lukemissa jo vuodesta 1972 lähtien, ja vasta 1992 putosivat taas alle sen. Kuvio osoittaa myös, että ryhmät ja pienteatterit paransivat lipunmyyntiään heti 1990-luvun alkupuolella.

Voidaan myös ajatella, että samalla paikkakunnalla sijaitsevat teatterit osin kilpailevat samoista katsojista. Tällöin, yleisön ostovoiman ollessa rajoitettu, myytyjen lippujen piikki yhdessä teatterissa saattaa aiheuttaa yleisökadon muissa.

Kuvio 56. Teattereiden omiin esityksiin myydyt liput, kumuloituva.

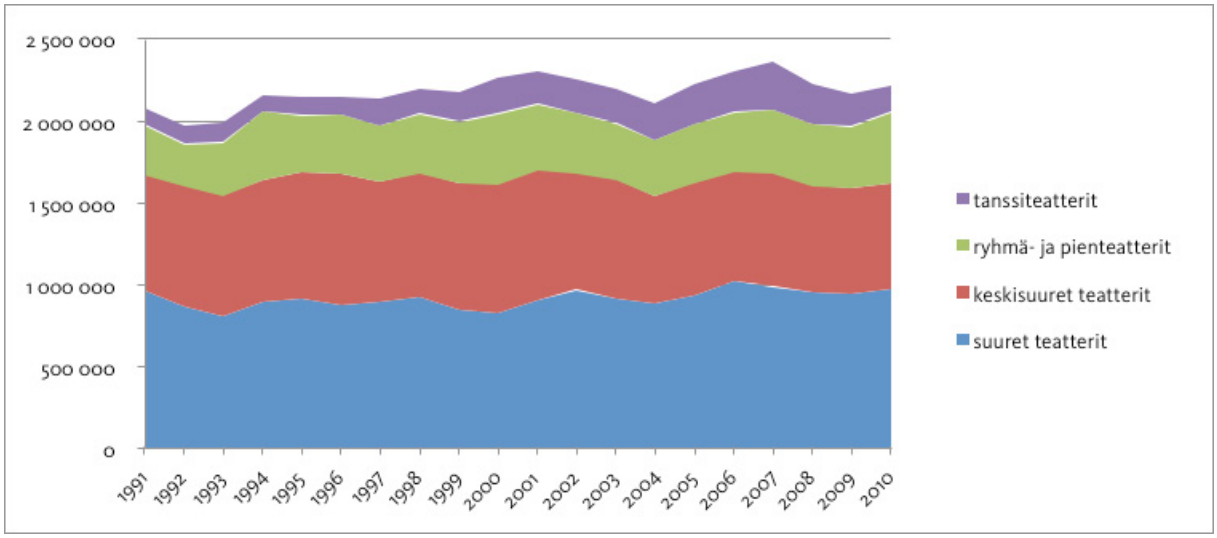

Kuviossa 56 VOS-teattereiden yhteensä myymien lippujen määrä oli huipussaan vuonna 2007, ja on sen jälkeen laskenut. Tanssiteattereilla on myytyjen lippujen osalta suhteessa suurin pudotus. Vuonna 2007 niillä oli 290 000 myytyä lippua, vuonna 2009 myytyjä lippuja oli 198 000. Kahdessa vuodessa myytyjen lippujen määrä laski siis kolmanneksella. Ryhmien ja pienteattereiden myytyjen lippujen määrät taas ovat kolme viimeistä vuotta olleet hyvinkin tasaiset.

Teatteritilastojen myytyihin lippuihin tilastoidaan sekä myydyt liput että tilausnäytäntöliput. Sen sijaan vapaalippuja ja ilmaisten näytösten katsojia ei tilastoida. Ilmaislippujen määrä katsojien koko määrästä on monilla teattereilla noin 10 %, tanssiteattereilla saattaa olla jopa huomattavasti enemmän ilmaiskatsojia kuin myytyjä lippuja. Tästä syystä myytyjen lippujen määrän muutoksesta ei välttämättä voida arvioida kokonaiskatsojamäärässä tapahtunutta muutosta, vaan kysymys voi olla esimerkiksi toimintatapojen muutoksesta ja panosten ohjaamisesta yleisötyöhön ja markkinointiin.

7.4 Yhteenvetoa toiminnasta

Omien esityskertojen määrä on tarkastelukautena vähentynyt keskisuurissa teattereissa ja lisääntynyt tanssiteattereissa. Suurissa teattereissa sekä pien- ja ryhmäteattereissa omien esityskertojen määrä on vaihdellut tarkastelukautena sekä ylös- että alaspäin. Kokonaisuudessaan VOS-teattereiden omien esitysten esityskertojen määrä on jotakuinkin samalla tasolla kuin 1990-luvun puolivälissä. Teatterin vetovoimaa elokuvien, internetin ja sosiaalisen median aikakaudella on toisinaan epäilty, mutta VOS-teattereissa myytiin lippuja enemmän 2000-luvun lopussa kuin 1990-luvun alussa. Suhteellisesti eniten myytyjen lippujen määrä nousi pien- ja ryhmäteattereissa sekä tanssiteattereissa 2000-luvun puoleenväliin saakka.

8 Yhteenvetoa ja pohdintaa

Työpaperin tehtävänä oli tarkastella, millä lailla valtionosuutta saavien teattereiden tulot, menot ja toiminnan avainluvut ovat kehittyneet vuosina 1992–2010. Tarkasteluajanjakso valittiin siksi, että vuonna 1993 astui voimaan teatteri- ja orkesterilaki, jonka perusteella teattereille ryhdyttiin myöntämään valtionosuutta. Vuosina 2008–2010 taas toteutettiin uudistus, jossa valtionosuuden perustana olevaa henkilötyövuoden hintaa korjattiin nykyistä kustannustasoa vastaavaksi. Tämä uudistus toi teattereille merkittävän korotuksen valtion tukeen, samoin kuin lain voimaan tulo vuonna 1993. Vuosi 1992 on mukana vertailukohtana teatteri- ja orkesterilakia edeltävästä ajasta. Aineistona käytettiin teatteritilastoista saatuja pitkän aikavälin tilastotietoja.

Teatteri- ja orkesterilain tullessa voimaan sen piiriin otettiin kaupunginteattereita, joista useat olivat toimineet jo vuosikymmenien ajan, sekä ryhmä-, tanssi- ja nukketeattereita, joiden toiminta oli vakiintunutta ja ammattimaista ja jotka täten toteuttivat lain vaatimukset. Kaikkia valtionosuutta saavia teattereita rahoittavat myös niiden kotikunnat. Valtionosuuden piirissä oleminen on pysyvä tila, joka tuottaa teattereille mahdollisuuden pitkäjänteiseen suunnitteluun. Toisaalta valtionosuuksia on tarkastelukaudella myös leikattu sekä henkilötyövuosien määrän että niiden vahvistetun hinnan suhteen.

Osa valtionosuutta saavista teattereista sijaitsee melko pienissä kaupungeissa, ja ottaen huomioon 1990-luvun alun ja 2000-luvun lopun kuntatalouden ja yleisen talouskehityksen vaikeudet, valtionosuuden piirissä oleminen on luultavasti pelastanut useita teattereita supistuksilta tai lopetukselta ja kokonaisuutena katsoen teattereissa työllistettyjen henkilöiden määrä ei ole vähentynyt. Sen piiriin pääseminen on myös yksi mittari toiminnan ja taiteellisen työn laadusta. Valtionosuuden piirissä toimiminen takaa ainakin jonkinlaisen jatkuvuuden sekä valtion että kunnan rahoitusosuuden osalta.

Teattereissa valtionosuus ja –avustus on kattanut tuloista keskimäärin noin 30 % vuodesta 1993 lähtien, ja osuus nousi viimeisimmän valtionosuusuudistuksen myötä noin 40 %:iin. Tästä poikkeuksena ovat tanssiteatterit, joissa valtionosuus ja –avustus on kattanut lähes koko tarkastelukauden ajan keskimäärin 50 % tuloista, vuonna 2010 noin 60 %.

Aikaisemmissa tutkimuksissa havaittu kunnan rahoituksen suhteellisen osuuden pieneneminen valtion rahoituksen kasvun myötä näkyy myös näissä tilastoissa. Teatteri- ja orkesterilain voimaantulo vuonna 1993 vaikutti dramaattisimmin alle 40 000 asukkaan kuntien ylläpitämissä teattereissa, joissa kunnan rahoitus vähennettynä kiinteistömenoilla oli vuonna 1992 keskimäärin lähes 70 % teattereiden tuloista, ja vuonna 1993 alle 40 %. Kunnan rahoituksen suhteellinen osuus tuloista väheni vuosina 2008–2010 valtionosuuden noustessa.

Kunnan rahoituksen osuus kaikista tuloista on pienentynyt tarkastelukauden lopulla keskimäärin noin 25 %:iin, kun käytetään kunnan rahoituksesta lukua, josta on vähennetty kiinteistömenot. Teatterin suuruudesta, sijainnista ja kenties organisaatiomuodosta on riippunut paljon se, pystyykö teatteri kompensoimaan lipputuloilla, muilla omilla tuloilla ja muilla avustuksilla laskevaa kunnan rahoitusta. Lipunmyynnin tulojen kasvattaminen on myös yleisöpohjasta ja ohjelmistosta riippuva kysymys.

Tanssiteattereissa ja pien- ja ryhmäteattereissa, jotka ovat kaikki yksityisiä, kunnan rahoitusosuus vaihtelee tarkastelukaudella keskimäärin 10 % ja 20 % välillä. Myös henkilötyövuosiltaan suurissa teattereissa (yli 70 htv:ta) kunnan rahoitusosuus jää keskimäärin noin 20 %:iin. Kunnan rahoituksen osuus on suurin kunnallisissa laitoksissa, tarkastelukauden joinakin vuosina keskimäärin noin 50 %. Kun käytetään kunnan rahoituksesta lukua, josta ei ole vähennetty kiinteistömenoja, kunnallisissa teattereissa tarkastelukaudella kunnan rahoituksen osuus on suurimman osan tarkastelukautta lähempänä 60 %:a.

Orkesteri- ja museotilastojen kanssa vertailtavuuden kannalta on hyvä todeta myös teattereiden tulorakenne silloin, kun kunnan rahoituksesta ei ole vähennetty kiinteistömenoja. Tällöin kunnan rahoitusosuus on tarkastelukaudella noin välillä 40–50 %, valtionosuus ja –avustus vajaa 30 % ja oma rahoitusosuus noin 20-30 % tuloista.

Omien tulojen kasvattaminen on ollut yksi tärkeä kehitystavoite teattereiden ylläpitäjillä ja julkisilla rahoittajilla – toki myös teatteriorganisaatioilla itsellään. Omien tulojen osuudet ovatkin pääosin nousseet tarkastelukaudella, mutta niiden osuus vaihtelee kuitenkin merkittävästi erityyppisissä teattereissa. Omien tulojen osuus on suurimmillaan pien- ja ryhmäteattereissa keskimäärin yli 50 % tuloista 2000-luvun loppupuolella, sekä Helsingissä sijaitsevissa VOS-teattereissa. Kunnallisissa teattereissa omien tulojen osuus jää keskimäärin noin 25 %:iin, kun vertailuryhmässä ei-kunnallisissa suurissa ja keskisuurissa teattereissa omien tulojen osuus on lähes koko tarkastelukauden keskimäärin 30–40 %.

Rahasummia tarkasteltaessa vuoden 2010 rahan arvoon indeksoituna teattereiden yhteenlasketut tulot laskivat vuoden 1992 jälkeen, ja pääsivät vuoden 1992 tasolle vasta 1990-luvun lopulla. Kunnan rahoitus teattereille on laskenut vuodesta 1993 vuoteen 2010 noin 15 %, mutta kunta oli silti vuonna 2010 teattereiden suurin rahoittaja, kun käytetään rahoituksesta lukua josta ei ole vähennetty kiinteistökuluja. Ainoastaan ryhmä- ja pienteattereiden luokassa kunnan rahoitus on vuonna 2010 suurin piirtein vuoden 1992 tasolla, vaikka sekin on parhaista vuosista laskenut.

Valtionosuus ja –avustus ovat nousseet vuoden 2010 rahan arvossa vuodesta 1993 vuoteen 2010 noin 40 % ja omat tulot noin 66 %. Kaikki tulot yhteensä ovat nousseet teattereissa yhteensä tarkastelukautena vajaasta 120 milj. eurosta reiluun 140 milj. euroon, noin 20 %. Pien- ja ryhmäteattereissa tulot ovat nousseet tarkastelukautena 160 %, tosin myös niiden määrä valtionosuuden piirissä on noussut.

Esimerkit Imatran, Joensuun ja Jyväskylän teattereista kertovat pienimuotoisesti kolme melko erilaista tarinaa. Teatteri Imatran tulorakenteessa on nähtävillä oman rahoituksen osuuden voimakas nousu. Kunnan rahoitus teatterille ei vaihtele merkittävästi yksityistämisen ja kunnallistamisen mukana. Kiinteistömenojen osuus menoista on pienentynyt myös kunnallisen toiminnan aikana. Imatralla muutos omistuspohjassa näkyy melko yksiselitteisesti vain siinä, että henkilöstömenojen osuus kaikista menoista pieneni merkittävästi, kun teatteri yksityistettiin. Joensuun kaupunginteatterin tulorakenteeseen yksityistäminen vuonna 1996 ei tuonut merkittävää muutosta. Kiinteistökulujen osuus kuluista pieneni yksityistämisen jälkeen, mutta nousi jälleen 2000-luvun lopulla suunnilleen yhtä suureksi kuin kunnallisena teatterina toimimisen aikana. Jyväskylän kaupunginteatterin kunnallistaminen vuonna 2001 aiheutti kunnan rahoituksen osuuden kasvun. Jyväskylän kaupunginteatterissa kiinteistökulut ovat merkittävästi suuremmat kuin kahdessa muussa esimerkkiteatterissa, mutta nekin ovat keskimäärin hieman pienempi osa kulurakennetta kunnallisena toimimisen aikana kuin yksityisenä toimimisen aikana.

Tilastojen mukaan täyskunnalliset teatterit eivät ole taloudellisesti edullisin ratkaisu ylläpitäjäkunnalle. Kunnallisilla teattereilla lipputulot yleisesti näyttävät olevan vähemmän merkityksellinen tulonlähde kuin ei-kunnallisilla teattereilla. Lisäksi niiden mahdollisuudet saada muita avustuksia ovat pienemmät kuin yhdistysmuotoisilla toimijoilla. Näiden teattereiden ainoa mahdollisuus vastata pienenevään rahoitukseen on saattanut olla kulujen vähentäminen. Kuitenkin Imatran, Joensuun ja Jyväskylän teattereiden esimerkkitarkastelut antavat monivivahteisemman kuvan. Näissä teattereissa kunnallisena toimiminen ei ole välttämättä merkinnyt kiinteistömenojen kasvua tai omien tulojen suhteellista pienenemistä, vaikka keskiarvojen mukaan kunnallisissa teattereissa näin tilanne onkin.

Työpaperissa tuloista käytetään pääosin rakennetta, jossa ei oteta huomioon muita avustuksia, sillä nämä vaihtelevat vuosittain ja teattereittain erittäin runsaasti. Edellä mainitut prosenttiosuudet koskevat siis tuloja, jotka saadaan kun lasketaan yhteen valtionosuus ja –avustus, kunnan rahoitus ja omat tulot. Ruotsinkielisillä teattereilla ja pienistä teattereista erityisesti tanssiteattereilla muut avustukset ovat kuitenkin melko pysyvä osa tulo-

rakennetta. Ruotsinkielisillä teattereilla muiden avustusten suhteellinen osuus tuloista on kasvanut koko ajan, ja on tällä hetkellä keskimäärin yli 10 % tuloista. Tanssiteattereilla muiden avustusten suhteellinen osuus tuloista on ollut 2000-luvulla jopa lähempänä 20 %:a.

Teattereiden menorakenne kokonaisuutena on tarkastelukautena pysynyt melko samanlaisena. Henkilöstömenot ovat keskimäärin noin 60–70 % teattereiden menoista, kiinteistömenot ja muut menot kumpikin keskimäärin vajaa 20 %. Pien- ja ryhmäteattereissa kiinteistömenot ovat suhteessa pienemmät, noin 10 %, ja toimintamenot taas tämän verran suuremmat. Kunnallisten teattereiden kiinteistömenot ovat keskimäärin noin 20 %, mikä on noin kaksinkertainen osuus verrattuna ei-kunnallisiin suuriin ja keskisuuriin teattereihin.

Perinteisten kaupunginteattereiden ja muiden suurten teattereiden toiminnan yksi tukipilareista on tila, jossa ne toimivat, kun taas osa pienemmistä VOS-ryhmistä toimii täysipainoisesti ilman omaa esiintymistilaa. Näin ollen suurimmat erot teattereiden menorakenteessa syntyvät kiinteistömenojen eroista. Tilastojen pohjalta näyttää siltä, että mitä vähemmän kiinteistömenoja teatterilla on, sitä enemmän se pystyy panostamaan toimintamenoihin. Voi myös olla, että näissä tilastoissa pienten teattereiden toimintamenoihin sisältyy joitain kulueriä, jotka tilastoidaan kiinteistömenoja niillä, joilla on pysyvä esitystila käytössään.

Teattereiden menoja tarkasteltaessa huomiota kiinnittää se, että vuoden 2010 rahan arvoon muunnettuna henkilöstömenojen, kiinteistömenojen ja toimintamenojen kehitys on ollut erittäin tasaista. Tässä kehityksessä on suuri ero museoihin, joissa kaikki muut menot paitsi kokoelmahankintamenot ovat olleet melko voimakkaassa nousussa tarkastelukautena. Myös orkestereissa henkilöstömenot ovat nousseet voimakkaammin kuin teattereissa. Kokonaisbudjetti on noussut melko vähän suurissa teattereissa, ja keskisuurissa teattereissa jopa pysynyt vuoden 2010 rahan arvossa samansuuruisena koko tarkastelukauden. Sen sijaan kokonaisbudjetti on noussut voimakkaasti ryhmä- ja pienteattereissa ja tanssiteattereissa, näissä henkilöstömenot, kiinteistömenot ja muut menot ovat noin kolminkertaistuneet tarkastelukautena.

Teattereissa vakinaisen henkilöstön laskennallisia henkilötyövuosia oli 1893 kappaletta vuonna 1992 ja 1902 kappaletta vuonna 2010. Vakinaisen henkilöstön henkilötyövuodet ovat lisääntyneet vajaassa kahdessakymmenessä vuodessa 9 kappaletta. Sen sijaan tilapäisen henkilöstön laskennalliset henkilötyövuodet ovat lisääntyneet 563:sta 947:ään, noin 40 %. Teattereissa näkyy voimakkaasti työsuhteiden määräaikaistuminen, työelämässä viimeisten vuosikymmenten aikana yleistynyt trendi. Vakinaisia työntekijöitä on suhteellisesti eniten keskisuurissa teattereissa ja vähiten ryhmä- ja pienteattereissa ja tanssiteattereissa. Henkilöstöryhmistä suhteellisesti eniten teattereissa on lisääntynyt hallintohenkilöstö, kun tarkastellaan työntekijöiden lukumäärää. Lukumäärällisesti eniten teattereissa toki työskentelee taiteellista ja teknistä työtä tekeviä.

Omien esityskertojen määrä on tarkastelukautena vähentynyt keskisuurissa teattereissa ja lisääntynyt tanssiteattereissa. Suurissa teattereissa sekä pien- ja ryhmäteattereissa omien esityskertojen määrä on vaihdellut tarkastelukautena sekä ylös- että alaspäin. Kokonaisuudessaan VOS-teattereiden omien esitysten esityskertojen määrä on jotakuinkin samalla tasolla kuin 1990-luvun puolivälissä. Teatterin vetovoimaa elokuvien, internetin ja sosiaalisen median aikakaudella on toisinaan epäilty, mutta VOS-teattereissa myytiin lippuja enemmän 2000-luvun lopussa kuin 1990-luvun alussa. Suhteellisesti eniten myytyjen lippujen määrä nousi pien- ja ryhmäteattereissa koko tarkastelukautena sekä tanssiteattereissa 2000-luvun puoleenväliin saakka. Myytyjen lippujen määrän tarkastelussa tämän työpaperi ei anna täydellistä kuvaa; teatterin tiedotuskeskuksen keräämät tilastot ennen vuotta 1993 näyttävät, että myytyjen lippujen määrä on laskenut 1970-luvun huippuvuosista.

Tässä työpaperissa käytettyjen tilastojen mukaan esitysten tai myytyjen lippujen määrä ei selkeästi vaihtele kuntatalouden vaikeuksien tai valtionavustuksen lisäämisen tai leikkaamisen mukaan. Tämä on ymmärrettävää ottaen huomioon teattereiden, varsinkin suurten teattereiden tuotantoaikataulun. Tuotannot on valittu ja aikataulutettu yleensä useita vuosia etukäteen, jolloin tietoa täsmällisistä valtion tai kunnan rahoituksista ei vielä ole. Lisäksi tila-asiat tai vierailijoiden aikataulut voivat estää lisänäytösten järjestämisen sellaisista esityksistä,

jotka osoittautuvat suosituiksi. Esimerkiksi vuoden 2012 valtionosuuksien pienennys tuli tietoon vasta syksyllä 2011, jolloin vuosi 2012 oli teattereissa jos suunniteltu. Voikin olla, että tämän leikkauksen vaikutukset näkyvät vasta muutaman seuraavan vuoden aikana.

Vuonna 2005 Heiskanen, Ahonen ja Oulasvirta nostivat esille kipupisteinä ajatuksia Suomen kulttuurirahoituksen vahvasta lakisääteisyydestä ja institutionalisaatiosta sekä jännitteestä ”jäykkien” kunnan hallinnossa toimivien taideorganisaatioiden ja uusien kolmannen sektorin tai yritysmuotoisena toimivien taideorganisaatioiden välillä (Heiskanen ym. 2005, 15–65). Valtionosuuksien nostamien kustannuksia vastaavalle tasolle vuosina 2008–2010 on tuonut helpotuksen taidelaitosten jälkeenjääneeseen rahoitukseen mutta samalla vahvistanut kipupistettä kun verrataan valtionosuutta saavia ja sen ulkopuolelle jääviä organisaatioita. Suurten kaupunkien kulttuurimenoja koskeva tutkimus totesi, että vuosien 2007–2010 kehityksessä kaupunkien mahdollinen kulttuurimenojen lisäys on kohdentunut vahvasti valtionosuutta saaville museoille, teattereille ja orkestereille (Ruusuvirta ym. 2012). Tämän työpaperin tuloksissa on viitteitä siitä, että kipupiste on olemassa myös valtionavustusta saavien teattereiden välillä ja näkyy ristivetona kunnallisten ja ei-kunnallisten teattereiden asemassa ja toiminnassa, mutta kuva ei ole yksiselitteinen.

Opetusministeriö asetti vuonna 2007 työryhmän seuraamaan museoiden, teattereiden ja orkestereiden vuosina 2008 - 2010 tehdyn valtionosuusuudistuksen toteutumista. Työryhmän tehtävänä oli valtionosuusuudistuksen seurannan lisäksi pohtia erilaisia malleja valtionosuusjärjestelmään liittyvän kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi. Työryhmä piti toteuttamiskelpoisimpana ajatuksena valtionosuudesta laskettavaa erillistä muutaman prosentin kannustinosaa, jonka saamisen määrittelisivät toimintaa arvioivat mittarit. Taiteellisen laadun arviointi jäisi päätöksenteon ulkopuolelle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010) Idean kehittämistä on jatkettu virkamiestyönä, ja tämä työ on tuottanut alakohtaisia indikaattoreita, joiden laskemista on kokeiltu vuoden 2012 aikana. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012) Indikaattoreiden kehittäminen viitannee siihen, että kannustinjärjestelmän luominen on edelleen ajankohtainen malli valtion kulttuurirahoitusta kehitettäessä.

Vapaan kentän ammattiteatteriryhmien rahoituksen suhde VOS-teattereiden rahoitukseen on nykyisten tilastojen pohjalta haastava tehtävä. Teatteritilastoissa seurataan 2000-luvulla noin viidenkymmenen sellaisen ryhmän toimintaa, joka ei saa valtionosuutta toimintaansa. Lista ei ole kattava ja saattaa vaihdella eri vuosien välillä. Kun lasketaan yhteen Teatteritilastojen tilastoimat toiminta-avustusta saavat ja toiminta-avustuksen ulkopuoliset ryhmät, näiden tulot nousivat vuosien 2007–2008 välillä noin yhdeksän prosenttia ja vuosien 2008–2009 välillä noin kolmetoista prosenttia. Sekä omat tulot, kunnan ja valtion rahoitus että muut avustukset nousivat tarkastelukaudella. Tilastoitujen ryhmien määrä nousi viidellä prosentilla molempina vuosina. Tästä syystä voitaneen sanoa, että yksittäisen ryhmän tilanne ei ole merkittävästi parantunut rahoituksen osalta vuosien 2007–2009 aikana, joskaan se ei ole huonontunutkaan, varsinkin kun laskuissa ovat mukana myös ”muut avustukset”, joiden määrä voi vaihdella hyvin paljon vuosien välillä.

Valtion tuki sekä valtionosuuslaitoksille että taiteen vapaalle kentälle kulkee suurelta osin opetus- ja kulttuuriministeriön budjetin kautta. Taiteen vapaan kentän avustukset ministeriö siirtää suurelta osin valtion taidetoimikuntalaitoksen jaettavaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön budjetti on ollut 2000-luvulla nousujohteinen johtuen veikkausvoittovarojen kasvusta. Ainakaan 2000-luvulla ei ole näkyvissä sitä, että valtionosuuslaitoksiin panostaminen olisi vähentänyt vapaalle kentälle suunnattuja avustuksia (ks. esim. Kulttuuritilastot). Vapaan kentän rahoitus ei toisaalta ole noussut niin merkittävästi kuin valtionosuuslaitosten rahoitus, ja reaaliset tukisummat vapaalle kentälle ovat pieniä verrattuna laitoksiin. Valtion näyttämötaidetoimikunnan kautta jaettu harkinnanvarainen toiminta-avustus teatteriryhmille on noussut vuosien 2005–2010 aikana yli kaksinkertaiseksi, ja tuona aikana tukea saavien ryhmien määrä on noussut viidellätoista.

Kanervan ja Ruusuvirran mukaan (2006, 41–42) tulevaisuuden mahdollisuuksina teatterit näkevät erilaisten uusien toimintamallien ja -muotojen kehittämisen (tilausteatteritoiminta, uusi sirkus, teatterikasvatus), alueellisen kehityksen (alueellisen toiminnan vahvistaminen ja laajentaminen, valtakunnallinen menestys), henkilöstön (henkilöstön määrän lisääminen, ammattiosaamisen hyödyntäminen ohi toimenkuvien, uusien henkilöiden osaa-

minen) sekä yhteistyön ja -toiminnan (uusia yhteistyömalleja esim. liike-elämän kanssa, monipuolinen yhteistyö eri taiteilijoiden kanssa). Mahdollisuuksina mainitaan myös yleisö (yleisöpohjan kasvattaminen), talous (uudet lisärahoituslähteet, kaupungin tuen saaminen pitkäjänteisemmäksi), kansainvälinen kehitys sekä tilat. Talouteen liittyvät tekijät nähtiin ylivoimaisesti suurimmaksi uhaksi teattereissa. Budjetin supistuminen, taloudelliset epäonnistumiset, rahoituspohjan mureneminen tai tukien pieneneminen sekä muita talouteen liittyviä uhkia on lähes kaikilla teattereilla.

Teatteritilastot sisältävät paljon mahdollisuuksia tätä työpaperia tarkempaan ja myös tilastoanalyysimenetelmiä hyväksi käyttävään tutkimukseen. Uusia näkökulmia teattereiden ryhmittelyyn voi saada lähtemällä tilastojen tarjoamista tiedoista käsin sen sijaan, että käytetään valmiiksi tehtyjä koko- tai omistusluokitteluita. Lasten- ja nuortenteattereiden toiminta sekä erilaiset yleisökasvatusprojektit jäävät tämän työpaperin kaltaisessa tarkastelussa piiloon. Talouden osalta teattereiden kiinteistöihin liittyvät menot ja tulot kaipaisivat myös oman tutkimuksensa. Tilastot pystyvät kuitenkin antamaan vain kapean kuvan teattereiden toiminnasta, jolloin tärkeää on yhdistää tilastolliseen tarkasteluun muitakin lähteitä.

Lähteet

Auvinen, Tuomas 2009. *Loppuraportti. Talouden ja toiminnan kehittämisohjelma 2010-2012.* Toimintamallin selvitys kaupunginteatterissa.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta 45 / 2007. http://www.edilex.fi/virallistieto/he/20070045, luettu 22.2.2011

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta ja laeiksi eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta 174 / 2009. http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2009/20090174, luettu 20.1.2012

Heiskanen, Ilkka 2000. *Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa – tilastot ja todellisuus*. TaiLa-projektin julkaisuja. Nykypaino Oy, Helsinki.

Heiskanen, Ilkka 2001. *Muuttuivatko laitokset, miksi ja miten?* TaiLa-projektin julkaisuja. Nykypaino Oy, Helsinki.

Heiskanen, Ilkka, Ahonen, Pertti, Oulasvirta, Lasse 2005. *Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot*. Helsinki University Press, Helsinki.

Helin, Heikki 2002. *Teattereiden ja orkestereiden talous ja toiminta vuosina 1990–2000*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:8.

Helin, Heikki 2004. *Teattereiden talous ja toiminta 1997-2003*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004:28.

Helin, Heikki 2008. *Kunnat jonoon, suurten kaupunkien palvelukustannukset 2006*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia.

Kanerva, Anna ja Ruusuvirta, Minna 2006. *Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin*. Cuporen julkaisuja.

Kurkela, Tiia 2000. *Hyvinvointivaltion lippuluukulla*. Taiteen Keskustoimikunnan julkaisuja.

Lehtonen, Sanna, Moisio Antti, Lyytikäinen, Teemu 2008. *Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä: Vaihtoehtoja uudistuksen toteuttamiseksi*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Mäkelä, Laura 1997. *Teatterit alueidensa katalysaattoreina*. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja. Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskus.

Opetusministeriö 2003. *Selvitys teattereiden valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta.* Saantitapa: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2003/selvitys_teattereiden_valtionosuusjarjestelman_toimivuudesta

Opetusministeriö 2009. *Museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuusuudistus 2008–2010.* Saantitapa: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2008/Museoiden_teattereiden_ja_orkestereiden_valtionosuusuudistus_2008-2010_-Valiraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. *Museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuusuudistus 2008–2010 Osa II.* Saantitapa: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2009/Museoiden_teattereiden_ja_orkestereiden_valtionosuusuudistus_2008_2010_-_Loppuraportti?lang=en&extra_locale=fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. *Museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuusjärjestelmän kannustavuus.* Koekyselyn tausta-asiakirja 7.3.2012. Saantitapa: http://www02.oph.fi/asiakkaat/rahoitus/kust11/forms/valiraportti.pdf

Rossi, Mari-Lotta 2006. *Imatran teatteri 1984–2002 kunnallisessa kulttuuripolitiikassa*. Pro Gradu –tutkielma, Joensuun yliopisto.

Ruusuvirta, Minna, Saukkonen, Pasi, Ruokolainen, Vilja, Karttunen, Sari 2012. *Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa.* Suomen Kuntaliitto. Saantitapa: http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/kultilausunnot/Documents/kulttuurin%20kustannukset_2012.pdf

Ruusuvirta, Minna, Saukkonen, Pasi, Selkee, Johanna, Winqvist, Ditte 2008a. *Kulttuuritoiminnan kustannukset 14 kaupungissa vuonna 2006.* Suomen Kuntaliitto. Saantitapa: http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/kultilausunnot/Documents/cuporeselvitys2006.pdf

Ruusuvirta, Minna, Saukkonen, Pasi, Selkee, Johanna, Winqvist, Ditte 2008b. *Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa*. Cupore ja Suomen Kuntaliitto.

Sallanen, Minna 2009. *Kaupungin kulttuurivelvollisuudesta kulttuuripalveluksi*. Cuporen julkaisuja. Yliopistopaino, Helsinki.

Seirala, Viivi 2007. *Laitosteatterit julkisen sektorin muutoksessa*. Pro gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto.

Suomen teatterit ry. *Suomalaisten teatterissa käynti* 2007. http://www.suomenteatterit.fi/tutkimukset.htm

Suomen virallinen tilasto (SVT): Ajankäyttötutkimus [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-5639. 2009, 2. Kulttuuritilaisuudet . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 25.1.2012]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/akay/index.html

Teatteritilastot 1983-2010. Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto / Teatterin tiedotuskeskus ry.

Lakilähteet, esim. www.finlex.fi
museolaki 729/1992
teatteri- ja orkesterilaki 730/1992
kuntien valtionosuuslaki 688/1992
laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 705/1992

www.minedu.fi

www.oph.fi

www.tinfo.fi

www.yle.fi

www.teatteri-imatra.fi

Liite 1. Työpaperissa käytettyjä tilastotietoja, ei indeksikorotusta

Tulot

Kaikki VOS-teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	17 587 407	26 458 160	25 465 639	24 641 416	25 641 814	26 480 144	27 562 405	28 199 584	29 034 953	29 872 767	30 496 035	30 768 229	30 917 831	32 046 130	32 863 616	33 657 890	41 365 673	49 051 100	57 096 282
Omat tulot	19 112 120	19 520 561	19 933 496	22 215 117	22 632 239	22 839 064	26 109 818	28 105 581	28 535 168	31 032 867	34 396 857	33 134 642	34 459 328	37 650 774	42 730 496	44 055 029	46 214 134	44 640 904	50 038 234
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	38 536 347	27 663 015	27 258 034	28 801 409	29 912 807	30 209 864	30 418 315	30 927 359	32 355 695	33 835 186	35 686 401	35 686 723	37 160 787	37 593 770	37 284 389	37 517 920	38 107 898	37 705 241	34 484 211
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	75 235 874	73 641 736	72 657 169	75 657 942	78 186 860	79 529 072	84 090 538	87 232 524	89 925 816	94 740 820	100 579 293	99 589 594	102 537 946	107 290 674	112 878 501	115 230 839	125 687 705	131 397 245	141 618 727

Täyskunnalliset teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	4 951 115	9 402 123	9 035 040	8 441 823	7 595 569	7 635 596	8 021 371	7 573 587	7 750 335	8 640 391	8 787 523	8 949 889	8 949 888	9 456 445	9 492 192	9 541 039	11 691 282	13 813 545	15 955 400
Omat tulot	4 303 677	4 261 343	4 486 413	4 896 353	4 873 684	5 601 752	6 560 878	5 557 317	6 202 334	7 567 347	6 747 140	7 253 055	6 878 393	7 277 181	8 238 556	9 030 413	8 994 425	9 603 791	9 928 072
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	17 123 399	10 723 815	10 793 155	12 262 615	12 056 031	11 633 776	11 770 797	11 056 121	11 858 595	14 029 045	15 514 826	15 489 202	16 866 171	17 071 715	16 571 466	16 611 432	17 258 406	16 205 695	14 662 138
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	23 708 343	18 577 804	18 984 043	20 144 574	19 075 320	18 245 630	18 643 512	17 689 199	18 632 532	21 670 832	23 047 277	22 369 112	24 912 633	25 643 431	25 954 231	25 747 693	26 285 603	25 462 948	24 278 670
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	26 378 191	24 387 281	24 314 608	25 600 791	24 525 284	24 871 124	26 353 046	24 187 025	25 811 264	30 236 783	31 049 489	31 692 146	32 694 452	33 805 341	34 302 214	35 182 884	37 944 113	39 623 031	40 545 610
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	32 963 135	32 241 270	32 505 496	33 482 750	31 544 573	31 482 978	33 225 761	30 820 103	32 585 201	37 878 570	38 581 940	38 572 056	40 740 914	42 377 057	43 684 979	44 319 145	46 971 310	48 880 284	50 162 142

Ei-kunnalliset suuret ja keskisuuret teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	9 743 629	13 291 152	12 686 164	12 408 603	13 147 605	13 640 343	13 778 121	14 614 170	15 027 204	14 222 758	14 051 462	14 098 377	13 936 697	14 258 511	14 469 622	14 903 751	18 398 758	21 886 107	25 515 561
Omat tulot	9 890 914	9 207 363	10 157 189	11 010 911	11 064 595	12 822 041	12 357 223	13 293 370	12 331 134	12 773 568	14 006 959	14 192 065	14 032 139	15 876 330	17 345 446	18 403 495	19 095 904	17 460 327	18 792 562
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	16 455 745	12 496 247	11 965 731	11 916 182	13 343 373	13 861 615	13 721 174	14 842 133	15 294 576	14 422 737	14 266 603	15 044 397	14 932 564	14 885 057	14 989 621	15 217 875	15 257 012	15 448 809	13 067 035
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	22 412 338	18 588 668	17 848 625	17 453 838	18 657 623	19 231 432	19 361 524	20 301 241	20 936 153	19 554 813	19 420 860	20 426 091	20 459 446	21 022 785	21 352 471	21 725 643	22 130 646	22 989 995	23 271 140
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	36 090 288	34 994 762	34 809 084	35 335 696	37 555 573	40 323 999	39 856 518	42 749 673	42 652 914	41 419 063	42 325 024	43 334 839	42 901 400	45 019 898	46 804 689	48 525 121	52 751 674	54 795 243	57 375 158
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	42 046 881	41 087 183	40 691 978	40 873 352	42 869 823	45 693 816	45 496 868	48 208 781	48 294 491	46 551 139	47 479 281	48 716 533	48 428 282	51 157 626	53 167 539	55 032 889	59 625 308	62 336 429	67 579 263

Suuret teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	8 208 243	13 685 081	12 773 285	12 158 002	12 754 129	13 346 972	13 705 045	14 065 556	14 555 705	15 133 532	15 451 210	15 378 673	15 372 721	15 570 362	16 178 633	16 519 748	20 419 240	24 497 067	28 438 500
Omat tulot	10 706 861	10 516 926	10 689 050	12 202 623	11 579 150	11 806 388	14 032 425	14 846 319	14 235 627	15 845 469	18 814 269	16 659 294	19 121 389	19 973 041	23 400 938	24 011 092	24 517 758	23 667 725	25 963 244
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	20 460 028	13 058 935	13 225 944	14 172 909	14 630 266	14 487 424	14 461 132	15 058 404	15 531 785	16 480 094	18 202 383	17 651 988	18 461 533	19 442 780	18 782 194	18 652 803	18 569 854	17 653 294	14 892 261
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	30 175 487	22 813 263	22 864 290	23 604 452	23 399 298	23 044 134	23 347 663	24 039 521	24 721 759	26 356 146	28 655 560	27 560 273	29 376 763	30 927 253	30 831 212	30 667 499	30 895 164	30 709 837	29 476 405
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	39 375 132	37 260 942	36 688 279	38 533 534	38 963 545	39 640 784	42 198 602	43 970 279	44 323 117	47 459 095	52 467 862	49 689 955	52 955 643	54 986 183	58 361 765	59 183 643	63 506 852	65 818 086	69 294 005
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	49 090 591	47 015 270	46 326 625	47 965 077	47 732 577	48 197 494	51 085 133	52 951 396	53 513 091	57 335 147	62 921 039	59 598 240	63 870 873	66 470 656	70 410 783	71 198 339	75 832 162	78 874 629	83 878 149

Keskisuuret teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	7 219 632	10 804 912	10 654 522	10 395 091	10 318 061	10 373 359	10 729 195	10 799 181	11 014 275	10 951 392	10 946 536	11 217 171	11 129 537	11 865 727	11 805 439	12 023 491	14 680 160	17 210 245	19 991 314
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	17 195 100	13 310 109	12 840 997	13 346 050	1 3970 679	14 277 743	14 467 709	14 105 773	14 891 329	15 429 687	15 468 231	16 263 610	16 880 405	16 376 722	16 807 628	17 227 537	17 935 957	18 239 493	18 029 850
Omat tulot	6 406 110	6 605 949	6 582 858	7 205 187	7 952 918	7 915 782	8 700 128	9 408 229	9 977 446	10 433 063	10 666 263	11 469 389	9 750 427	10 946 370	11 821 158	12 391 190	13 024 865	12 273 946	12 976 136
YHTEENSÄ	30 820 842	30 720 970	30 078 377	30 946 328	32 241 658	32 566 884	33 897 032	34 313 183	35 883 050	36 814 142	37 081 030	38 950 170	37 760 369	39 188 819	40 434 225	41 642 218	45 640 982	47 723 684	50 997 300

Pien- ja ryhmäteatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	1 501 077	1 305 996	1 359 109	1 410 374	1 798 214	1 818 027	2 045 436	2 118 882	2 154 403	2 341 990	2 491 307	2 536 537	2630 948	2 701 908	2 843 798	2 965 780	3 639 316	4 312 114	5 362 516
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	745 997	1 147 041	1 058 628	1 148 439	1 143 491	1 219 916	1 279 760	1 547 734	1 650 176	1 640 705	1 681 569	1 446 448	1 494 860	1 492 677	1 431 831	1 354 643	1 241 605	1 467 264	1 299 373
Omat tulot	1629 287	2 019 314	2 309 303	2 419 315	2 656 173	2 386 185	2 674 945	3 034 597	3 158 604	3 705 875	3 680 636	3 667 425	3 965 387	4 802 062	5 446 605	5 890 966	6 305 550	6 587 990	9 164 107
YHTEENSÄ	3 876 361	4 472 351	4 727 040	4 978 128	5 597 878	5 424 128	6 000 141	6 701 213	6 963 183	7 688 570	7 853 512	7 650 410	8 091 195	8 996 647	9 722 234	10 211 389	11 186 471	12 367 368	1 5825 996

Tanssiteatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	658 455	662 171	678 723	677 949	771 410	941 786	1 082 729	1 215 965	1 310 570	1 445 853	1 606 982	1 635 848	1 784 625	1 908 133	2 035 746	2 148 871	2 626 957	3 031 674	3 303 952
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	135 222	146 930	132 465	134 011	168 371	224 781	209 714	215 448	282 405	284 700	334 218	324 677	323 989	281 591	262 736	282 937	360 482	345 190	262 727
Muut Avustukset	95 731	54 273	56 242	105 841	47 682	161 326	127 772	165 884	382 089	254 892	224 117	299 450	486 384	712 857	805 586	859 064	786 431	746 287	923 570
Omat tulot	369 862	378 372	352 285	387 992	443 998	730 709	702 320	816 436	1 163 491	1 048 460	1 235 689	1 338 534	1 622 125	1 929 301	2 061 795	1 761 781	2 365 961	2 111 243	1 934 747
YHTEENSÄ	1 259 270	1 241 746	1 219 715	1 305 793	1 431 461	2 058 602	2 122 535	2 413 733	3 138 555	3 033 905	3 401 006	3 598 509	4 217 123	4 831 882	5 165 863	5 052 653	6 139 831	6 234 394	6 424 996

Yli 100 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	11 458 978	15 979 515	15 354 683	14 827 113	16 125 404	16 983 818	17 824 777	18 473 645	19 043 010	19 760 939	20 192 617	20 275 628	20 311 951	20 819 878	21 541 389	22 126 955	27 226 261	32 419 266	37 880 805
Omat tulot	14 069 459	13 996 262	14 431 969	16 272 786	15 847 017	16 054 682	19 255 688	20 583 511	20 517 414	22 534 413	25 714 868	24 166 721	25 826 321	27 769 475	31 858 036	32 831 971	34 320 970	33 151 206	38 147 172
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	21 424 452	15 386 034	14 986 621	15 957 806	16 295 542	16 759 085	16 468 744	17 448 152	18 174 255	18 845 952	19 985 667	19 373 980	20 005 663	20 958 914	20 109 298	20 063 661	19 958 297	19 564 042	16 844 753
Kunnan avustus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	31 347 976	25 506 003	25 003 172	25 695 366	25 610 932	26 005 788	26 241 739	27 315 872	28 477 027	29 856 245	31 603 056	30 758 595	32 401 911	33 765 038	33 705 217	33 642 971	34 110 655	34 324 753	33 344 494
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	46 952 889	45 361 811	44 773 273	47 057 705	48 267 963	49 797 585	53 549 209	56 505 308	57 734 679	61 141 304	65 893 152	63 816 329	66 143 935	69 548 267	73 508 723	75 022 587	81 505 528	85 134 514	92 872 730
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	56 876 413	55 481 780	54 789 824	56 795 265	57 583 353	59 044 288	63 322 204	66 373 028	68 037 451	72 151 597	77 510 541	75 200 944	78 540 183	82 354 391	87 104 642	88 601 897	95 657 886	99 895 225	109 372 471

60 000 - 99 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	2 266 500	4 243 548	3 964 393	3 789 357	3 676 740	3 730 055	3 824 829	3 806 664	3 913 884	3 986 728	4 013 514	4 034 330	4 067 878	4 173 792	4 304 472	4 376 966	5 360 266	6 405 420	7 402 570
Omat tulot	2161435	2235654	2145270	2143824	2917354	2659085	2678561	3253764	3175741	3605726	3989648	3981526	3738289	3695426	4259923	4089320	4201439	4587614	4282515
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	7 111 357	5 078 098	5 045 251	5 240 651	5 565 438	5 410 186	5 438 071	5 395 454	5 515 842	5 784 614	6 322 189	6 780 788	7 026 021	6 869 407	6 924 816	7 134 047	7 193 029	6 940 742	6 639 471
Kunnan avustus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	9 593 945	7 513 981	7 368 431	7 612 202	7 923 315	7 715 638	7 788 244	7 734 307	7 840 417	8 108 704	8 191 669	8 808 053	9 087 477	8 947 087	9 288 499	9 529 544	9 587 242	9 711 291	9 472 306
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	11 539 292	11 557 300	11 154 914	11 173 832	12 159 532	11 799 326	11 941 461	12 455 882	12 605 467	13 377 068	14 325 351	14 796 644	14 832 188	14 738 625	15 489 211	15 600 333	16 754 734	17 933 776	18 324 556
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	14 021 880	13 993 183	13 478 094	13 545 383	14 517 409	14 104 778	14 291 634	14 794 735	14 930 042	15 701 158	16 194 831	16 823 909	16 893 644	16 816 305	17 852 894	17 995 830	19 148 947	20 704 325	21 157 391

40 000 - 59 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	2 602 034	3 645 138	3 649 730	3 614 477	3 550 851	3 504 228	3 558 738	3 630 471	3 781 974	3 895 924	4 001 229	4 147 412	4 065 047	4 314 506	4 427 004	4 540 410	5 535 147	6 510 560	7 589 528
Omat tulot	2 051 539	2 323 180	2 348 190	2 672 524	2 635 975	3 057 808	2 778 853	2 896 515	3 629 175	3 561 147	3 208 644	3 736 387	3 146 258	4 075 986	4 458 455	4 538 217	4 748 966	4 134 355	4 495 344
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	5 834 844	4 779 901	4 619 519	4 708 522	4 842 685	4 836 613	5 165 655	5 082 859	5 081 579	5 409 939	5 544 082	5 676 446	5 996 709	6 231 330	6 372 721	6 417 373	6 951 140	7 032 262	7 052 923
Kunnan avustus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	7 804 038	8 007 158	8 074 149	7 941 482	7 561 729	7 379 178	7 793 912	7 643 250	7 762 563	8 090 065	8 328 928	8 451 138	8 800 533	9 437 177	9 760 248	9 795 204	10 307 670	10 486 948	10 500 622
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	10 488 417	10 748 219	10 617 439	10 995 523	11 029 511	11 398 649	11 503 246	11 609 845	12 492 728	12 867 010	12 753 955	13 560 245	13 208 014	14 621 822	15 258 180	15 496 000	17 235 253	17 677 177	19 137 795
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	12 457 611	13 975 476	14 072 069	14 228 483	13 748 555	13 941 214	14 131 503	14 170 236	15 173 712	15 547 136	15 538 801	16 334 937	16 011 838	17 827 669	18 645 707	18 873 831	20 591 783	21 131 863	22 585 494

Alle 40 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	1 259 895	2 589 959	2 496 833	2 410 469	2 288 819	2 262 043	2 315 377	2 288 804	2 296 085	2 229 176	2 288 675	2 370 859	2 359 677	2 737 954	2 590 751	2 613 559	3 243 999	3 715 854	4 223 379
Omat tulot	829 687	965 465	1 008 067	1 125 983	1 231 893	1 067 489	1 318 727	1 371 791	1 212 838	1 331 581	1 483 697	1 490 211	1 425 693	2 109 887	2 154 082	2 595 521	2 942 759	2 767 729	3 062 338
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	4 165 695	2 418 981	2 606 643	2 894 430	3 209 142	3 203 980	3 314 411	3 000 894	3 584 019	3 794 681	3 834 463	3 855 509	4 118 735	3 534 119	3 877 554	3 902 839	4 005 432	4 168 195	4 237 844
Kunnan avustus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	5 205 635	3 703 095	3 517 381	3 836 030	4 106 072	4 055 027	4 249 469	3 926 128	4 480 544	4 756 410	4 897 738	4 840 195	5 098 184	4 628 962	5 048 113	5 068 891	5 257 655	5 422 560	5 532 586
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	6 255 277	5 974 405	6 111 543	6 430 882	6 729 854	6 533 512	6 948 515	6 661 489	7 092 942	7 355 438	7 606 835	7 716 579	7 904 105	8 381 960	8 622 387	9 111 919	10 192 190	10 651 778	11 523 561
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	7 295 217	7 258 519	7 022 281	7 372 482	7 626 784	7 384 559	7 883 573	7 586 723	7 989 467	8 317 167	8 670 110	8 701 265	8 883 554	9 476 803	9 792 946	10 277 971	11 444 413	11 906 143	12 818 303

Ruotsinkieliset teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	3 263 181	3 274 686	3 239 014	3 249 862	3 504 970	3 721 747	3 837 998	3 906 080	3 957 698	4 015 740	4 073 498	4 135 683	4 067 548	4 178 721	4 163 247	4 299 998	5 139 399	5 956 906	6 954 041
Omat tulot	2 418 173	2 229 264	3 163 026	3 557 175	2 774 427	2 827 979	2 250 187	2 529 546	2 675 248	2 340 215	2 412 069	3 177 655	2 806 656	2 697 920	2 450 484	3 056 403	2 976 021	3 038 876	3 283 464
Muut avustukset	151 639	124 998	171 299	102 629	451 030	435 440	642 024	712 965	1 143 762	874 700	927 875	966 160	1 237 113	1 082 808	1 181 712	1 661 391	1 559 583	1 504 772	1 833 548
Kunnan avustus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	2 316 032	2 320 204	2 196 568	2 210 025	2 216 447	2 288 198	2 369 180	2 589 254	2 577 211	2 707 439	2 622 882	2 663 808	2 577 487	2 582 053	2 422 769	2 422 814	2 263 975	2 273 249	2 188 583
Kunnan avustus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	2 926 672	2 913 755	2 753 455	2 737 394	2 875 374	3 044 471	3 101 117	3 142 390	3 272 231	3 360 215	3 345 060	3 423 186	3 418 859	3 258 034	3 132 519	3 117 281	3 089 426	3 069 000	3 012 050
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	8 149 025	7 949 152	8 769 907	9 119 691	8 946 874	9 273 364	9 099 389	9 737 845	10 353 919	9 938 094	10 036 324	10 943 306	10 688 804	10 541 502	10 218 212	11 440 606	11 938 978	12 773 803	14 259 636
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	8 759 665	8 542 703	9 326 794	9 647 060	9 605 801	10 029 637	9 831 326	10 290 981	11 048 939	10 590 870	10 758 502	11 702 684	11 530 176	11 217 483	10 927 962	12 135 073	12 764 429	13 569 554	15 083 103

Teatteri Imatra	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	137 914	311 534	291 032	262 138	252 063	233579	238575	209966	216 475	198 928	201 285	201 285	190 103	190 103	194 663	198 556	246 417	313 460	366 440
Omat tulot	76 811	104 226	65 206	56 545	116 891	92251	107001	148392	117 193	147 242	166 222	175 003	129 013	265 230	225 305	382 095	625 054	619 454	460 000
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	601 692	369 156	400 472	347 274	420 032	366582	470304	425970	420 756	417 926	416 329	504 804	510 953	475 428	461 427	547 408	518 710	676 422	593 560
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	739 993	501 234	517 800	470 842	551 000	508163	650887	613886	612 036	609 984	604 164	615 000	615 000	575 000	575 000	671 236	648 418	789 306	722 445
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	816 417	784 916	756 710	665 957	788 986	692412	815880	784328	754 424	764 096	783 836	881 092	830 069	930 761	881 395	1 128 059	1 390 181	1 609 336	1 420 000
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	954 718	916 994	874 038	789 525	919 954	833993	996463	972244	945 704	956 154	971 671	991 288	934 116	1 030 333	994 968	1 251 887	1 519 889	1 722 220	1 548 885

Joensuun kaupunginteatteri	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	587 817	781 838	730 407	697 593	687 317	678 369	679 277	669 842	669 909	680 155	695 038	725 038	725038	786221	809792	832 388	1 006 702	1 171 198	1 337 032
Omat tulot	364 480	306 152	240 694	311 972	383 923	416 332	327 092	315 251	301 174	392 450	454 104	443 847	382823	466196	402340	406 205	438 715	374 198	463 200
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	973 590	722 283	736 983	922 982	860 617	795 042	826 695	831 538	810 481	839 236	862 136	883 993	945762	969141	991154	988 727	989 241	987 827	972 168
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	1 342 123	1 091 674	1 038 981	1 198 827	1 128 137	1 009 128	1 118 837	1 111 924	1 047 643	1 066 830	1 113 482	1 147 070	1193495	1215168	1403001	1 409 896	1 418 083	1 432 944	1 433 168
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	1 925 887	1 810 273	1 708 084	1 932 547	1 931 857	1 889 743	1 833 064	1 816 631	1 781 564	1 911 841	2 011 278	2 052 878	2053623	2221558	2203286	2 227 320	2 434 658	2 533 223	2 772 400
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	2 294 420	2 179 664	2 010 082	2 208 392	2 199 377	2 103 829	2 125 206	2 097 017	2 018 726	2 139 435	2 262 624	2 315 955	2301356	2467585	2615133	2 648 489	2 863 500	2 978 340	3 233 400

Jyväskylän kaupunginteatteri	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	297 356	1 157 116	997 842	846 910	816 670	812 465	798 724	808 345	833405	850968	861 053	872 236	894 601	916 966	927 512	899 344	1 087 134	1 288 667	1 486 117
Omat tulot	780 493	725 512	720 568	772 437	830 529	927 371	764 936	777 751	718364	976732	798 112	922 670	844 607	697 768	731 900	857 406	1 049 295	1 126 697	903 000
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	2 117 570	806 057,6	834 750	847 246	890 791	829 772	835 389	847 432	862972	1260002	1 526 211	1 390 345	1 305 530	1 467 974	1 539 862	1 526 071	1 516 600	1 602 102	1 420 962
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	3 104 833	1 746 632	1 757 059	1 735 144	1 764 628	1 705 762	1 705 762	1 705 762	1705762	2125553	2442 353	2 313 331	2 325 357	2 513 431	2 619 444	2 610 437	2 664 525	2 673 633	2 610 993
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	3 195 419	2 688 686	2 553 160	2 466 593	2 537 990	2 569 608	2 399 049	2 433 528	2414741	3087702	3 185 376	3 185 251	3 044 738	3 082 708	3 199 274	3 282 821	3 653 029	4 017 466	3 810 079
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	4 182 682	3 629 260	3 475 469	3 354 491	3 411 827	3 445 598	3 269 422	3 291 858	3257531	3953253	4 101 518	4 108 237	4 064 565	4 128 165	4 278 856	4 367 187	4 800 954	5 088 997	5 000 110

Helsingin VOS-teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	4 127 836	4 839 893	4 746 163	4 788 967	5 931 366	6 389 577	6 909 851	7 112 113	7 330 303	7 772 299	7 982 562	8 007 977	8 063 165	8 236 124	8 609 655	8 898 251	11 018 119	13 187 194	15 312 477
Omat tulot	5 813 702	6 680 441	6 729 551	7 885 541	7 351 542	6 303 886	8 690 001	10 669 051	10 781 099	11 187 619	14 118 025	13 078 935	13 948 198	14 301 301	15 833 043	15 974 358	16 265 337	15 223 816	16 972 768
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	6 219 860	5 806 721	5 742 392	5 846 854	5 643 493	5 988 617	5 928 390	6 123 791	6 032 127	6 115 492	6 041 610	5 278 193	5 316 988	5 535 025	5 493 800	5 408 529	5 184 020	5 645 209	4 186 760
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	9 464 389	9 240 934	8 657 828	8 949 198	8 848 130	9 236 629	9 339 946	9 857 411	10 165 279	10 471 620	10 798 393	10 088 291	9 998 684	9 858 575	9 975 904	9 964 107	10 159 980	10 722 880	10 555 573
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	16 161 398	17 327 055	17 218 106	18 521 362	18 926 401	18 682 080	21 528 242	23 904 955	24 143 529	25 075 410	28 142 197	26 365 105	27 328 351	28 072 450	29 936 498	30 281 138	32 467 476	34 056 219	36 472 005
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	19 405 927	20 761 268	20 133 542	21 623 706	22 131 038	21 930 092	24 939 798	27 638 575	28 276 681	29 431 538	32 898 980	31 175 203	32 010 047	32 396 000	34 418 602	34 836 716	37 443 436	39 133 890	42 840 818

Muiden suurten kaupunkien (yli 100 000 as.) VOS-teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	7 331 142	11 139 622	10 608 520	10 038 146	10 194 038	10 594 241	10 914 926	11 361 532	11 712 707	11 988 640	12 210 055	12 267 651	12 248 786	12 583 754	12 931 734	13 228 704	16 208 142	19 232 072	22 568 328
Omat tulot	8 255 757	7 315 821	7 702 418	8 387 245	8 495 475	9 750 796	10 565 687	9 914 460	9 736 315	11 346 794	11 596 843	11 087 786	11 878 123	13 468 174	16 024 993	16 857 613	18 055 633	17 927 390	21 174 404
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	15 204 592	9 579 313	9 244 229	10 110 952	10 652 049	10 770 468	10 540 354	11 324 361	12 142 128	12 730 460	13 944 057	14 095 787	14 688 675	15 423 889	14 615 498	14 655 132	14 774 277	13 918 833	12 657 993
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	21 883 587	16 265 069	16 345 344	16 746 168	16 762 802	16 769 159	16 901 793	17 458 461	18 311 748	19 384 625	20 804 663	20 670 304	22 403 227	23 906 463	23 729 313	23 678 864	23 950 675	23 601 873	22 788 921
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	30 791 491	28 034 756	27 555 167	28 536 343	29 341 562	31 115 505	32 020 967	32 600 353	33 591 150	36 065 894	37 750 955	37 451 224	38 815 584	41 475 817	43 572 225	44 741 449	49 038 052	51 078 295	56 400 725
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	37 470 486	34 720 512	34 656 282	35 171 559	35 452 315	37 114 196	38 382 406	38 734 453	39 760 770	42 720 059	44 611 561	44 025 741	46 530 136	49 958 391	52 686 040	53 765 181	58 214 450	60 761 335	66 531 653

Helsingin VOS-teatterit ilman Kaupunginteatteria	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	3 394 705	3 043 175	3 039 560	3 086 300	3 602 350	3 911 547	4 275 103	4 435 133	4 537 862	4 550 524	4 423 801	4 460 399	4 447 492	4 514 991	4 587 397	4 799 802	6 008 759	7 179 534	8 353 624
Omat tulot	2 895 322	3 026 272	4 101 245	4 384 995	3 757 753	3 862 756	4 875 549	5 265 190	5 101 494	5 250 002	5 391 592	6 395 372	5 986 914	6 535 401	6 194 949	7 005 984	6 813 043	6 346 263	6 754 022
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	2 143 876	2 657 739	2 434 337	2 506 692	2 441 952	2 795 905	2 491 520	2 857 868	2 762 184	2 657 493	2 152 425	1 896 194	1 773 785	1 672 295	1 465 065	1 357 496	1 193 627	1 406 926	1 184 560
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	3 007 705	3 605 949	3 336 362	3 351 937	3 470 590	3 854 615	3 699 629	3 959 229	4 197 635	3 995 725	3 479 842	3 314 920	3 174 462	2 950 044	2 805 404	2 767 607	2 872 480	2 949 880	2 798 573
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	8 433 903	8 727 186	9 575 142	9 977 987	9 802 055	10 570 208	11 642 172	12 558 191	12 401 540	12 458 019	11 967 818	12 751 965	12 208 191	12 722 687	12 247 411	13 163 282	14 015 429	14 932 723	16 292 206
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	9 297 732	9 675 396	10 477 167	10 823 232	10 830 693	11 628 918	12 850 281	13 659 552	13 836 991	13 796 251	13 295 235	14 170 691	13 608 868	14 000 436	13 587 750	14 573 393	15 694 282	16 475 677	17 906 219

Menot

Kaikki VOS-teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	58 427 224	56 798 291	57 942 638	59 718 675	62 408 167	63 578 329	66 397 431	68 596 757	70 307 598	73 831 904	78 035 892	78 370 082	80 767 696	84 852 057	88 339 109	90 412 824	97 084 015	100 546 151	106 763 672
Toimintamenot	14 338 085	14 654 870	15 036 288	15 244 941	15 803 559	15 834 608	19 344 792	19 542 576	21 329 725	20 633 088	22 482 498	21 594 546	21 919 550	24 191 785	25 260 785	27 322 275	30 740 960	30 649 768	34 749 185
Kiinteistömenot	15 441 551	17 097 480	16 722 792	16 283 671	15 289 241	14 945 767	15 702 142	15 692 198	16 204 856	16 976 238	17 334 990	17 161 258	18 247 318	19 184 494	20 517 688	20 518 690	21 155 324	22 240 311	24 604 872
YHTEENSÄ	88 206 860	88 550 641	89 701 718	91 247 287	93 500 967	94 358 704	101 444 365	103 831 531	107 842 179	111 441 230	117 853 380	117 125 886	120 934 564	128 228 336	134 117 582	138 253 789	148 980 299	153 436 230	166 117 729

Täyskunnalliset teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	22 332 395	20 227 273	20 335 434	21 481 115	20 317 555	20 693 540	21 770 599	19 886 624	20 858 448	24 398 334	25 109 624	26 051 053	26 859 939	27 709 978	28 451 943	29 023 152	30 827 458	31 709 041	32 143 029
Toimintamenot	4 152 642	4 247 972	4 184 130	4 138 533	4 240 471	4 223 585	4 828 996	4 260 116	4 962 720	5 888 893	6 123 395	5 850 198	5 999 244	6 265 410	6 068 625	6 393 843	6 972 028	7 403 978	8 215 979
Kiinteistömenot	6 584 944	7 853 989	8 190 888	7 881 959	7 019 289	6 611 854	6 872 715	6 633 078	6 773 937	7 641 787	7 532 451	6 879 910	8 046 462	8 571 716	9 382 765	9 136 261	9 027 197	9 257 253	9 616 532
YHTEENSÄ	33 069 981	32 329 234	32 710 452	33 501 607	31 577 315	31 528 979	33 472 310	30 779 818	32 595 105	37 929 014	38 765 470	38 781 161	40 905 645	42 547 104	43 903 333	44 553 256	46 826 683	48 370 272	49 975 540

Muut suuret ja keskisuuret teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	26 567 739	26 433 810	27 439 067	27 791 609	30 087 124	31 225 029	31 482 526	33 422 238	33 617 622	32 727 700	33 354 328	33 241 003	34 235 630	36 132 217	36 866 919	37 994 376	40 276 811	42 092 086	44 535 704
Toimintamenot	7 214 993	7 125 315	7 447 899	7 540 268	7 796 890	8 556 998	9 051 285	9 712 262	9 577 226	8 762 601	9 052 886	9 144 211	8 784 040	9 440 365	10 281 622	11 498 147	13 129 822	12 874 120	14 850 075
Kiinteistömenot	5 956 593	6 092 421	5 882 894	5 537 656	5 314 250	5 369 817	5 640 350	5 459 108	5 641 577	5 132 076	5 154 257	5 381 694	5 526 882	6 137 728	6 362 850	6 507 768	6 873 634	7 541 186	8 013 367
YHTEENSÄ	39 739 325	39 651 546	40 769 860	40 869 533	43 198 264	45 151 844	46 174 161	48 593 608	48 836 425	46 622 377	47 561 471	47 766 908	48 546 552	51 710 310	53 511 391	56 000 291	60 280 267	62 507 392	67 399 146

Suuret teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	30 702 553	28 582 394	29 596 753	31 267 028	32 056 216	32 383 962	33 593 638	34 957 944	34 545 700	37 377 966	41 075 991	40 516 971	42 166 231	44 113 259	45 744 396	46 471 167	49 503 942	50 442 476	52 024 784
Toimintamenot	6 687 202	6 723 363	6 920 312	6 952 183	6 783 893	7 156 732	9 738 469	9 740 537	10 216 004	9 757 921	11 321 217	10 037 544	10 699 001	11 784 703	12 066 760	13 549 199	14 880 702	15 478 799	17 175 493
Kiinteistömenot	9 715 459	9 754 328	9 638 346	9 431 543	8 769 032	8 556 710	8 886 531	8 981 117	9 189 974	9 876 052	10 453 177	9 908 285	10 915 230	11 484 473	12 049 018	12 014 696	12 325 310	13 056 543	14 584 144
YHTEENSÄ	47 105 214	45 060 085	46 155 411	47 650 754	47 609 141	48 097 404	52 218 638	53 679 598	53 951 678	57 011 939	62 850 385	60 462 800	63 780 462	67 382 435	69 860 174	72 035 062	76 709 954	78 977 818	83 784 421

Suuret teatterit poislukien Helsingin Kaupunginteatteri	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	24 728 619	22 354 647	23 443 900	24 950 461	24 821 881	25 527 243	26 383 842	26 117 600	26 074 024	28 084 237	29 359 027	29 543 723	31 021 330	32 654 236	33 270 690	34 252 234	36 090 435	36 703 832	37 360 635
Toimintamenot	5 275 046	5 181 315	5 316 051	5 228 509	5 279 301	5 797 000	6 536 978	6 927 560	6 784 062	6 933 540	7 285 530	6 881 516	7 196 975	7 613 103	7 819 120	8 719 466	9 634 393	10 006 339	11 748 591
Kiinteistömenot	7 334 759	7 268 325	7 624 935	7 174 444	6 593 033	6 367 408	6 683 084	6 348 858	6 492 273	6 858 156	7 023 811	6 516 913	7 634 211	8 438 672	8 907 253	8 869 229	9 028 203	9 521 826	9 870 344
YHTEENSÄ	37 338 424	34 804 287	36 384 886	37 353 414	36 694 215	37 691 651	39 603 904	39 394 018	39 350 359	41 875 933	43 668 368	42 942 152	45 852 516	48 706 011	49 997 063	51 840 929	54 753 031	56 231 997	58 979 570

Keskisuuret teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	24 171 515	24 306 436	24 330 601	24 322 263	25 582 798	25 672 911	26 869 283	27 191 262	28 402 046	29 041 797	29 104 925	29 748 333	30 074 239	31 187 959	32 048 172	32 765 294	35 013 834	37 097 295	39 318 098
Toimintamenot	6 092 589	6 191 972	6 315 978	6 450 292	6 758 060	6 742 856	7 343 303	7 044 818	7 755 884	7 717 954	7 890 751	8 112 893	7 586 309	8 092 672	8 531 127	9 172 524	10 467 457	10 271 759	11 317 463
Kiinteistömenot	5 206 778	6 678 085	6 448 847	6 245 171	5 740 506	5 528 790	5 829 981	5 743 328	5 923 241	5 915 707	5 662 897	5 744 691	5 939 133	6 270 772	6 838 362	6 774 800	6 872 628	7 276 613	7 759 555
YHTEENSÄ	35 470 882	37 176 493	37 095 426	37 017 726	38 081 364	37 944 557	40 042 567	39 979 408	42 081 171	42 675 458	42 658 573	43 605 917	43 599 681	45 551 403	47 417 661	48 712 618	52 353 919	54 645 667	58 395 116

Pien- ja ryhmäteatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	2 749 537	3 070 372	3 120 525	3 324 841	3 835 878	4 079 833	4 361 029	4 719 287	5 086 052	5 266 370	5 509 423	5 561 315	5 523 316	6 138 088	6 928 869	7 577 536	8 146 347	8 571 343	10 787 743
Toimintamenot	1 146 217	1 368 882	1 391 267	1 460 898	1 869 947	1 377 696	1 745 993	2 123 910	2 485 582	2 336 457	2 348 753	2 358 798	2 400 267	2 903 569	3 031 483	3 268 061	3 883 538	3 460 087	4 707 323
Kiinteistömenot	385 167	503 186	472 910	438 348	607 445	658 070	699 728	663 501	776 187	854 026	861 948	1 018 047	869 793	870 057	1 050 293	1 108 474	1 360 656	1 457 100	1 593 618
YHTEENSÄ	4 280 921	4 942 440	4 984 702	5 224 087	6 313 270	6 115 599	6 806 750	7 506 698	8 347 821	8 456 853	8 720 124	8 938 160	8 793 376	9 911 714	11 010 645	11 954 071	13 390 541	13 488 530	17 088 684

Tanssiteatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	803 619	839 089	894 759	804 543	933 275	1 441 623	1 573 481	1 728 264	2 273 800	2 145 771	2 345 553	2 543 463	3 003 910	3 412 751	3 617 672	3 598 827	4 419 892	4 435 037	4 633 047
Toimintamenot	412 077	370 653	408 731	381 568	391 659	557 324	517 027	633 311	872 255	820 756	921 777	1 085 311	1 233 973	1 410 841	1 631 415	1 332 491	1 509 263	1 439 123	1 548 906
Kiinteistömenot	134 147	161 881	162 689	168 609	172 258	202 197	285 902	304 252	315 454	330 453	356 968	490 235	523 162	559 192	580 015	620 720	596 730	641 947	667 555
YHTEENSÄ	1 349 843	1 371 623	1 466 179	1 354 720	1 497 192	2 201 144	2 376 410	2 665 827	3 461 509	3 296 980	3 624 298	4 119 009	4 761 045	5 382 784	5 829 102	5 552 038	6 525 885	6 516 107	6 849 508

Yli 100 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	35 504 858	34 073 746	35 244 871	36 692 132	38 372 765	39 649 156	41 785 012	43 884 837	44 565 611	46 882 083	50 443 130	50 270 494	51 671 911	54 527 608	56 726 448	58 155 153	62 882 086	64 228 612	68 563 761
Toimintamenot	9 432 264	9 354 664	9 708 413	9 597 359	9 892 578	10 064 113	13 233 381	13 755 416	14 640 909	13 938 612	15 386 043	14 466 295	14 697 447	16 653 678	17 235 742	18 901 991	21 221 147	21 173 594	24 772 604
Kiinteistömenot	9 942 075	10 144 995	10 028 357	9 737 560	9 315 390	9 246 703	9 772 995	9 867 720	10 302 772	11 010 293	11 617 389	11 378 818	12 396 248	12 806 124	13 595 919	13 579 310	14 152 358	14 760 711	16 558 598
YHTEENSÄ	54 879 197	53 573 405	54 981 641	56 027 051	57 580 733	58 959 972	64 791 388	67 507 973	69 509 292	71 830 988	77 446 562	76 115 607	78 765 606	83 987 410	87 558 109	90 636 454	98 255 591	100 162 917	109 894 963

Helsingin VOS-teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	12 210 343	12 886 071	13 655 867	13 866 390	15 154 976	14 958 515	16 443 362	18 690 555	18 697 232	19 127 197	21 118 948	21 029 104	21 127 316	21 999 917	22 891 428	23 083 124	25 839 675	25 718 100	27 468 799
Toimintamenot	3 456 547	3 631 984	3 974 181	3 854 951	3 872 763	3 810 482	6 180 571	6 190 828	6 686 663	5 800 149	7 021 878	6 423 942	6 574 514	7 542 384	7 484 549	8 721 751	9 432 292	9 481 972	10 221 596
Kiinteistömenot	3 244 529	3 434 213	2 915 436	3 102 344	3 204 637	3 248 012	3 411 556	3 733 620	4 133 152	4 356 128	4 756 783	4 810 098	4 681 696	4 323 550	4 482 104	4 555 578	4 975 960	5 077 671	6 427 671
YHTEENSÄ	18 911 419	19 952 268	20 545 484	20 823 685	22 232 376	22 017 009	26 035 489	28 615 003	29 517 047	29 283 474	32 897 609	32 263 144	32 383 526	33 865 851	34 858 081	36 360 453	40 247 927	40 277 743	44 118 066

Helsingin VOS-teatterit ilman Kaupunginteatteria	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	6 236 409	6 658 324	7 503 014	7 549 823	7 920 641	8 101 796	9 233 566	9 850 211	10 225 556	9 833 468	9 401 984	10 055 856	9 982 415	10 540 894	10 417 722	10 864 191	12 426 168	11 979 456	12 804 650
Toimintamenot	2 044 391	2 089 936	2 369 920	2 131 277	2 368 171	2 450 750	2 979 080	3 377 851	3 254 721	2 975 768	2 986 191	3 267 914	3 072 488	3 370 784	3 236 909	3 892 018	4 185 983	4 009 512	4 794 694
Kiinteistömenot	863 829	948 210	902 025	845 245	1 028 638	1 058 710	1 208 109	1 101 361	1 435 451	1 338 232	1 327 417	1 418 726	1 400 677	1 277 749	1 340 339	1 410 111	1 678 853	1 542 954	1 713 871
YHTEENSÄ	9 144 629	9 696 470	10 774 959	10 526 345	11 317 450	11 611 256	13 420 755	14 329 423	14 915 728	14 147 468	13 715 592	14 742 496	14 455 580	15 189 427	14 994 970	16 166 320	18 291 004	17 531 922	19 313 215

60 000 - 99 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	9 611 704	9 344 000	9 252 405	9 364 367	9 918 564	9 625 496	9 821 367	10 193 298	10 561 412	11 024 996	11 648 714	11 701 870	12 028 007	12 311 908	12 483 868	12 843 361	13 254 473	14 137 415	14 569 715
Toimintamenot	1 887 656	1 995 364	1 805 936	1 958 060	2 159 500	2 199 832	2 140 527	2 327 115	2 325 720	2 449 594	2 837 073	2 703 605	2 598 501	2 507 357	2 811 659	2 882 690	3 245 540	3 536 715	3 631 944
Kiinteistömenot	2 490 341	2 441 114	2 329 067	2 371 551	2 357 877	2 305 452	2 350 173	2 338 853	2 324 575	2 324 090	1 869 480	2 027 265	2 061 456	2 077 680	2 363 683	2 395 497	2 394 213	2 770 549	2 832 835
YHTEENSÄ	13 989 701	13 780 478	13 387 408	13 693 978	14 435 941	14 130 780	14 312 067	14 859 266	15 211 707	15 798 680	16 355 267	16 432 740	16 687 964	16 896 945	17 659 210	18 121 548	18 894 226	20 444 679	21 034 494

40 000 - 59 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	8 072 415	8 203 771	8 249 500	8 393 419	8 530 407	8 873 914	9 211 300	9 139 382	9 503 140	10 010 892	9 999 978	10 513 430	10 381 621	11 398 679	12 067 689	12 228 396	13 210 010	13 942 391	14 825 161
Toimintamenot	2 152 318	2 332 985	2 567 927	2 666 906	2 530 185	2 516 075	2 329 234	2 207 550	2 771 752	2 624 586	2 717 072	2 901 523	2 790 923	3 318 173	3 385 792	3 419 004	4 028 406	3 616 517	4 287 177
Kiinteistömenot	1 969 194	3 227 257	3 454 630	3 232 960	2 719 044	2 542 565	2 628 257	2 560 391	2 680 984	2 680 126	2 784 846	2 774 692	2 803 824	3 205 847	3 387 527	3 377 831	3 356 530	3 454 686	3 447 699
YHTEENSÄ	12 193 927	13 764 013	14 272 057	14 293 285	13 779 636	13 932 554	14 168 791	13 907 323	14 955 876	15 315 604	15 501 896	16 189 645	15 976 368	17 922 699	18 841 008	19 025 231	20 594 946	21 013 594	22 560 037

Alle 40 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	5 238 247	5 176 774	5 195 862	5 268 757	5 586 431	5 429 763	5 474 096	5 379 240	5 677 435	5 913 933	5 944 070	6 130 246	6 334 960	6 613 862	7 061 104	7 185 914	7 737 446	8 237 733	8 877 338
Toimintamenot	865 847	971 857	954 012	1 022 616	1 221 296	1 121 174	1 564 855	1 252 495	1 591 344	1 620 296	1 542 310	1 523 123	1 564 662	1 712 577	1 827 592	2 118 590	2 245 867	2 322 942	2 516 237
Kiinteistömenot	1 039 940	1 284 114	910 738	941 600	896 930	851 047	935 058	925 234	896 525	961 729	1 063 275	984 686	979 449	1 094 843	1 170 559	1 166 052	1 252 223	1 254 365	1 294 742
YHTEENSÄ	7 144 034	7 432 745	7 060 612	7 232 973	7 704 657	7 401 984	7 974 009	7 556 969	8 165 304	8 495 958	8 549 655	8 638 055	8 879 071	9 421 282	10 059 255	10 470 556	11 235 536	11 815 040	12 688 317

Teatteri Imatra	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	703 833	678 672	649 289	585 159	670 128	587 010	575 236	503 555	561 462	571 563	508 548	566 211	623 169	593 134	669 751	863 733	1 060 958	1 161 258	1 370 782
Toimintamenot	120 153	106 244	113 123	80 797	125 535	105 403	359 115	240 139	291 352	243 594	243 179	273 512	209 518	290 435	268 009	274 650	332 422	448 924	660 500
Kiinteistömenot	138 301	132 078	117 328	123 568	130 968	141 581	180 583	187 916	191 280	192 058	187 835	110 196	104 047	99 572	113 573	123 828	129 708	112 884	129 180
YHTEENSÄ	962287	916994	879740	789524	926631	833994	1114934	931610	1044094	1007215	939562	949919	936734	983141	1051333	1262211	1523088	1723066	2160462

Joensuun kaupunginteatteri	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	1 695 553	1 580 866	1 536 346	1 629 405	1 584 213	1 555 284	1 466 817	1 535 152	1 582 043	1 665 263	1 698 885	1 725 880	1 726 756	1 865 956	1 826 751	1 900 761	1 989 922	1 978 541	2 104 959
Toimintamenot	230 333	234 454	172 578	303 142	317 219	299 560	311 652	272 364	277 998	268 976	259 654	266 890	296 994	324 435	335 171	308 967	341 361	353 192	426 843
Kiinteistömenot	368 533	369 391	301 998	275 845	267 520	214 086	292 142	280 386	237 162	227 594	251 346	263 077	247 733	246 027	411 847	421 169	428 842	445 117	470 150
YHTEENSÄ	2294419	2184711	2010922	2208392	2168952	2068930	2070611	2087902	2097203	2161833	2209885	2255847	2271483	2436418	2573769	2630897	2760125	2776850	3001952

Jyväskylän kaupunginteatteri	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	2 447 403	1 860 428	1 917 914	2 073 438	1 949 668	2 086 741	2 019 870	2 163 469	2 092 544	2 549 973	2 644 985	2 713 014	2 623 240	2 565 917	2 699 625	2 743 963	2 949 264	3 117 532	3 186 653
Toimintamenot	543 903	528 682	557 223	620 630	477 603	527 320	480 547	460 330	492 017	550 100	563 801	473 952	432 835	529 918	500 849	538 858	703 765	779 552	724 839
Kiinteistömenot	987 263	940 574	922 309	887 898	873 837	875 990	870 373	858 330	842 790	865 551	916 142	922 986	1 019 827	1 045 457	1 079 582	1 084 366	1 147 925	1 071 531	1 175 275
YHTEENSÄ	3978569	3329684	3397446	3581966	3301108	3490051	3370790	3482129	3427351	3965624	4124928	4109952	4075902	4141292	4280056	4367187	4800954	4968615	5086767

Liite 2. Työpaperissa käytettyjä tilastotietoja, indeksikorotus JMHI 1985=100

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
152,7	155,5	158,2	163,5	167,5	167,2	170,7	173,7	178,6	183,6	186	191,3	197,7	205,2	212,1	220,5	232,4	236	240,3

Tulot

Kaikki VOS-teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	27 676 843	40 886 790	38 681 372	36 216 099	36 786 435	38 057 288	38 800 503	39 011 860	39 065 505	39 098 180	39 398 910	38 649 270	37 579 943	37 527 705	37 233 036	36 680 231	42 771 821	49 944 828	57 096 282
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	60 643 642	42 748 698	41 403 954	42 330 144	42 913 717	43 417 645	42 820 862	42 785 517	43 533 446	44 284 288	46 104 528	44 827 598	45 168 119	44 024 283	42 241 578	40 886 876	39 403 304	38 392 243	34 484 211
Omat menot	30 076 244	30 165 857	30 278 250	32 650 108	32 468 818	32 824 325	36 755 649	38 881 814	38 393 062	40 616 547	44 438 520	41 621 822	41 884 555	44 091 038	48 411 778	48 010 991	47 785 096	45 454 276	50 038 234
YHTEENSÄ	118 396 729	113 801 345	110 363 576	111 196 351	112 168 970	114 299 258	118 377 014	120 679 191	120 992 013	123 999 014	129 941 958	125 098 690	124 632 617	125 643 026	127 886 392	125 578 098	129 960 222	133 791 347	141 618 727

Täyskunnalliset teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	7 791 440	14 529 454	13 723 895	12 407 156	10 896 807	10 973 886	11 291 948	10 477 449	10 427 802	11 308 747	11 352 913	11 242 333	10 878 392	11 073 995	10 754 237	10 397 785	12 088 705	14 065 232	15 955 400
Omat menot	6 772 584	6 585 214	6 814 697	7 196 291	6 991 918	8 050 843	9 235 964	7 688 102	8 345 022	9 904 322	8 716 870	9 110 868	8 360 535	8 521 962	9 333 923	9 841 307	9 300 174	9 778 775	9 928 072
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	26 946 646	16 571 915	16 394 407	18 022 669	17 295 906	16 720 074	16 570 138	15 295 255	15 955 321	18 361 544	20 044 154	19 456 640	20 500 460	19 991 877	18 774 744	18 103 071	17 845 073	16 500 968	14 662 138
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	37 309 200	28 708 979	28 836 065	29 606 979	27 365 967	26 222 637	26 245 085	24 471 586	25 069 415	28 363 295	29 775 595	28 098 785	30 280 757	30 029 807	29 405 006	28 059 731	27 179 133	25 926 892	24 278 670
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	41 512 662	37 688 576	36 934 993	37 628 111	35 186 627	35 746 800	37 100 048	33 462 805	34 730 145	39 576 614	40 115 939	39 811 844	39 741 391	39 589 839	38 864 910	38 344 170	39 235 960	40 346 984	40 547 620
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	51 873 224	49 823 647	49 374 657	49 210 426	45 254 692	45 247 366	46 772 997	42 637 137	43 842 239	49 576 364	49 845 378	48 451 986	49 519 684	49 625 764	49 493 166	48 298 823	48 568 012	49 770 899	50 162 142

Ei-kunnalliset suuret ja keskisuuret teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	15 333 294	20 539 317	19 269 818	18 237 231	18 861 907	19 603 914	19 395 914	20 217 531	20 218 573	18 615 080	18 153 582	17 709 566	16 939 749	16 697 467	16 393 447	16 242 047	19 024 189	22 284 879	25 515 561
Omat tulot	15 565 073	14 228 484	15 428 398	16 183 009	15 873 565	18 427 850	17 395 669	18 390 310	16 591 106	16 718 346	18 096 087	17 827 252	17 055 756	18 592 018	19 651 630	20 056 054	19 745 033	17 778 460	18 792 562
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	25 895 976	19 310 921	18 175 507	17 513 508	19 142 761	19 921 926	19 315 748	20 532 899	20 578 313	18 876 818	18 431 531	18 897 902	18 150 203	17 431 185	16 982 583	16 584 378	15 775 645	15 730 292	13 067 035
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	35 269 711	28 725 768	27 111 407	25 652 338	26 766 727	27 639 432	27 255 854	28 085 137	28 168 855	25 593 799	25 090 498	25 658 075	24 868 006	24 618 788	24 191 413	23 676 517	22 882 936	23 408 881	23 271 140
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	56 794 343	54 078 722	52 873 723	51 933 748	53 878 233	57 953 690	56 107 331	59 140 740	57 387 992	54 210 244	54 681 200	54 434 720	52 145 708	52 720 670	53 027 660	52 882 479	54 544 867	55 793 631	57 375 158
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	66 168 078	63 493 569	61 809 623	60 072 578	61 502 199	65 671 196	64 047 437	66 692 978	64 978 534	60 927 225	61 340 167	61 194 893	58 863 511	59 908 273	60 236 490	59 974 618	61 652 158	63 472 220	67 579 263

Suuret teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	12 917 098	21 148 071	19 402 152	17 868 917	18 297 416	19 182 281	19 293 042	19 458 567	19 584 188	19 807 123	19 961 966	19 317 800	18 685 204	18 233 713	18 329 682	18 003 154	21 113 354	24 943 412	28 438 500
Omat tulot	16 849 107	16 252 201	16 236 275	17 934 497	16 611 760	16 968 152	19 753 906	20 538 690	19 153 534	20 738 923	24 306 822	20 926 442	23 241 628	23 389 482	26 512 237	26 167 190	25 351 193	24 098 959	25 963 244
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	32 197 411	20 180 464	20 089 724	20 830 275	20 988 973	20 821 340	20 357 411	20 832 093	20 897 469	21 569 535	23 516 304	22 173 407	22 439 587	22 768 519	21 279 402	20 327 749	19 201 101	17 974 943	14 892 261
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	47 486 375	35 254 194	34 730 018	34 692 048	33 569 262	33 119 051	32 867 273	33 256 747	33 262 255	34 495 544	37 021 135	34 619 622	35 706 809	36 217 441	34 930 411	33 421 315	31 945 387	31 269 381	29 476 405
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	61 963 616	57 580 736	55 728 151	56 633 689	55 898 149	56 971 773	59 404 359	60 829 350	59 635 191	62 115 581	67 785 092	62 417 649	64 366 419	64 391 714	66 121 321	64 498 093	65 665 648	67 017 314	69 294 005
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	77 252 580	72 654 466	70 368 445	70 495 462	68 478 438	69 269 484	71 914 221	73 254 004	71 999 977	75 041 590	81 289 923	74 863 864	77 633 641	77 840 636	79 772 330	77 591 659	78 409 934	80 311 752	83 878 149

Keskisuuret teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	11 361 346	16 697 237	16 183 828	15 277 923	14 802 568	14 908 601	15 103 840	14 939 800	14 819 318	14 333 440	14 142 218	14090362	13 527 707	13 895 391	13 375 045	13 103 151	15 179 184	17 523 821	19 991 314
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	27 059 480	20 568 612	19 505 004	19 615 020	20 042 711	20 519 986	20 366 669	19 514 204	20 035 758	20 194 737	19 983 957	20429407	20 517 761	19 178 003	19 042 306	18 774 500	18 545 656	18 571 823	18 029 850
Omat tulot	10 081 128	10 208 422	9 999 120	10 589 642	11 409 470	11 376 569	12 247 456	13 015 529	13 424 302	13 655 038	13 780 124	14407183	11 851 429	12 818 775	13 392 854	13 503 868	13 467 621	12 497 581	12 976 136
YHTEENSÄ	48 501 954	47 474 271	45 687 952	45 482 585	46 254 749	46 805 157	47 717 966	47 469 533	48 279 378	48 183 215	47 906 298	48926952	45 896 898	45 892 170	45 810 204	45 381 519	47 192 461	48 593 226	50 997 300

Pien- ja ryhmäteatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	2 362 206	2 018 205	2 064 437	2 072 862	2 579 766	2 612 870	2 879 427	2 931 303	2 898 673	3 065 252	3 218 608	3 186 251	3 197 859	3 164 076	3 221 898	3 232 095	3 763 028	4 390 682	5 362 516
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	1 173 956	1 772 566	1 608 017	1 687 889	1 640 483	1 753 264	1 801 560	2 141 166	2 220 254	2 147 393	2 172 479	1 816 944	1 816 969	1 748 003	1 622 202	1 476 284	1 283 811	1 493 998	1 299 373
Omat tulot	2 563 966	3 120 522	3 507 747	3 555 727	3 810 617	3 429 427	3 765 608	4 198 121	4 249 790	4 850 336	4 755 144	4 606 807	4 819 841	5 623 467	6 170 765	6 419 951	6 519 895	6 708 025	9 164 107
YHTEENSÄ	6 100 128	6 911 293	7 180 201	7 316 478	8 030 866	7 795 561	8 446 595	9 270 590	9 368 717	10 062 981	10 146 231	9 610 002	9 834 669	10 535 546	11 014 865	11 128 330	11 566 734	12 592 705	15 825 996

Tanssiteatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	1 036 193	1 023 278	1 030 955	996 398	1 106 686	1 353 536	1 524 193	1 682 190	1 763 326	1 892 366	2 076 117	2 054 858	2 169 172	2 234 524	2 306 411	2 341 831	2 716 255	3 086 912	3 303 952
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	212 795	227 056	201 209	196 959	241 550	323 055	295 221	298 055	379 966	372 622	431 788	407 840	393 802	329 758	297 668	308 344	372 736	351 479	262 727
Omat tulot	4 034 847	4 822 260	5 328 138	5 225 940	5 466 814	4 928 776	5 300 970	5 807 764	5 717 943	6 348 234	6 143 340	5 786 805	5 858 410	6 585 376	6 991 206	6 996 436	6 741 527	6 830 248	9 164 107
Muut avustukset	150 649	83 870	85 430	155 557	68 406	231 858	179 869	229 487	514 087	333 609	289 545	376 152	591 189	834 793	912 694	936 204	813 164	759 885	923 570
YHTEENSÄ	5 434 484	6 156 464	6 645 732	6 574 854	6 883 456	6 837 225	7 300 253	8 017 496	8 375 322	8 946 831	8 940 790	8 625 655	9 012 573	9 984 451	10 507 979	10 582 815	10 643 682	11 028 524	13 654 356

Yli 100 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	18 032 694	24 693 746	23 323 201	21 791 775	23 133 938	24 409 159	25 092 524	25 556 804	25 621 698	25 863 582	26 087 558	25 469 072	24 688 730	24 381 173	24 405 449	24 113 865	28 151 766	33 009 956	37 880 805
Omat tulot	22 140 740	21 628 950	21 921 632	23 916 517	22 734 557	23 073 804	27 106 865	28 475 634	27 605 457	29 493 570	33 221 950	30 356 838	31 391 325	32 519 517	36 093 758	35 780 148	35 487 647	33 755 232	38 147 172
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	33 715 100	23 776 617	22 764 128	23 453 583	23 378 022	24 086 173	23 183 592	24 138 117	24 452 819	24 666 025	25 820 192	24 336 474	24 316 443	24 543 991	22 782 953	21 865 296	20 636 742	19 920 505	16 844 753
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	49 331 490	39 415 386	37 978 902	37 765 116	36 742 131	37 375 543	36 941 358	37 789 315	38 314 835	39 076 556	40 829 109	38 637 169	39 383 810	39 540 637	38 186 533	36 663 972	35 270 182	34 950 162	33 344 494
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	73 888 534	70 099 313	68 008 960	69 161 875	69 246 517	71 569 137	75 382 981	78 170 556	77 679 974	80 023 177	85 129 701	80 162 383	80 396 498	81 444 681	83 282 160	81 759 309	84 276 155	86 685 694	92 872 730
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	89 504 925	85 738 082	83 223 734	83 473 408	82 610 626	84 858 507	89 140 748	91 821 754	91 541 990	94 433 708	100 138 618	94 463 078	95 463 864	96 441 326	98 685 740	96 557 986	98 909 596	101 715 350	109 372 471

60 000 - 99 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	3 566 732	6 557 714	6 021 768	5 569 312	5 274 750	5 360 839	5 384 337	5 266 214	5 265 993	5 217 923	5 185 201	5 067 692	4 944 416	4 887 730	4 876 778	4 770 000	5 542 478	6 522 129	7 402 570
Omat tulot	3 401 394	3 454 840	3 258 586	3 150 831	4 185 314	3 821 640	3 770 698	4 501 321	4 272 847	4 719 259	5 154 368	5 001 363	4 543 808	4 327 538	4 826 306	4 456 524	4 344 259	4 671 202	4 282 515
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	11 190 956	7 847 376	7 663 551	7 702 315	7 984 327	7 775 524	7 655 351	7 464 177	7 421 371	7 571 039	8 167 860	8 517 634	8 539 974	8 044 437	7 845 513	7 774 655	7 437 542	7 067 205	6 639 471
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	15 097 741	11 611 638	11 192 377	11 187 842	11 367 001	11 088 922	10 963 767	10 699 793	10 549 005	10 612 863	10 583 108	11 064 167	11 045 628	10 477 510	10 523 462	10 385 258	9 913 142	9 888 234	9 472 306
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	18 159 082	17 859 930	16 943 905	16 422 458	17 444 391	16 958 003	16 810 387	17 231 712	16 960 211	17 508 221	18 507 429	18 586 689	18 028 198	17 259 706	17 548 597	17 001 179	17 324 280	18 260 535	18 324 556
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	22 065 866	21 624 192	20 472 731	19 907 985	20 827 065	20 271 400	20 118 803	20 467 328	20 087 845	20 550 045	20 922 677	21 133 222	20 533 853	19 692 778	20 226 546	19 611 782	19 799 879	21 081 565	21 157 391

40 000 - 59 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	4 094 753	5 632 969	5 543 806	5 312 286	5 094 146	5 036 280	5 009 752	5 022 465	5 088 513	5 099 077	5 169 330	5 209 739	4 940 975	5 052 514	5 015 601	4 948 120	5 723 304	6 629 185	7 589 528
Omat tulot	3 228 453	3 590 097	3 566 815	3 927 875	3 781 641	4 394 685	3 911 883	4 007 096	4 882 927	4 660 913	4 145 361	4 693 433	3 824 207	4 773 194	5 051 234	4 945 730	4 910 398	4 209 684	4 495 344
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	9 182 142	7 386 561	7 016 880	6 920 231	6 947 446	6 951 185	7 271 862	7 031 727	6 837 085	7 080 655	7 162 596	7 130 423	7 288 868	7 297 215	7 220 013	6 993 627	7 187 431	7 160 392	7 052 923
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	12 281 011	12 373 763	12 264 336	11 671 793	10 848 260	10 605 362	10 971 746	10 573 823	10 444 255	10 588 467	10 760 438	10 615 831	10 696 854	11 051 431	11 057 933	10 674 773	10 658 060	10 678 024	10 500 622
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	16 505 348	16 609 627	16 127 501	16 160 393	15 823 233	16 382 149	16 193 497	16 061 288	16 808 525	16 840 645	16 477 287	17 033 596	16 054 050	17 122 923	17 286 849	16 887 478	17 821 133	17 999 261	19 137 795
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	19 604 217	21 596 829	21 374 957	20 911 954	19 724 046	20 036 326	19 893 381	19 603 383	20 415 694	20 348 457	20 075 128	20 519 003	19 462 037	20 877 139	21 124 768	20 568 624	21 291 762	21 516 893	22 585 494

Alle 40 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	1 982 664	4 002 361	3 792 598	3 542 726	3 283 601	3 251 010	3 259 432	3 166 377	3 089 301	2 917 598	2 956 820	2 978 136	2 868 135	3 206 288	2 935 207	2 848 246	3 354 273	3 783 558	4 223 379
Omat tulot	1 305 657	1 491 969	1 531 217	1 654 885	1 767 307	1 534 196	1 856 415	1 897 763	1 631 831	1 742 805	1 916 841	1 871 917	1 732 898	2 470 789	2 440 480	2 828 588	3 042 793	2 818 158	3 062 338
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	6 555 445	3 738 143	3 959 395	4 254 015	4 603 921	4 604 763	4 665 805	4 151 496	4 822 171	4 966 568	4 953 879	4 843 067	5 006 232	4 138 639	4 393 099	4 253 298	4 141 589	4 244 141	4 237 844
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	8 191 972	5 722 533	5 342 773	5 637 908	5 890 681	5 827 889	5 982 117	5 431 483	6 028 414	6 225 301	6 327 562	6 079 973	6 196 730	5 420 758	5 719 291	5 524 057	5 436 379	5 521 361	5 532 586
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	9 843 766	9 232 473	9 283 210	9 451 627	9 654 829	9 389 970	9 781 653	9 215 635	9 543 303	9 626 970	9 827 540	9 693 120	9 607 266	9 815 716	9 768 786	9 930 132	10 538 654	10 845 857	11 523 561
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	11 480 292	11 216 863	10 666 587	10 835 519	10 941 589	10 613 095	11 097 965	10 495 622	10 749 546	10 885 704	11 201 223	10 930 026	10 797 764	11 097 835	11 094 978	11 200 891	11 833 444	12 123 077	12 818 303

Ruotsinkieliset teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	5 135 183	5 060 495	4 919 944	4 776 403	5 028 324	5 348 898	5 402 876	5 403 748	5 324 943	5 255 895	5 262 697	5 195 006	4 944 015	4 893 502	4 716 776	4 686 120	5 314 103	6 065 443	6 954 041
Omat tulot	3 805 416	3 444 966	4 804 521	5 228 068	3 980 268	4 064 374	3 167 662	3 499 424	3 599 452	3 062 928	3 116 238	3 991 586	3 411 429	3 159 406	2 776 291	3 330 856	3 077 185	3 094 245	3 283 464
Muut avustukset	238 630	193 164	260 197	150 836	647 060	625 815	903 798	986 330	1 538 891	1 144 828	1 198 755	1 213 634	1 503 684	1 268 025	1 338 828	1 810 577	1 612 598	1 532 189	1 833 548
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	3 644 679	3 585 499	3 336 506	3 248 128	3 179 774	3 288 600	3 335 173	3 582 025	3 467 546	3 543 560	3 388 594	3 346 122	3 132 879	3 023 720	2 744 891	2 640 373	2 340 935	2 314 668	2 188 583
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	4 605 627	4 502 735	4 182 397	4 023 216	4 125 089	4 375 517	4 365 544	4 347 244	4 402 671	4 397 928	4 321 602	4 300 008	4 155 548	3 815 329	3 549 007	3 397 200	3 194 445	3 124 918	3 012 050
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	12 823 908	12 284 124	13 321 167	13 403 436	12 835 426	13 327 688	12 809 509	13 471 527	13 930 833	13 007 211	12 966 283	13 746 348	12 992 006	12 344 654	11 576 786	12 467 926	12 344 821	13 006 546	14 259 636
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	13 784 856	13 201 360	14 167 058	14 178 523	13 780 740	14 414 604	13 839 881	14 236 746	14 865 958	13 861 580	13 899 290	14 700 235	14 014 675	13 136 263	12 380 902	13 224 753	13 198 332	13 816 796	15 083 103

Helsingin VOS-teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	6 495 868	7 479 269	7 209 248	7 038 463	8 509 297	9 183 106	9 727 224	9 839 037	9 862 664	10 172 568	10 312 955	10 059 158	9 800 600	9 644 935	9 754 362	9 697 278	11 392 659	13 427 469	15 312 477
Omat tulot	9 148 871	10 323 537	10 221 941	11 589 575	10 546 720	9 059 951	12 233 200	14 759 775	14 505 588	14 642 619	18 239 577	16 429 002	16 953 728	16 747 576	17 938 143	17 408 790	16 818 246	15 501 199	16 972 768
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	9 788 031	8 973 344	8 722 483	8 593 266	8 096 307	8 606 846	8 345 589	8 471 773	8 116 014	8 004 100	7 805 370	6 630 161	6 462 682	6 481 806	6 224 235	5 894 193	5 360 241	5 748 067	4 186 760
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	14 893 862	14 280 363	13 150 923	13 152 858	12 693 765	13 274 892	13 148 149	13 636 936	13 677 024	13 705 503	13 950 827	12 672 328	12 153 180	11 544 910	11 302 262	10 858 843	10 505 349	10 918 255	10 555 573
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	25 432 770	26 776 150	26 153 672	27 221 305	27 152 324	26 849 903	30 306 014	33 070 585	32 484 267	32 819 287	36 357 903	33 118 321	33 217 009	32 874 316	33 916 740	33 000 261	33 571 147	34 676 735	36 472 005
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	30 538 600	32 083 168	30 582 112	31 780 896	31 749 782	31 517 949	35 108 573	38 235 749	38 045 277	38 520 689	42 503 360	39 160 488	38 907 508	37 937 421	38 994 767	37 964 911	38 716 255	39 846 923	42 840 818

Muiden suurten kaupunkien (yli 100 000 as.) VOS-teatterit	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	11 536 827	17 214 477	16 113 953	14 753 312	14 624 641	15 226 053	15 365 300	15 717 767	15 759 034	15 691 014	15 774 603	15 409 914	14 888 130	14 736 238	14 651 088	14 416 588	16 759 107	19 582 487	22 568 328
Omat tulot	12 991 869	11 305 413	11 699 691	12 326 942	12 187 837	14 013 853	14 873 665	13 715 859	13 099 868	14 850 951	14 982 373	13 927 836	14 437 597	15 771 941	18 155 614	18 371 358	18 669 400	18 254 033	21 174 404
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	23 927 069	14 803 272	14 041 645	14 860 317	15 281 716	15 479 327	14 838 003	15 666 344	16 336 805	16 661 926	18 014 822	17 706 313	17 853 761	18 062 186	16 558 718	15 971 103	15 276 501	14 172 439	12 657 993
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	34 437 629	25 135 023	24 827 978	24 612 258	24 048 366	24 100 651	23 793 209	24 152 379	24 637 811	25 371 053	26 878 282	25 964 841	27 230 629	27 995 726	26 884 271	25 805 129	24 764 833	24 031 907	22 788 921
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	48 455 764	43 323 163	41 855 289	41 940 570	42 094 193	44 719 234	45 076 968	45 099 970	45 195 707	47 203 891	48 771 798	47 044 062	47 179 488	48 570 365	49 365 420	48 759 049	50 705 008	52 008 959	56 400 725
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	58 966 324	53 654 913	52 641 622	51 692 511	50 860 844	53 340 558	54 032 174	53 586 005	53 496 713	55 913 018	57 635 259	55 302 590	56 556 357	58 503 905	59 690 973	58 593 075	60 193 341	61 868 427	66 531 653

Helsingin VOS-teatterit ilman Kaupunginteatteria	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Valtionosuus ja valtionavustus	5 342 159	4 702 733	4 616 980	4 536 012	5 168 028	5 621 679	6 018 203	6 135 650	6 105 533	5 955 833	5 715 265	5 602 895	5 405 829	5 287 292	5 197 320	5 230 805	6 213 015	7 310 348	8 353 624
Omat tulot	4 556 293	4 676 612	6 229 641	6 444 736	5 390 974	5 551 557	6 863 471	7 283 968	6 863 880	6 871 326	6 965 589	8 033 497	7 276 962	7 653 299	7 018 606	7 635 093	7 044 640	6 461 894	6 754 022
Kunnan rahoitus **vähennettynä** kiinteistömenoilla	3 373 762	4 107 104	3 697 669	3 684 147	3 503 290	4 018 277	3 507 395	3 953 631	3 716 421	3 478 189	2 780 794	2 381 889	2 155 997	1 958 345	1 659 854	1 479 394	1 234 202	1 432 561	1 184 560
Kunnan rahoitus, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	4 733 147	5 572 409	5 067 812	4 926 425	4 979 002	5 539 856	5 208 089	5 477 275	5 647 770	5 229 699	4 495 731	4 164 011	3 858 489	3 454 657	3 178 400	3 016 127	2 970 125	3 003 628	2 798 573
YHTEENSÄ **vähennettynä** kiinteistömenoilla	13 272 213	13 486 449	14 544 290	14 664 895	14 062 292	15 191 513	16 389 068	17 373 249	16 685 835	16 305 348	15 461 649	16 018 281	14 838 788	14 898 936	13 875 780	14 345 291	14 491 857	15 204 802	16 292 206
YHTEENSÄ, **ei vähennetty** kiinteistömenoja	14 631 598	14 951 753	15 914 433	15 907 172	15 538 004	16 713 092	18 089 763	18 896 893	18 617 183	18 056 858	17 176 586	17 800 403	16 541 280	16 395 247	15 394 325	15 882 024	16 227 780	16 775 869	17 906 219

Menot

Kaikki VOS-teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	91 945 396	87 772 536	88 012 743	87 770 016	89 532 433	91 374 835	93 469 846	94 898 104	94 596 393	96 632 933	100 817 338	98 443 966	98 171 357	99 366 225	100 084 337	98 531 527	100 384 203	102 378 136	106 763 672
Toimintamenot	22 563 470	22 646 722	22 839 570	22 405 867	22 672 210	22 757 514	27 232 299	27 035 584	28 698 393	27 005 071	29 045 937	27 125 820	26 642 731	28 329 853	28 619 362	29 775 704	31 785 941	31 208 217	34 749 185
Kiinteistömenot	24 299 965	26 421 379	25 401 308	23 932 515	21 934 356	21 480 071	22 104 421	21 708 896	21 803 062	22 218 900	22 395 689	21 556 980	22 179 214	22 466 052	23 245 641	22 361 185	21 874 459	22 645 537	24 604 872
YHTEENSÄ	176 413 720	177 101 282	179 403 436	182 494 574	187 001 934	188 717 408	202 888 730	207 663 062	215 684 358	222 882 460	235 706 760	234 251 772	241 869 128	256 456 672	268 235 164	276 507 578	297 960 598	306 872 460	332 235 458

Täyskunnalliset teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	35 143 906	31 257 966	30 888 779	31 571 327	29 148 110	29 740 775	30 647 188	27 511 547	28 064 306	31 933 114	32 440 014	32 723 827	32 647 665	32 449 843	32 234 804	31 629 313	31 875 379	32 286 790	32 143 029
Toimintamenot	6 534 904	6 564 551	6 355 540	6 082 504	6 083 494	6 070 140	6 797 936	5 893 528	6 677 165	7 707 522	7 911 031	7 348 680	7 291 949	7 337 125	6 875 486	6 967 984	7 209 029	7 538 881	8 215 979
Kiinteistömenot	10 362 554	12 137 065	12 441 659	11 584 310	10 070 061	9 502 563	9 674 947	9 176 331	9 114 093	10 001 751	9 731 441	8 642 145	9 780 298	10 037 931	10 630 261	9 956 660	9 334 060	9 425 923	9 616 532
YHTEENSÄ	52 041 364	49 959 582	49 685 978	49 238 141	45 301 665	45 313 478	47 120 071	42 581 406	43 855 564	49 642 387	50 082 486	48 714 652	49 719 912	49 824 899	49 740 551	48 553 957	48 418 468	49 251 594	49 975 540

Muut suuret ja keskisuuret teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	41 808 957	40 849 161	41 678 937	40 846 016	43 163 796	44 876 642	44 318 987	46 236 982	45 231 325	42 834 784	43 091 640	41 755 426	41 612 655	42 312 728	41 768 603	41 406 116	41 645 945	42 859 018	44 535 704
Toimintamenot	11 354 046	11 011 017	11 313 086	11 082 119	11 185 628	12 298 126	12 741 791	13 436 134	12 885 820	11 468 698	11 695 745	11 486 429	10 676 807	11 055 164	11 648 627	12 530 634	13 576 146	13 108 691	14 850 075
Kiinteistömenot	9 373 735	9 414 847	8 935 900	8 138 830	7 623 966	7 717 506	7 940 106	7 552 237	7 590 543	6 716 982	6 658 968	6 760 173	6 717 803	7 187 603	7 208 830	7 092 139	7 107 290	7 678 589	8 013 367
YHTEENSÄ	62 536 738	61 275 025	61 927 923	60 066 965	61 973 390	64 892 274	65 000 884	67 225 353	65 707 688	61 020 464	61 446 353	60 002 028	59 007 265	60 555 495	60 626 060	61 028 889	62 329 381	63 646 298	67 399 146

Suuret teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	48 315 805	44 169 449	44 956 383	45 953 926	45 988 709	46 542 261	47 290 868	48 361 508	46 480 021	48 921 161	53 067 530	50 895 076	51 252 126	51 658 948	51 826 395	50 644 088	51 186 735	51 361 555	52 024 784
Toimintamenot	10 523 475	10 389 866	10 511 700	10 217 796	9 732 355	10 285 662	13 709 163	13 475 251	13 745 273	12 771 397	14 626 282	12 608 582	13 004 400	13 800 507	13 671 110	14 765 862	15 386 543	15 760 828	17 175 493
Kiinteistömenot	15 288 964	15 073 730	14 640 294	13 861 772	12 580 289	12 297 712	12 509 862	12 424 654	12 364 786	12 926 009	13 504 830	12 446 215	13 267 222	13 448 922	13 651 009	13 093 567	12 744 286	13 294 438	14 584 144
YHTEENSÄ	74 128 244	69 633 045	70 108 377	70 033 494	68 301 353	69 125 635	73 509 893	74 261 413	72 590 080	74 618 567	81 198 642	75 949 873	77 523 748	78 908 377	79 148 514	78 503 517	79 317 564	80 416 821	83 784 421

Suuret teatterit poislukien Helsingin Kaupunginteatteri	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	38 914 782	34 545 477	35 610 425	36 670 311	35 610 137	36 687 778	37 141 401	36 131 602	35 081 680	36 757 310	37 929 969	37 111 117	37 705 744	38 239 829	37 694 233	37 327 945	37 317 261	37 372 588	37 360 635
Toimintamenot	8 301 202	8 006 881	8 074 887	7 684 469	7 573 827	8 331 454	9 202 319	9 583 723	9 127 716	9 074 780	9 412 435	8 644 163	8 747 765	8 915 344	8 858 720	9 502 438	9 961 896	10 188 658	11 748 591
Kiinteistömenot	11 542 519	11 232 016	11 581 997	10 544 458	9 458 542	9 151 245	9 407 997	8 783 135	8 735 124	8 976 116	9 074 311	8 186 169	9 279 215	9 882 129	10 091 527	9 665 650	9 335 100	9 695 317	9 870 344
YHTEENSÄ	58 758 503	53 784 374	55 267 309	54 899 238	52 642 506	54 170 477	55 751 717	54 498 460	52 944 520	54 808 206	56 416 715	53 941 449	55 732 724	57 037 302	56 644 480	56 496 033	56 614 257	57 256 563	58 979 570

Keskisuuret teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	38 038 082	37 561 650	36 957 291	35 747 032	36 701 769	36 897 132	37 824 773	37 616 927	38 213 951	38 010 587	37 601 685	37 368 136	36 554 576	36 522 741	36 309 174	35 707 484	36 204 063	37 773 220	39 318 098
Toimintamenot	9 587 748	9 568 687	9 593 739	9 480 154	9 695 294	9 690 839	10 337 409	9 745 940	10 435 268	10 101 440	10 194 341	10 190 947	9 220 992	9 476 945	9 665 393	9 996 179	10 823 278	10 458 914	11 317 463
Kiinteistömenot	8 193 770	10 319 896	9 795 562	9 178 683	8 235 484	7 945 982	8 207 056	7 945 433	7 969 512	7 742 617	7 316 098	7 216 149	7 218 885	7 343 404	7 747 564	7 383 149	7 106 250	7 409 195	7 759 555
YHTEENSÄ	55 819 600	57 450 233	56 346 592	54 405 869	54 632 547	54 533 953	56 369 238	55 308 300	56 618 731	55 854 644	55 112 124	54 775 232	52 994 453	53 343 090	53 722 131	53 086 812	54 133 591	55 641 329	58 395 116

Pien- ja ryhmäteatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	4 326 875	4 744 761	4 739 963	4 886 601	5 503 054	5 863 540	6 139 164	6 528 755	6 843 104	6 892 749	7 117 819	6 985 802	6 713 469	7 188 024	7 850 105	8 257 968	8 423 267	8 727 516	10 787 743
Toimintamenot	1 803 772	2 115 385	2 113 284	2 147 118	2 682 676	1 980 026	2 457 892	2 938 259	3 344 263	3 058 010	3 034 437	2 962 986	2 917 472	3 400 232	3 434 537	3 561 520	4 015 552	3 523 131	4 707 323
Kiinteistömenot	606 127	777 592	718 333	644 251	871 457	945 779	985 030	917 900	1 044 332	1 117 769	1 113 581	1 278 812	1 057 214	1 018 883	1 189 936	1 208 010	1 406 909	1 483 649	1 593 618
YHTEENSÄ	6 736 774	7 637 738	7 571 580	7 677 970	9 057 187	8 789 345	9 582 086	10 384 914	11 231 699	11 068 528	11 265 837	11 227 600	10 688 155	11 607 139	12 474 578	13 027 498	13 845 728	13 734 296	17 088 684

Tanssiteatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	1 264 634	1 296 676	1 359 106	1 182 457	1 338 901	2 071 902	2 215 041	2 390 914	3 059 318	2 808 436	3 030 303	3 194 951	3 651 187	3 996 511	4 098 664	3 921 987	4 570 138	4 515 845	4 633 047
Toimintamenot	648 475	572 784	620 847	560 800	561 885	800 987	727 836	876 135	1 173 588	1 074 225	1 190 876	1 363 305	1 499 867	1 652 169	1 848 322	1 452 143	1 560 568	1 465 344	1 548 906
Kiinteistömenot	211 104	250 161	247 119	247 809	247 126	290 598	402 474	420 908	424 432	432 505	461 180	615 805	635 892	654 843	657 132	676 458	617 015	653 643	667 555
YHTEENSÄ	2 124 213	2 119 621	2 227 072	1 991 066	2 147 912	3 163 487	3 345 351	3 687 957	4 657 338	4 315 166	4 682 359	5 174 061	5 786 946	6 303 523	6 604 118	6 050 588	6 747 721	6 634 832	6 849 508

Yli 100 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	55 873 067	52 655 442	53 535 667	53 927 335	55 050 600	56 983 805	58 822 135	60 711 148	59 961 458	61 360 373	65 169 270	63 146 888	62 806 071	63 854 699	64 268 578	63 377 248	65 019 644	65 398 879	68 563 761
Toimintamenot	14 843 307	14 456 114	14 746 723	14 105 476	14 192 158	14 464 153	18 629 065	19 029 513	19 698 827	18 243 183	19 877 775	18 171 723	17 864 423	19 502 333	19 527 340	20 599 313	21 942 520	21 559 384	24 772 604
Kiinteistömenot	15 645 584	15 677 442	15 232 707	14 311 533	13 364 109	13 289 370	13 757 766	13 651 198	13 862 016	14 410 531	15 008 917	14 293 413	15 067 367	14 996 645	15 403 580	14 798 677	14 633 441	15 029 656	16 558 598
YHTEENSÄ	86 361 958	82 788 998	83 515 097	82 344 345	82 606 867	84 737 328	91 208 966	93 391 859	93 522 300	94 014 087	100 055 962	95 612 025	95 737 861	98 353 678	99 199 498	98 775 238	101 595 605	101 987 919	109 894 963

Helsingin VOS-teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	19 215 098	19 913 330	20 742 761	20 379 777	21 741 736	21 498 392	23 147 861	25 856 882	25 156 466	25 034 125	27 284 318	26 415 545	25 679 788	25 763 061	25 934 984	25 155 894	26 718 046	26 186 693	27 468 799
Toimintamenot	5 439 478	5 612 642	6 036 635	5 665 717	5 555 970	5 476 428	8 700 593	8 564 513	8 996 669	7 591 371	9 071 813	8 069 385	7 991 177	8 832 529	8 479 666	9 504 929	9 752 925	9 654 737	10 221 596
Kiinteistömenot	5 105 831	5 307 019	4 428 440	4 559 592	4 597 458	4 668 046	4 802 560	5 165 163	5 561 010	5 701 403	6 145 457	6 042 167	5 690 498	5 063 105	5 078 027	4 964 650	5 145 108	5 170 188	6 427 671
YHTEENSÄ	29 760 406	30 832 990	31 207 837	30 605 086	31 895 164	31 642 866	36 651 014	39 586 559	39 714 146	38 326 900	42 501 588	40 527 096	39 361 463	39 658 694	39 492 677	39 625 473	41 616 079	41 011 617	44 118 066

Helsingin VOS-teatterit ilman Kaupunginteatteria	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	9 814 074	10 289 359	11 396 803	11 096 162	11 363 164	11 643 909	12 998 394	13 626 976	13 758 125	12 870 274	12 146 757	12 631 585	12 133 406	12 343 942	11 802 822	11 839 751	12 848 572	12 197 726	12 804 650
Toimintamenot	3 217 205	3 229 657	3 599 822	3 132 391	3 397 442	3 522 220	4 193 749	4 672 986	4 379 112	3 894 755	3 857 966	4 104 965	3 734 542	3 947 365	3 667 276	4 241 505	4 328 278	4 082 567	4 794 694
Kiinteistömenot	1 359 385	1 465 305	1 370 143	1 242 278	1 475 712	1 521 579	1 700 695	1 523 644	1 931 349	1 751 510	1 714 937	1 782 122	1 702 492	1 496 311	1 518 545	1 536 733	1 735 922	1 571 067	1 713 871
YHTEENSÄ	14 390 664	14 984 320	16 366 768	15 470 830	16 236 318	16 687 708	18 892 838	19 823 606	20 068 586	18 516 539	17 719 660	18 518 671	17 570 439	17 787 618	16 988 644	17 617 990	18 912 772	17 851 360	19 313 215

60 000 - 99 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	15 125 687	14 439 635	14 054 064	13 763 042	14 229 438	13 833 772	13 825 861	14 101 609	14 210 007	14 429 774	15 049 387	14 699 213	14 619 778	14 417 892	14 143 675	13 996 642	13 705 034	14 395 003	14 569 715
Toimintamenot	2 970 555	3 083 511	2 743 151	2 877 809	3 098 077	3 161 601	3 013 290	3 219 377	3 129 174	3 206 086	3 665 315	3 396 112	3 158 421	2 936 247	3 185 486	3 141 544	3 355 866	3 601 155	3 631 944
Kiinteistömenot	3 918 985	3 772 345	3 537 767	3 485 527	3 382 674	3 313 398	3 308 416	3 235 615	3 127 634	3 041 824	2 415 248	2 546 533	2 505 654	2 433 073	2 677 949	2 610 603	2 475 600	2 821 029	2 832 835
YHTEENSÄ	22 015 227	21 295 491	20 334 982	20 126 379	20 710 189	20 308 771	20 147 567	20 556 601	20 466 815	20 677 684	21 129 950	20 641 858	20 283 853	19 787 212	20 007 111	19 748 789	19 536 500	20 817 188	21 034 494

40 000 - 59 999 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	12 703 349	12 677 596	12 530 688	12 336 016	12 237 951	12 753 598	12 967 050	12 643 601	12 786 140	13 102 491	12 919 326	13 206 363	12 618 632	13 348 453	13 672 163	13 326 456	13 659 059	14 196 426	14 825 161
Toimintamenot	3 387 047	3 605 249	3 900 587	3 919 618	3 629 871	3 616 105	3 278 939	3 053 968	3 729 295	3 435 120	3 510 282	3 644 725	3 392 305	3 885 755	3 835 954	3 726 017	4 165 344	3 682 411	4 287 177
Kiinteistömenot	3 098 869	4 987 202	5 247 456	4 751 561	3 900 814	3 654 177	3 699 884	3 542 095	3 607 169	3 507 812	3 597 841	3 485 408	3 407 986	3 754 216	3 837 920	3 681 146	3 470 629	3 517 632	3 447 699
YHTEENSÄ	19 189 264	21 270 047	21 678 731	21 007 195	19 768 636	20 023 880	19 945 873	19 239 664	20 122 604	20 045 423	20 027 450	20 336 496	19 418 924	20 988 424	21 346 036	20 733 619	21 295 032	21 396 469	22 560 037

Alle 40 000 asukkaan kunnissa toimivat teatterit	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Henkilöstömenot	8 243 292	7 999 864	7 892 324	7 743 623	8 014 444	7 803 661	7 706 065	7 441 747	7 638 789	7 740 295	7 679 355	7 700 461	7 700 004	7 745 181	7 999 921	7 831 180	8 000 466	8 387 827	8 877 338
Toimintamenot	1 362 561	1 501 847	1 449 109	1 502 964	1 752 104	1 611 352	2 202 898	1 732 726	2 141 097	2 120 682	1 992 565	1 913 259	1 901 812	2 005 518	2 070 582	2 308 831	2 322 211	2 365 267	2 516 237
Kiinteistömenot	1 636 527	1 984 390	1 383 378	1 383 893	1 286 760	1 223 126	1 316 312	1 279 987	1 206 243	1 258 734	1 373 683	1 236 906	1 190 499	1 282 119	1 326 192	1 270 759	1 294 790	1 277 220	1 294 742
YHTEENSÄ	11 242 380	11 486 100	10 724 811	10 630 480	11 053 308	10 638 138	11 225 275	10 454 460	10 986 129	11 119 710	11 045 603	10 850 625	10 792 315	11 032 817	11 396 695	11 410 769	11 617 467	12 030 314	12 688 317

Liite 3. Henkilöstö- ja toimintatilastot

Henkilöstön lukumäärä ammattiryhmittäin	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tekninen henkilöstö	932	902	877	891	900	911	918	931	927	939	922	963	947	954	993	965	976	984	995	1013
Taiteellinen henkilöstö	1211	1133	1103	1098	1099	1142	1164	1217	1238	1238	1228	1265	1230	1220	1248	1255	1274	1336	1295	1367
Hallinnollinen henkilöstö	239	230	229	242	259	268	274	278	305	319	312	317	329	324	330	330	340	349	369	376
Johtajat	74	78	76	73	74	76	82	83	85	86	89	97	96	92	95	97	95	91	92	93

Esityskerrat	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Suuret teatterit	3 351	3 411	3 340	3 483	3 379	3 260	3 604	3 124	3 081	3 124	3 668	3 595	3 475	3 516	3 660	3 683	3 619	3 581	3 592	1013
Keskisuuret teatteri	4 917	4 917	4 962	4 743	4 812	4 821	4 690	4 769	5 082	5 338	5 078	4 693	4 922	4 865	4 780	4 477	4 519	4 320	4 248	1367
Pien- ja ryhmäteatterit	1 818	2 033	2 358	2 225	2 253	2 287	2 282	2 273	2 502	2 411	2 139	1 865	1 902	1 844	1 730	1 891	1 715	1 869	2 089	376
Tanssiteatterit	638	669	686	687	740	985	956	1 157	1 357	1 354	1 350	1 363	1 355	1 314	1 340	1 373	1 377	1 316	1 253	93